

Univerzita Pardubice

Fakulta zdravotnických studií

Specifikace potřeb u nemocných s ulcerózní kolitidou

Jana Hušková

Bakalářská práce

2015

Univerzita Pardubice
Fakulta zdravotnických studií
Akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jana Hušková**
Osobní číslo: **Z12017**
Studijní program: **B5341 Ošetřovatelství**
Studijní obor: **Všeobecná sestra**
Název tématu: **Specifikace potřeb u nemocných s ulcerózní kolitidou**
Zadávací katedra: **Katedra ošetřovatelství**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

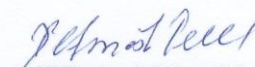
1. Studium literatury, sběr informací a popis současného stavu řešené problematiky.
2. Stanovení cílů a metodiky práce.
3. Příprava a realizace výzkumného šetření dle stanové metodiky.
4. Analýza a interpretace získaných dat.
5. Zhodnocení výsledků práce.

Rozsah grafických prací: dle doporučení vedoucího
Rozsah pracovní zprávy: 35 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná
Seznam odborné literatury:

1. ČERVENKOVÁ, Renata. Crohnova nemoc a ulcerózní kolitida. 1. vyd. Praha: Galén, c2009. 111 s. ISBN 978-80-7262-600-7.
2. KOHOUT, Pavel. Výživa u pacientů s idiopatickými střevními záněty. 1. vyd. Praha: MAXDORF, 2004. 174 s. ISBN 80-734-5023-2.
3. ZBOŘIL, Vladimír et al. Imunosupresiva v léčbě idiopatických střevních zánětů. 1. vyd. Praha: Grada, 2007. 128 s. ISBN 978-80-247-1563-6.
4. KMENT, Milan et al. Choroby gastrointestinálního traktu v graviditě. 1. vyd. Praha: Triton, 2003. 182 s. ISBN 80-725-4447-0.

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Hana Ochtinská
Katedra ošetrovatelství

Datum zadání bakalářské práce: 1. prosince 2013
Termín odevzdání bakalářské práce: 17. července 2015

prof. MUDr. Arnošt Pellant, DrSc.
děkan

L.S.

PhDr. Kateřina Čermáková, DiS.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 2. dubna 2015

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 15. 7. 2015

Jana Hušková

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat své vedoucí bakalářské práce Mgr. Haně Ochtinské za cenné rady a připomínky při vedení bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat za ochotu a vstřícnost zdravotnickému týmu v centru biologické léčby a gastroenterologickým poradnám nemocnice, kde probíhal sběr dat pro praktickou část této bakalářské práce.

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá onemocněním zvaným ulcerózní kolitida. Teoretická část zahrnuje charakteristiku onemocnění, příčiny onemocnění, její průběh, diagnostiku a různé možnosti terapie. Jsou zmíněny i komplikace onemocnění, které mohou nastat. Dalším tématem teoretické části je specifikace potřeb u takto nemocného člověka z ošetrovatelského pohledu ve všech NANDA doménách.

V praktické části je popisována metodika proběhlého kvalitativního sběru dat, který byl realizován s nemocnými ulcerózní kolitidou. Je obohacena o statistická data, která se zaměřují na kategorii pacientů s tímto onemocněním. Dále jsou rozepsány kazuistiky vybraných pacientů, u kterých je následně vytvořen plán ošetrovatelské péče a stanoveny ošetrovatelské diagnózy. Jako další výstup praktické části je vytvořena mapa péče pro klienty s ulcerózní kolitidou.

Klíčová slova

Ulcerózní kolitida, idiopatická proktokolitida, idiopatické střevní záněty, nespecifické střevní záněty, zánět, tlusté střevo, potřeby člověka

Title

Specifications of Needs of Patients with Ulcerative Colitis

Annotation

This thesis deals with a disease called ulcerative colitis. The theoretical part includes characteristics, causes, description of progression, diagnosis and various treatment possibilities of this disease. There are described possible complications of the disease too. Another topic of theoretical part is the specification of patient needs from a nursing perspective in all NANDA domains.

In the practical part is described methodology of qualitative research, which was conducted with people diseased by ulcerative colitis. This part is enhanced with statistical data focused

on patients with this disease. There are also three casuistries with developed nursing care plan and established diagnoses. Another output of the practical part is created map of care for clients with ulcerative colitis.

Keywords

Ulcerative colitis, idiopathic proctocolitis, inflammatory bowel disease, inflammation, large intestine, human needs

Obsah

Seznam zkratek	11
Seznam obrázků	12
Seznam tabulek	13
Úvod	14
I TEORETICKÁ ČÁST	16
1 Anatomie a fyziologie tlustého střeva.....	16
1.1 Anatomie tlustého střeva	16
1.1.1 Tračník	16
1.1.2 Konečník	17
1.2 Fyziologie tlustého střeva	17
2 Idiopatické střevní záněty	19
2.1 Fáze nemocí	19
2.2 Historie IBD.....	20
2.3 Definice a klasifikace ulcerózní kolitidy	20
2.4 Etiopatogeneze.....	21
2.5 Klinický obraz.....	22
2.6 Komplikace.....	24
2.6.1 Toxické megakolon.....	24
2.6.2 Mimostřevní komplikace choroby	25
2.7 Diagnostika	25
2.8 Terapie	27
2.8.1 Dietní a nutriční opatření	27
2.8.2 Konzervativní farmakoterapie	27
2.8.3 Biologická léčba	28
2.8.4 Psychoterapie	30
2.8.5 Chirurgická léčba.....	30

3	Specifikace potřeb u nemocných s ulcerózní kolitidou.....	32
3.1	Definice a dělení potřeb	32
3.2	Ošetrovatelský proces naplnění potřeb v nemoci	33
3.3	Specifikace potřeb v NANDA doménách.....	34
3.3.1	Podpora zdraví	34
3.3.2	Výživa	35
3.3.3	Vylučování a výměna	35
3.3.4	Aktivita/odpočinek.....	35
3.3.5	Vnímání/poznávání	36
3.3.6	Vnímání sebe sama	36
3.3.7	Vztahy mezi rolemi.....	36
3.3.8	Sexualita.....	36
3.3.9	Zvládání/tolerance zátěže	36
3.3.10	Životní principy	37
3.3.11	Bezpečnost/ochrana	37
3.3.12	Komfort.....	37
3.3.13	Růst/vývoj.....	37
II	PRAKTICKÁ ČÁST	38
4	Sběr dat u nemocných s ulcerózní kolitidou.....	38
4.1	Metodika	38
4.2	Statistické údaje	39
5	Kazuistika č. 1	41
5.1	Průběh hospitalizace:	44
5.2	Posouzení současného stavu potřeb	47
5.3	Plán ošetrovatelské péče – Ošetrovatelské diagnózy.....	49
6	Kazuistika č. 2	54
6.1	Posouzení současného stavu potřeb	57

6.2 Plán ošetrovateľskej péče – Ošetrovateľské diagnózy.....	59
7 Kazuistika č. 3	63
7.1 Posouzení současného stavu potřeb	66
7.2 Plán ošetrovateľskej péče – Ošetrovateľské diagnózy.....	67
Diskuze	71
Závěr	75
Literatura	76
Seznam príloh.....	79
Príloha A – Tabulka Mayo index hodnotení aktivity ulcerózní kolitidy.....	80
Príloha B – Obrázky fyziologických a patologických nálezů ulcerózní kolitidy.....	81
Príloha C – Maslowova hierarchie potřeb.....	83
Príloha D – Ošetrovateľské anamnézy	84
Príloha E – Mapa péče.....	96

Seznam zkratek

ASA	Protizánětlivě působící aminosalicyllová kyselina (mesalazin)
BMI	Body mass index
CAI	Colitis Activity Index
CT	Computer Tomography
EKG	Elektrokardiografie
F 1/1	Fyziologický roztok
FDA	Food and Drug Administration
GCS	Glasgow coma scale
i.v.	intravenózně
IBD	Inflammatory Bowel Diseases
ISZ	Idiopatické střevní záněty
K + C	Kultivace + citlivost
MNA	Mini Nutritional Assessment
NLZP	Nelékařský zdravotnický pracovník
NYHA	New York Heart Association
OL	Ordinace lékaře
P + V	Příjem + výdej
P	Puls
P/K	Pacient/klient
PŽK	Periferní žilní katetr
s.c.	subkutánně
SAI	Severity Activity Index
TK	Krevní tlak
UZ	Ultrazvuk
ÚZIS	Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR
VAS	Vizuální analogová škála

Seznam obrázků

Obr. 1 - Graf počtu dispenzarizovaných pacientů za rok 2013 v ČR podle (ÚZIS ČR, 2015b, s. 76).....	39
Obr. 2 - Graf počtu dispenzarizovaných pacientů za rok 2013 v Pardubickém kraji podle (ÚZIS ČR, 2015b, s. 76)	40
Obr. 3 - Graf počtu dispenzarizovaných pacientů za rok 2009 až 2013 v ČR podle (ÚZIS ČR, 2015a)	40
Obr. 4 - Fyziologický irigografický obraz. (Souček, 2011, s. 348)	81
Obr. 5 - Irigografický obraz chronických změn v terénu ulcerózní kolitidy. (Souček, 2011, s. 348).....	81
Obr. 6 - Fyziologický obraz sliznice tračníku. (Souček, 2011, s. 349).....	81
Obr. 7 - Hemoragické stádium A I. (Souček, 2011, s. 349)	82
Obr. 8 - Hnisavé stádium A II. (Lata, 2010, s. 94)	82
Obr. 9 - Ulcerativní stadium A III. (Lata, 2010, s. 95).....	82
Obr. 10 - Ulcerativně - polypózní stádium A IV. (Lata, 2010, s. 95).....	82
Obr. 11 - Maslowova hierarchie potřeb (Šamánková, 2006, s. 55)	83

Seznam tabulek

Tab. 1 - Mayo index hodnocení aktivity ulcerózní kolitidy. (Zbořil, 2012, s. 68)	80
--	----

Úvod

Ve své bakalářské práci se věnuji lidem nemocným ulcerózní kolitidou. Tato nemoc patří mezi autoimunitní onemocnění, u kterých dosud nebyla objasněna jejich přímá příčina. Lidí nemocných ulcerózní kolitidou dle statistik ÚZIS (Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR) v posledních letech neustále přibývá. Tato nemoc je chronická a nelze ji léčbou bez radikálního chirurgického výkonu vyléčit, lze pouze zmírnit příznaky. Lidé s tímto onemocněním mají výrazně ovlivněnou kvalitu života. Každý člověk může mít jinou intenzitu příznaků a je třeba ke každému přistupovat zcela individuálně v otázce jeho potřeb.

V tomto tématu vidím důležitost, je třeba seznámit čtenáře s informacemi o této chorobě a hlavně s rizikovými faktory, které mají předpoklad nemoc vyvolat. Souhrn informací v této bakalářské práci může sloužit k upozornění, čemu by se člověk měl vyvarovat.

Téma je pro mě zajímavé pro závažnost nemoci. Lidé, kteří touto chorobou onemocní, mohou být zcela odříznuti ze svého sociálního života. Někteří musí opustit svou práci a trpí vyskytujícími se příznaky nemoci, které je mohou úplně vyčerpat, v nejhorším případě může při komplikacích choroby dojít až k úmrtí jedince. Jde tedy o závažnou nemoc, kterou může člověk v raném stádiu nemoci snadno podcenit.

Ráda jsem v nemocnici v kontaktu s lidmi a zajímají mě jejich potřeby, které jsou specifické pro každou z nemocí. Proto jsem v této bakalářské práci specifikovala potřeby jedinců nemocných ulcerózní kolitidou, abych dala laikům a zdravotním sestřám nástroj, který by jim pomohl v péči o člověka takto nemocného s tím, aby pochopily jeho specifické potřeby a vyšli mu tak co nejlépe vstříc.

Specifikovala jsem potřeby obecně pro nemocné ulcerózní kolitidou, kteří jsou hospitalizováni na odděleních nebo docházejí ambulantně. Dále jsem vytvořila mapu péče pro nemocné ambulantně docházející na biologickou léčbu, protože většinu klientů vybraných pro sběr dat tvořili lidé docházející ambulantně na biologickou léčbu. Kromě zmíněné mapy péče jsem v praktické části bakalářské práce z vytvořených kazuistik vytvořila individuální plán péče pro každého pacienta.

Cíle pro teoretickou část:

- Seznámit čtenáře stručně s problematikou idiopatických střevních zánětů.
- Podrobně popsat problematiku ulcerózní kolitidy.
- Specifikovat potřeby nemocných s ulcerózní kolitidou.

Cíle pro praktickou část:

- Vypracovat plán péče u nemocných s ulcerózní kolitidou.
- Vyhledat pacienty s biologickou léčbou i bez biologické léčby.
- Vytvořit mapu péče pro pacienty s ulcerózní kolitidou.

I TEORETICKÁ ČÁST

1 Anatomie a fyziologie tlustého střeva

Ulcerózní kolitida je označována jako idiopatická proktokolitida, je to hemoragicko-katarální zánět sliznice tlustého střeva, který postihuje vždy rektum a šíří se kontinuálně na různě rozsáhlou část tlustého střeva nebo na celé tlusté střevo a z tohoto důvodu je následující kapitola věnována pouze anatomii a fyziologii tlustého střeva (Kohout, 2004, s. 17).

1.1 Anatomie tlustého střeva

(Fiala, 2009, s. 63-64) uvádí, že celková délka tlustého střeva je 1,5-1,8 m a dělí se na tračník (colon) a konečník (rectum).

Slepé střevo, příčný tračník, esovitá klička jsou uloženy intraperitoneálně. Retroperitoneálně je uložen vzestupný a z jisté části i sestupný tračník. V retroperitoneálních úsecích chybí seróza, která je jednou ze čtyř vrstev střevní stěny (Hoch, 2003, s. 91).

1.1.1 Tračník

Zesílením podélné svaloviny tračníku se vytváří tři pruhy (taeniae), mezi kterými se stěna střevní příčně vyklenuje a tvoří haustra. Úsekově se tračník dělí na slepé střevo, vzestupný tračník, příčný tračník, sestupný tračník a esovitou kličku (Fiala, 2009, s. 63-64). Nejširší částí tlustého střeva je vzestupný tračník a nejužší je esovitá klička (Hoch, 2003, s. 91).

Slepé střevo (caecum) je kolem 7 cm dlouhý začátek tlustého střeva. Je uložen v pravé jámě kyčelní. Jde o nejširší část střeva o průměru 6-7cm. Při vústění tenkého střeva do slepého střeva vytváří sliznice horní a dolní příčnou řasu (Bauhini). Pod ileocékálním spojením je 5-6 mm široký červovitý výběžek (appendix vermiformis). Ve stěně appendixu je přítomná lymfatická tkáň hojně. Délka appendixu se pohybuje mezi 2-12 cm. Cékum a appendix jsou volné, celé kryty peritoneem, cévy appendixu jsou vedeny v malém mesenteriolu (Fiala, 2009, s. 63-64).

Vzestupný tračník (colon ascendes) je přisedlý k zadní břišní stěně a je pokrytý serózou a to jen z přední strany. Pod játry se tlusté střevo ohýbá doleva a dále přechází v příčný tračník. Příčný tračník (colon transversum) probíhá napříč dutinou břišní a dále stoupá

do levého podžebří k slezině, kde se znovu otáčí směrem dolů. Colon transversum je po celém rozsahu kryt serózou. Sestupný tračník (colon descendens) je přisedlý k zadní břišní stěně a také je krytý serózou a to pouze z přední strany. V esovitou kličku nadále přechází v levé kyčelní jámě (Fiala, 2009, s. 63-64).

Esovitá klička (colon sigmoideum) je dlouhý úsek tlustého střeva, který je uložený v levé kyčelní jámě. Jde o volnou část střeva, která je celá kryta serózou se závěsem. V konečník přechází na hranici velké a malé pánve. Tato část se nazývá rectosigmoideum (Fiala, 2009, s. 63-64).

Cévní zásobení je zajištěno několika tepnami. Arteria colica dextra a arteria colica media zásobují pravou polovinu tračníku až po slezinné ohbí. Arteria colica sinistra a arteria mesenterica inferior zásobují tračník aborálně od slezinného ohbí. Úsek tračníku mezi a. colica media a a. colica sinistra zásobuje tepenná spojka s názvem anastomosis magna (Hoch, 2003, s. 91).

1.1.2 Konečník

Konečník (rectum) je kolem 15 cm dlouhý úsek. Zde již nejsou přítomny haustra ani ténie. Konečník je v horní části rozšířený v ampullu recti. Konečník dále přechází v řitní kanál (canalis analis). Nachází se zde cirkulární svalovina, která je zde zesílena ve vnitřní svěrač (m.sphincter ani interus). Zevně od něho je cirkulární vrstva příčně pruhované svaloviny, která je ovládána vůlí zevního svěrače (m.sphincter ani externus). Rektální sliznice je pokryta dláždíčovým epitelem. Sliznice v análním kanálu je složena do podélných řas, podmíněnými žilními pleteněmi. Navenek pokračuje další část s názvem řiť (anus), která je kryta pouze tenkou kůží. Při zevním pohledu je anus vtažen a přítomná kůže zde vytváří řasy (Fiala, 2009, s. 63-64).

Konečník je zásobován tepennou krví z arteria rectalis superior ze strany kraniální a ze strany kaudální hemoroidálními tepnami. (Hoch, 2003, s. 91)

1.2 Fyziologie tlustého střeva

Hlavní funkcí tlustého střeva je vstřebávání vody a následné zahušťování obsahu. Sliznice tlustého střeva je na rozdíl od tenkého střeva bez klků a tvoří poloměsíčité řasy, obsahuje velké množství hlenových žláz a produkt těchto žláz má za úkol chránit sliznici. Smrštěním cirkulární svaloviny vznikají již zmiňovaná haustra, jejichž poloha se mění směrem od slepého střeva ke konečníku a tím posunují i střevní obsah (Lukáš, 2005, s. 28).

Jak už bylo zmíněno, hlavní význam tlustého střeva tkví v jeho skladovací funkci a schopnosti regulovat objem výraznou vstřebávací kapacitou pro vodu. Vlastní pohyby tlustého střeva jsou charakterizovány posunem obsahu střevního směrem k rektu. Stimulace probíhá pomocí nervové soustavy stimulací parasympatiku, konkrétně bloudivého nervu, některými chemickými látkami nebo mechanickými podněty. Sympatikus naopak na motilitu tlustého střeva působí inhibičně. Gastrointestinálními hormony, které se účastní stimulace motility tlustého střeva, jsou gastrin, sekretin a cholecystokinin. Významný je gastrokolický reflex, jedná se o zvýšenou motilitu tlustého střeva při naplnění žaludku. Dále i reflex duodenokolický. Rychlost posunu obsahu je závislá na kvalitě jeho složení. Tam, kde je v obsahu hodně vlákniny se posun obsahu urychluje a obsah ve střevě přetrvává kolem 35 hodin. Tam, kde strava neobsahuje vlákninu, obsah tlustého střeva přetrvává kolem 48 až 70 hodin. Důležitá je resorpce v tlustém střevě. Tvorba stolice je spojena s výraznou resorpcí až 90%. Jedná se o aktivní resorpci vody a elektrolytů. V tlustém střevě jsou fyziologicky přítomny saprofytické bakterie. Jedná se o bakterie anaerobní a mohou bakteriálně štěpit sacharidy, malé množství celulózy a pektinu nebo hnilobně rozkládat bílkoviny (Mourek, 2005, s. 93-94).

Defekace je děj, při kterém dochází k vyprazdňování stolice. Mezi sigmoideem a rektem je slabý kruhový svěrač, který je řízen vegetativním nervstvem. Když dojde k naplnění sigmoidea, tento svěrač postupně povolí a při naplnění konečníku přichází pocit „nucení na stolicí“. Parasympatikus posílí peristaltické vlny a současně se zvětší laterální tlak na stěnu rekta a otevírá se vnitřní řitní svěrač tvořený hladkou svalovinou. Zevní řitní svěrač tvořený příčně pruhovanou svalovinou je ovládán naší vůlí (Mourek, 2005, s. 95-96).

2 Idiopatické střevní záněty

(Červenková, 2009, s. 9) uvádí, že idiopatické střevní záněty (IBD – Inflammatory Bowel Diseases) jsou choroby trávicího traktu, kde dochází k zánětlivému onemocnění trávicí trubice a příčina onemocnění je neznámá.

„Proč si někoho vybere právě Crohnova nemoc a někoho jiného zas ulcerózní kolitida, zůstává – alespoň zatím – tajemstvím. Příčin bude nejspíš víc, například typ chybného rozpoznávání nebo typ mikrobů mylně identifikovaných jako nepřátelské. Svou roli hrají bezpochyby geny a už prokazatelně také vnější prostředí, které se v posledních sto letech značně proměnilo“ (Červenková, 2009, s. 11).

Klinické příznaky IBD se liší podle konkrétní choroby. Mezi IBD se řadí onemocnění s názvem Ulcerózní kolitida a Crohnova choroba (Lukáš, 2005, s. 95).

Crohnova choroba je granulomatózní a transmukózní zánět, který postihuje segmentárně nebo plurisegmentálně kteroukoliv část trávicí trubice. Toto onemocnění probíhá chronicky a střídají se zde období zhoršení (relapsů) a zklidnění (remisí). Choroba je medikamentózně i chirurgicky nevléčitelná. (Kohout, 2004, s. 17; Lukáš, 2005, s. 95)

Ulcerózní kolitida neboli idiopatická proktokolitida je hemoragicko-katarální zánět sliznice tlustého střeva, které postihuje vždy rektum a postupuje kontinuálně na různě rozsáhlou část tlustého střeva nebo na celé tlusté střevo. Při tomto onemocnění se také střídají období relapsů a remisí. Tuto chorobu nelze medikamentózně vyléčit, ale existuje zde možnost chirurgické léčby v podobě proktokolektomie, kdy se odstraní celé tlusté střevo a konečník a dojde tak k definitivnímu odstranění choroby (Kohout, 2004, s. 17).

2.1 Fáze nemocí

Tyto choroby mohou probíhat ve třech fázích. První fází je období relapsu, kdy dochází ke zhoršování současné choroby. Druhou fází je období remise, které je charakterizováno obdobím klidovým, kdy se neobjevují příznaky choroby. Třetí fází je období rekurence, kdy se nemoc projeví znovu, a to v dosud ještě nepostížené části střeva (Červenková, 2009, s. 10).

2.2 Historie IBD

(Kohout, 2004, s. 18-19) uvádí, že IBD patří mezi onemocnění dvacátého století. Ke konci devatenáctého století byla ulcerózní kolitida odlišena od infekčních zánětů tlustého střeva a před první světovou válkou začala být akceptována jako samostatná klinická nemoc.

První velké symposium o ulcerózní kolitidě se konalo v Londýně v roce 1909. Bylo zde referováno celkem o 317 onemocnělých sebraných v letech 1888 až 1907 ze sedmi londýnských nemocnic. V roce 1913 se ulcerózní kolitida stala samostatným článkem na mezinárodním kongresu v Paříži.

V první polovině minulého století se stala ulcerózní kolitida předmětem ve výzkumné i klinické činnosti specialistů, kteří se zabývali záněty střev. Infekční původce nebyl nikdy odhalen a později se začalo brát v úvahu mínění, že ulcerózní kolitida je typickým psychosomatickým onemocněním.

Po druhé světové válce v souvislosti s rozvojem imunologie začala být a doposud je považována za autoimunitní onemocnění. Až do konce dvacátého století bylo o této nemoci známo, že má neznámou etiologii a jen částečně prozkoumanou patogenezi.

Až do osmdesátých let minulého století byla v popředí díky klinickému a základnímu výzkumu IBD britská škola. Tu založil již zesnulý S. Truellove z Oxfordu, dále pracovníci z londýnského centra St. Marks, z Liverpoolu a Birminghamu.

V současnosti představují absolutní špičku centra v Rochesteru, Chicagu, Los Angeles, New Yorku a Bostonu v oblastech základního a klinického výzkumu.

V českých zemích se o zkoumání těchto chorob zasloužil prof. Mařatka se svými studenty doc. Nedbalem, doc. Bitterem a doc. Šetkou, z chirurgů vynikl hlavně prof. Niederle (Kohout, 2004, s. 18-19).

2.3 Definice a klasifikace ulcerózní kolitidy

Ulcerózní kolitida byla samostatně popsána Wilksem již v roce 1859. Existuje pro ni řada synonym jako proktokolitida, idiopatická kolitida, idiopatická hemoragická kolitida a již jmenovaná ulcerózní kolitida (Souček, 2011, s. 344).

Ulcerózní kolitida se charakterizuje zánětlivým postižením sliznice tračníku. Na hlubší vrstvy stěny se může zánět šířit pouze při komplikacích v podobě prudce probíhající kolitidy s dramatickými příznaky (fulminantní kolitidy) a toxického megakolon. V posledních letech se objevují práce, které polemizují s názorem většiny autorů, že pro ulcerózní kolitidu je typické postižení rekta. U několika nemocných se někdy nedaří během několika let stanovit jasnou diagnózu ulcerózní kolitidy, i přes použití maximálního počtu diferenciálně diagnostických metod. V takovém případě se hovoří o neurčité kolitidě (Souček, 2011, s. 344).

Klasifikace ulcerózní kolitidy se dle anatomické lokalizace dělí na tvar lehký neboli rektální, který se vyskytuje ve 30 až 50%. Dále na tvar středně těžký, zde se vyskytuje levostranná kolitida dosahující až ke slezinnému ohbí a vyskytuje se ve 30 až 50%. Poslední je tvar těžký, kdy se jedná o pankolitidu postihující celý tračník. Tento tvar se vyskytuje v 15 až 20%. Při tomto tvaru postižení může být poškozeno i střevo tenké, když při nedomykající ileocekální chlopni proniká obsah z tračníku do střeva tenkého. (Lukáš, 2005, s. 95)

(Lata, 2010, s. 93) rozlišuje dle rozsahu postižení: proktitidu neboli postižení konečnicku (rekta), proktosigmoiditidu neboli postižení konečnicku a esovitě kličky (sigmoidea). Další druh postižení je levostranný, postihující konečnick, esovitou kličku, sestupný tračník. Pokud se hovoří o extensivním tvaru, rozsah postiženého tračníku přesahuje od lineální flexury směrem k ústům (orálně). Rozsah postižení není konečný, v průběhu nemoci může nastat jeho změna.

Incidence tohoto onemocnění se v České republice pohybuje mezi 6,8-8,0/100 000 obyvatel/rok. V poměru mužů a žen 1,0 : 1,4. Nejčastěji se onemocnění objevuje ve věku mezi 20-40 lety (Souček, 2011, s. 344).

2.4 Etiopatogeneze

Přestože je tato choroba známá více než 100 let, etiologii se stále nepodařilo zcela objasnit. Existuje však mnoho teorií, jedná se o teorie infektologické, alimentární, psychosomatické-neuropsychické, cévní, imunologické a zvířecí modely ulcerózní kolitidy (Lata, 2010, s. 92).

Genetická predispozice ve vzniku ulcerózní kolitidy hraje velkou roli. Z genetického hlediska jsou IBD komplexní choroby, kde neexistuje jediný gen jednoznačně ovlivňující vznik a průběh střevního zánětu. Reálně se na této predispozici podílí zřejmě velký počet v podobě

desítek až stovek drobných genetických odchylek. Jejich kombinace pak určuje míru rizika pro vznik střevního zánětu (Pacienti IBD, 2012, s. 14).

V dnešní době dominují hlavně teorie stran imunologie. Ulcerózní kolitida a Crohnova nemoc jsou dnes považovány za onemocnění imunologicky zprostředkované, kde hlavní roli hrají T-lymfocyty. Velký počet autorů počítá ulcerózní kolitidu jako autoimunitní onemocnění. Pravděpodobné jsou také genetické vlivy, zejména od doby, kdy Hugot popsal v Pasteurově ústavu v Paříži tzv. IBD-1 gen. Pravděpodobnost spočívá v teorii, že ke spuštění mechanismu chronického zánětlivého střevního onemocnění je zapotřebí dvou složek: vnitřní genetické dispozice a zevního faktoru v podobě střevní mikrobiální flóry a jejich produktů. Tuto teorii potvrdily zvířecí modely střevních zánětů, kdy se genetická dispozice neprojeví klinicky, pokud jsou zvířata chována ve sterilním prostředí (Lata, 2010, s. 92).

2.5 Klinický obraz

Jelikož se jedná o chronické onemocnění, jehož klinický obraz se stále mění, jsou zde účelně rozlišeny důležité ukazatele (Lata, 2010, s. 92).

Tato choroba má standardně tyto fáze – počátek (první ataka nemoci), nastolení klidové fáze (remise) a vzplanutí (relaps). Během prvního roku nemoci se pacienti s ulcerózní kolitidou rozdělují podle průběhu nemoci do několika skupin (Souček, 2011, s. 344).

Typ remitující má relaps vícekrát než 1krát ročně, typ intermitující méně často než 1krát ročně. Kolem 3-5% onemocnělých má typ fulminantní – perakutní, který směřuje k chirurgické intervenci. V posledních pár letech se rozšiřuje skupina onemocnělých typu chronicky aktivního. Nemocní této skupiny jsou charakterizováni značně nepříznivým morfologickým obrazem zánětu tračníku v kontrastu k drobné laboratorní zánětlivé aktivitě. Při rozšíření rozsahu postižení tračníku se jedná o 19-36% proktitid, které se během 5 let mění na levostrannou formu, 15-18% levostranných forem se rozvíjí subtotálně až totálně. S počtem dalších relapsů klesá počet nemocných s intermitujícím typem a naopak se zvětšuje skupina chronicky aktivních, kteří již nereagují na konzervativní průběh léčby (Souček, 2011, s. 344-345).

Klinické příznaky se vždy odvíjejí od lokalizace onemocnění, aktivity probíhajícího onemocnění a délky onemocnění. Například při postižení rekta se objevuje rektální syndrom, kdy má nemocný nutkavé pocity defekace s odchodem malého množství kouskovité stolice nebo pouze krve, hlenu nebo hnisu. U postižení levostranného se vyskytuje tzv. kolitický

syndrom, při kterém je přítomna kašovitá, vodnatá a promísená stolice s krví a hleny. Bývají zde také přítomny obtíže zažívací, jako jsou průjmy, tenesmy, krev a hlen ve stolici. V průběhu subtotálním a totálním postižení se také objevují příznaky celkové v obrazu subfebrilií, febrilií, váhového úbytku a anémie včetně celkové alterace stavu. (Lata, 2010, s. 93; Šváb, 2000, s. 48)

Hodnocení aktivity a tíže choroby není sjednoceno, což způsobuje obtížnější hodnocení výsledků léčby a jejich porovnatelnost. K dostání jsou klinické indexy aktivity, např. Mayo index¹ (Tab. 1), SAI (Severity Activity Index) a další. K nejpoužívanějším patří index CAI (Colitis Activity Index) podle Rachmilewitze, který hodnotí aktivitu ve dvou podobách: vlastní klinické aktivitě a lokálním endoskopickým nálezem. Při posuzování aktivity a tíže choroby je z praktického hlediska důležité, abychom měli získaných mnoho informací o stavu pacienta ve třech parametrech (Lata, 2010, s. 94).

Prvním parametrem, ukazujícím na zánětlivý průběh choroby a nutriční stav jsou laboratorní parametry z odběru krve. Pátráme zde po hodnotách sedimentace, trombocytóze, hodnotě C-reaktivního proteinu a dalších možných proteinů akutní fáze. Ohledně nutriční se zajímáme o celkovou bílkovinu, albumin, hladinu makroelementů (Fe, Ca, P, Mg) a mikroelementů (Zn, Se) a dále pátráme po anémii. (Lata, 2010, s. 94; Šváb, 2000, s. 49)

Druhým parametrem jsou endoskopické výsledky. K vyhodnocení změn na sliznicích se používá v odborných literaturách hlavně klasifikace Mařátkovy, kde se rozlišuje za první stádium floridní, které se dále člení na hemoragické, hnisavé, ulcerativní, ulcerativně-polypózní, a za druhé stádium klidové, které se člení na stadium granulací, stadium úpravy, stadium polypózy a stadium následných změn (Lata, 2010, s. 94).

Třetím parametrem jsou vlastní potíže nemocného, kdy pomocí anamnézy zjišťujeme počet defekací, rektální syndrom, kolitický syndrom, krev ve stolici, hlen ve stolici a také konzistenci stolice. Další otázky se kladou na celkové příznaky v podobě únavy, horečky, nevolnostem a zvracení. Pozornost věnujeme možnému nástupu příznaků toxického megakolon (Lata, 2010, s. 94).

Ve velké míře dochází k postižení anální oblasti z důvodu častých průjmovitých stolic. Dochází zde k neustálé maceraci a iritaci. I přes pečlivou a důkladnou anální hygienu je třeba počítat s úporným análním ekzémem. Často se také objevují splývavé poškození sliznice

---

¹ Mayo index je vytvořen klinikou Mayo a na stupnici 0 – 12 ukazuje závažnost ulcerózní kolitidy.

(eroze) a trhliny (ragády), které se řadí k projevům zánětu výstelky řitního kanálu (anitidy). Z těchto důvodů vzniká u nemocného bolestivá defekace (Anděl, 2012, s. 164).

2.6 Komplikace

Už po patnácti letech trvání ulcerózní kolitidy stoupá riziko vzniku kolorektálního karcinomu, po 20 letech se incidence pohybuje okolo 5-10%, po 30 letech 12-20%. Z tohoto důvodu je třeba dbát na pravidelné návštěvy dispenzarizovaných pacientů u lékaře (Souček, 2011, s. 345).

Akutní komplikace se rozdělují na lokální a vzdálené. Komplikace lokální způsobuje intenzivní nekontrolovatelný zánět, který může být doprovázen perforací, masivním krvácením, toxickým megakolon. Akutní komplikace vzdálené jsou extraintestinální projevy spojené se zánětlivou aktivitou a je to enteropatická artritida, erytema nodosum, iridocyklitida. Při dlouhodobém průběhu kolitidy vznikají komplikace v podobě novotvorby tkáně (neoplazie). Délka trvání nemoci určuje riziko vzniku kolorektálního karcinomu. *„Podle rozsáhlé metaanalýzy Eadenové ze 116 studií je prevalence kolorektálního karcinomu u ulcerózní kolitidy přibližně 3,7%. Kumulativní riziko po 10 letech trvání je 2%, 8% po 20 letech a 18% po 30 letech trvání nemoci“* (Horák, 2013, s. 173).

2.6.1 Toxické megakolon

Vzniká jako lokální komplikace ulcerózní kolitidy s incidencí kolem 3 – 5 %. Jedná se o velmi závažnou komplikaci choroby (Lukáš, 2005, s. 96).

Jedná se o rozšíření tlustého střeva, při kterém se zvětší i jeho objem. Dochází k městnání obsahu a to nadále způsobuje zesílení stěny s toxickým poškozením střevních svalů a nervů. Toxické megakolon může vznikat jako komplikace IBD nebo jiných onemocnění střev zánětlivého původu. Při ulcerózní kolitidě se objevuje mezi 2 – 11 % (Souček, 2011, s. 345).

Toxické megakolon může být doprovázeno ohraničeným paralytickým ileem, extrémní dilatací tlustého střeva, která se vyskytuje hlavně v oblasti colon transversum. Edém zesiluje střevní stěnu, která je jen mírně zánětlivě infiltrována. Zánět, který je při ulcerózní kolitidě přítomný pouze na sliznici, se dále rozšiřuje po celé střevní stěně. *„Morfologickým substrátem toxického megakolon je destrukce myenterické pleteně při progresi zánětu do hlubších vrstev, než jsou mukóza a submukóza“* (Souček, 2011, s. 345).

Ztráta inervace způsobí ztrátu napětí svaloviny, dojde k vymizení peristaltiky a vzniku paralytického ileu. Reflexně také dochází k utlumení motility tenkého střeva. V tento moment se vytratí i fyziologické funkce tračnickové bariéry, zejména slizniční antibakteriální bariéry a stimulace imunitního střevního systému a dojde k prostupu bakteriálních toxinů i antigenů skrz tuto bariéru. Následkem těchto komplikací vzniká rozvoj toxemie (přítomnost bakteriálních jedů v krvi) a sepse. Může dojít ke spontánní perforaci stěny postiženého tračnicku a dát vznik lokální difúzní peritonitidě (Souček, 2011, s. 345).

2.6.2 Mimostřevní komplikace choroby

U ulcerózní kolitidy se objevují i mimostřevní komplikace, které svědčí pro aktivitu nemoci. V podobě kožních komplikací dochází k zánětům v podkoží (erythema nodosum) a onemocnění zvané pyoderma gangrenosum, při kterém dochází k ulceróznímu poškození kůže. Mezi kloubní komplikace řadíme záněty kloubů (artritidy), záněty kloubů, které spojují dolní část páteře na pánvi (sakroiliitidy) a bolesti kloubů (atralgie). K očním komplikacím se řadí záněty duhovky (iritidy), záněty duhovky a řasnatého tělesa oka (iridocyklitidy), záněty spojivek (keratokonjunktivitidy). K jaterním projevům patří primární onemocnění žlučových cest (sklerotizující cholangitida), granulomatózní záněty jater (hepatopatie). Na plicích se objevují fibrózy a zánětlivé postižení plicního intersticia (pneumonitidy). V ledvinném systému se nemoc může projevit jako zánětlivé poškození tubulů (intersticiální nefritida). (Souček, 2011, s. 347; Hoch, 2003, s. 105)

2.7 Diagnostika

Diagnóza onemocnění vychází z anamnestických údajů a klinického vyšetření nemocného. Je třeba vyloučit střevní infekci, nádor či polypy střev a krvácení z hemoroidálních uzlů (Šváb, 2000, s. 49).

Rozhodující pro stanovení diagnózy ulcerózní kolitidy je morfologický obraz kolon. Z tohoto důvodu se používá endoskopické vyšetření v podobě rektoskopie, koloskopie nebo rentgenových vyšetření jako jsou irigoskopie nebo irigografie. O stupni změn na střevě lékaře upozorní i histologický obraz. Samotnou diagnózu však na histomorfologickém zhodnocení stanovit nelze (Souček, 2011, s. 348).

Názorný obraz fyziologického irigogramu lze vidět v příloze A na Obr. 4., kde jsou viditelné zřetelné haustrace, tračník je vyvinutý, autoplastický. Tračník změněný chronickým zánětem

ulcerózní kolitidy je zobrazen v příloze A na Obr. 5., kde jsou znázorněny dehaustrace, je zde patrný polyploidní reliéf a dochází zde k relativnímu zúžení lumina colon descendens.

Na Obr. 6 v příloze A je zobrazen fyziologický obraz sliznice tračníku. Je zde vyobrazeno růžové zbarvení se zřetelnou cévní stěnou. Na Obr. 7 až Obr. 10 v příloze A jsou znázorněna různá stádia endoskopického hodnocení aktivity ulcerózní kolitidy.

Laboratorní vyšetření tvoří také podstatnou část diagnostiky ulcerózní kolitidy. Monitorování laboratorních hodnot dále slouží jako kontrola efektivity léčby. Při tomto onemocnění můžeme pozorovat zvýšenou sedimentaci, sníženou hodnotu albuminu a hematokrit. Vysoké jsou laboratorní ukazatele zánětlivé aktivity, hlavně leukocyty, trombocyty a proteiny akutní fáze jako je C-reaktivní protein, u kterého hodnoty dosahují 100 mg/l a více. Součástí vyšetření při horečkách musí být i odběr krve na hemokulturu (Souček, 2011, s. 346).

Z hlediska hodnocení aktivity nejrychleji reaguje C-reaktivní protein a naopak nejpomaleji reaguje sedimentace v řádu týdnu. Při chronické aktivitě nemoci se může hodnota C-reaktivního proteinu pohybovat ve fyziologických mezích. V takovýchto klinických situacích se může objevovat dlouhodoběji vyšší orosomukoid z proteinů akutní fáze a dále dlouhodobá trombocytóza (Souček, 2011, s. 346). Je tedy zřejmé, že u chronicky aktivních forem nelze spoléhat na laboratorní výsledky. Dispenzarizace lidí s ulcerózní kolitidou je velkou nutností z hlediska provádění pravidelných koloskopií. Pravidelnost kontrol je většinou dána průběhem nemoci. V dnešní době se doporučuje rektoskopie a základní klinické vyšetření včetně laboratorního minimálně jednou ročně (Lata, 2010, s. 96).

V rámci diagnostiky je důležité i fyzikální vyšetření, které je orientováno zejména na místní nález na břicho. Lékař může vyšetřovat za pomoci poklepu, pohmatu, vyšetření per rektum a hodnocení samotné peristaltiky. Na pacientovi si lékař může všimnout i celkového výrazu v podobě schvácenosti a dalších ukazatelů (Souček, 2011, s. 346).

Ultrasonografické vyšetření je pro diagnózu ulcerózní kolitidy také velmi přínosné, zejména v časně fázi fulminantní kolitidy. Lze zde dobře diferencovat jednotlivé vrstvy střevní stěny, okolní kolekci tekutin i perforaci. Při tomto vyšetření jde o metodu expert – dependentní, jejíž výsledky jsou závislé na zručnosti a zkušenosti vyšetřujícího (Souček, 2011, s. 346 - 347). Samotný ultrazvuk však nelze využít k definitivnímu stanovení ulcerózní kolitidy, ale lze ho využívat hlavně k posuzování odpovědi na léčbu a k vyloučení akutních komplikací (Pacienti IBD, 2012, s. 28).

2.8 Terapie

Léčba ulcerózní kolitidy je vždy dlouhodobá a komplexně zaměřená. Lze zde léčbu rozdělit na oblasti, kterými jsou dietní a nutriční opatření, konzervativní farmakoterapie, psychoterapie a také chirurgická léčba (Lata, 2010, s. 98).

2.8.1 Dietní a nutriční opatření

Tradiční dieta zvaná kolitická se dá srovnávat s dietou bezsezbytkovou. „*Studie posledních desetiletí ukazují, že není nezbytná zejména při remisi choroby. Zdůrazňujeme individuální charakter diety, upozorňujeme na možnost vzniku nebo rozšíření laktóзовé intolerance.*“ (Lata, 2010, s. 97) Existují zde rizikové faktory, jako jsou náhlé změny v dietních návycích, které se často vyskytují při cestování, spojené se změnami charakteru střevní mikroflóry. Při fulminantním vývoji ulcerózní kolitidy je třeba parenterální výživy a při toxickém megakolon je naprosto nezbytnou součástí. V oblasti ambulantní léčby může být dlouhodobá substituce makro- i mikroelementů (Lata, 2010, s. 97). Hodnocení parametrů nutriční, volba doplňků vhodných k výživě a možnost nutriční podpory formou doplňků stravy jsou součástí léčby ulcerózní kolitidy (Dítě, 2011, s. 67).

2.8.2 Konzervativní farmakoterapie

Mezi základní skupiny ve farmakoterapii, které se používají při léčbě IBD, patří aminosalicyláty, kortikosteroidy, imunosupresiva a biologická terapie. Doplnující léčba spočívá v podávání antibiotik, probiotik, respektive prebiotik (Zbořil, 2012, s. 38).

Aminosalicyláty patří od roku 1942 mezi základy léčby v době, kdy jejich použití v léčbě ulcerózní kolitidy popsala N. Svarz. Původní sulfasalazin se dnes již využívá minimálně z důvodu možných vedlejších účinků. K dispozici je řada preparátů, které jsou od sebe odlišeny zejména mechanismem uvolňování účinné látky v závislosti na střevním pH. Doporučená denní dávka v akutní fázi nemoci je 4g a ve fázi udržovací kolem 2 až 3 g na den. Rozvoj efektivity léčby podle různých studií pohybuje okolo 8 až 12 týdnů. Možnost přejít na udržovací terapii je tedy možný až po tomto časovém úseku. Mesalazin je dostupný ve formě čípků a nálevů. Lokalizace choroby vždy pomáhá zvolit vhodnou lékovou formu. Čípky působí pouze v rektální oblasti, nálevy mohou dosáhnout lienální flexury až aborální poloviny příčného tračníku. Mesalazin lze s úspěchem použít při navození remise choroby s mírnou až střední aktivitou (Zbořil, 2012, s. 38-39).

Kortikosteroidy se v léčbě IBD objevily již v roce 1954 a dodnes dosahují téměř nezastupitelně. Léčba systémovými steroidy se zahajuje obvykle v dávkování 0,5 až 1,0 mg/kg denně. Udržovací dávky se poté pohybují okolo 20mg na den. Mimo systémové kortikosteroidy jsou na trhu i kortikosteroidy topické, jejichž výhodou je minimální vedlejší systémový účinek. Do této skupiny se řadí přípravek Budesonid, který je také ve formě rektálních nálevů a účinek těchto kortikosteroidů je obdobný s lokálně aplikovanými aminosalicyláty (Zbořil, 2012, s. 39-40).

Imunosupresiva jsou indikována při stavech, jako je navození remise, prodloužení navozené remise neboli profylaxe a k léčbě komplikací. Při navození remise je indikací kortikorezistence a kortikodependence. K prodloužení navozené remise se osvědčil azathioprin/6-merkaptopurin a aminosacyláty. Při léčbě komplikací se indikuje přípravek Cyklosporin, který je specifický pro terapii toxické megakolon (Zbořil, 2012, s. 41).

2.8.3 Biologická léčba

Biologická terapie tvoří novou kapitolu v léčbě IBD. „*FDA v roce 1997 definuje biologickou terapii jako podání látek různého složení a mechanismů účinku, které zasahují do imunitních a zánětlivých dějů, provázejících vznik a vývoj ISZ. Patří sem terapeutická séra, toxiny, antitoxiny a produkty živých nebo usmrcených mikroorganismů*“ (Dítě, 2011, s. 61).

Lék **Infliximab** byl v roce 2006 do terapie ulcerózní kolitidy schválen na základě přívētivých výsledků klinických studií ACT 1, ACT 2. Jedná se o lék druhé, respektive třetí volby, který se používá při neúčinné léčbě kortikosteroidy nebo imunosupresivy. Dosáhl již v 8. týdnu efektivní terapie u 32-65% léčených vůči 15-32% souboru placebo. Klinicky úspěšná je odpověď léčby při prokazatelném slizničním hojení, neboť tato skutečnost výrazně ovlivňuje prognózu onemocnělých v kladném směru. Při fulminantním průběhu choroby se nasazení infliximabu označuje jako tzv. záchranná léčba, která je pro terapii tohoto průběhu choroby specifická (Dítě, 2011, s. 66).

Infliximab je chimérická monoklonální protilátka proti TNF α třídy IgG, obsahující 75 % lidské a 25 % myší bílkoviny. Infliximab je podáván formou intravenózních infúzí, při terapii IBD v základním dávkování 5 mg/kg váhy. Nyní léčbu infliximabem podstupuje přes milion pacientů z příčin gastroenterologických, revmatologických a dermatologických (Zbořil, 2012, s. 74).

„*Adalimumab* je rekombinantní humánní monoklonální protilátka proti TNF α třídy IgG.“ (Zbořil, 2012, s. 79) Je podáván formou subkutánních injekcí pravidelně po 14 dnech. Indukční terapie jsou dvě dávky, první je 80 – 160 mg, druhá 40 – 80 mg a pokračuje se dávkováním 40 mg. Do přípravy se dostávají i injekční pera pro jednoduchou aplikaci, kterou by měl zvládnout sám pacient (Zbořil, 2012, s. 79; Pavelka, 2014, s. 268)

V dnešní době je tímto lékem léčeno přes čtvrt milionu pacientů z příčin gastroenterologických, revmatologických a dermatologických. V gastroenterologii je prozatím používán při neodpovídavosti nebo nemožnosti léčby infliximabem. Lze ho však brát jako rovnocenný lék první volby (Zbořil, 2012, s. 79).

V roce 2012 probíhaly studie sledující efektivitu adalimumabu v léčbě ulcerózní kolitidy se střední a těžkou aktivitou. V indikaci ulcerózní kolitidy tento lék čekal na schválení v České republice. V současnosti je k dostání (Zbořil, 2012, s. 81).

Rozdíly v účinnosti infliximabu a adalimumabu v léčbě ulcerózní kolitidy jsou porovnávány studií ACT a ULTRA. Je známé, že efekt infliximabu je lepší na začátku terapie. Na léčbu odpovídá více než dvě třetiny pacientů a přibližně třetina z nich dosáhne v 8. týdnu klinické remise. Krátkodobá odpověď na adalimumab mírně přesahuje 50 % remise a dosáhne necelých 20 % pacientů. Po jednom roce se výsledky vyrovnávají. Odpověď přetrvává u 30 až 40 % pacientů, v remisi jich je téměř pětina v obou sledovaných skupinách. Zatímco tedy počet respondentů na léčbu infliximabem během prvního roku klesá, podávání adalimumabu má v tomto stejném období setrvalý či jemně vzestupný efekt (Pavelka, 2014, s. 269).

Jiná biologická léčba v podobě certolizumabu, onerceptu ani natalizumabu není v České republice pro léčbu idiopatických střevních zánětů registrována (Zbořil, 2012, s. 82).

Jako indikace se zvýšenou potřebou biologické terapie ulcerózní kolitidy, byly vyhodnoceny tyto ukazatele. Jedná se o mladší věk, konkrétněji pod 45 let, kortikodependence a kortikorezistence, chronická perzistující aktivita a vysoká hladina fekálních markerů aktivity a C – reaktivního proteinu. V dnešní době lze také indikační kritéria rozdělit do čtyř skupin (Zbořil, 2012, s. 112).

První skupinou je středně a vysoce aktivní ulcerózní kolitida. Jestliže pacienti s tímto průběhem nemoci nereagují na terapii kortikosteroidy a imunosupresivy, jsou vhodni pro biologickou terapii. Druhou skupinu tvoří záchranná terapie při vysoké aktivitě choroby.

Třetí skupinu tvoří kortikodependentní ulcerózní kolitida. Je to skupina pacientů, kteří mají prokazatelnou závislost na kortikosteroidní terapii a nereagují přijatelně na imunosupresivní léčbu, nebo jim nemůže být podána z rizika nežádoucích účinků. Poslední indikační skupinou jsou pacienti s mimostřevními manifestacemi (Zbořil, 2012, s. 112).

Specifická kontraindikace pro biologickou léčbu ulcerózní kolitidy je toxické megakolon. Dalšími kontraindikacemi jsou těžká alergická reakce, sepse a přítomnost abscesu, tuberkulózní infekce, demyelinizační onemocnění, autoimunitní choroby a rakovinotvorné onemocnění. Dále pokročilé srdeční selhávání, infekce virovou hepatitidou B a C a náhlé příhody břišní (Zbořil, 2012, s. 113).

2.8.4 Psychoterapie

Tato oblast má v psychosomatické složce velký význam, avšak v praxi obvykle nedoceněný. Vyžaduje vždy mnoho zkušeností a v první řadě čas (Lata, 2010, s. 98).

Pacienta s ulcerózní kolitidou čeká obtížné poslání v podobě zvládnutí chronického onemocnění. Shontz už v roce 1975 popsal etapy boje s chronickou nemocí. První etapou je fáze šoku, ve které se pacient chová jako duchem nepřítomný. Tato psychická stagnace může být provázena fázemi zděšení. Další, druhou fází je usebrání, kdy se pacient vrací do reality a jeho myšlenky jsou značně neucelené a je ovlivněn negativně laděnými emocemi. Vládne zde strach, žal, zármutek, pocit bezmoci a častá podrážděnost vůči okolí. Třetí fází je stažení ze hry, kdy pacient uniká do mentálního osamění. Je to fáze zejména obtížná pro pacientovo okolí, avšak pro pacienta má velký smysl, protože má sám pro sebe čas na vytvoření plánu dalšího postupu. Poslední, čtvrtou fází je program k řešení krize. Zde si může okolí na pacientovi všimnout změny osobní identity pacienta, mění se prostor jeho pohybu, i role a mění se i jeho vlastní perspektivy. Pokud nemocný projde těmito fázemi s úspěchem, dochází u něho k adaptaci na nemoc (Zbořil, 2012, s. 56-57).

Z hlediska psychické náročnosti má ulcerózní kolitida významnou pozici z různých důvodů. Charakter nemoci a průvodní obtíže jsou společensky velmi obtížné. Zasahuje do intimní složky člověka a pro pacienta je velmi těžké o ni hovořit, jak se zdravotním personálem, tak i s blízkým okolím (Zbořil, 2012, s. 57).

2.8.5 Chirurgická léčba

Indikace k ní se považuje jako urgentní v podobě ileostomie, kolektomie nebo elektivní při chronicitě s komplikacemi. Relativně úplné řešení ulcerózní kolitidy tvoří subtotální

kolektomie s tzv. ileopouchální anastomózou. Při tomto výkonu je konečná část lačnicku zahnutá ve tvaru písmene J, přičemž se obě ramena prošíjí a vrchol písmene se napojí na anální kanál. Dochází tak k zachování kontinence s dále je vytvořen rezervoár nahrazující funkci rekta, v kapacitě až 50 %. Nevýhodou pouche je však riziko analogického zánětu neboli pouchitidy. V případě pouchitidy se nasazuje léčba antibiotická a profylakticky zde lze provádět lokální nálevy s ASA nebo budesonid (Souček, 2011, s. 351).

Nutnost operačního výkonu přichází v úvahu tam, kde nemoc trvá v aktivní formě déle než 15 let, jestliže nemoc přestane odpovídat na medikamentózní léčbu, v bioptických vzorcích je podezřelá aktivita, patologické změny nasvědčující rakovině nebo když je ulcerózní kolitida provázena závažnými orgánovými změnami. K urgentnímu chirurgickému výkonu jsou určeny velké stavy krvácení, stavy celkové infekce, vznik perforace střeva do dutiny břišní (Šváb, 2000, s. 50).

3 Specifikace potřeb u nemocných s ulcerózní kolitidou

Moderní ošetřovatelství je charakterizováno systematickým hodnocením a plánovitým uspokojování potřeb zdravého i nemocného člověka. Zásadou ošetřovatelského procesu můžeme realizovat uspokojování potřeb člověka. Ošetřovatelský proces může být charakterizován jako myšlenkový algoritmus sestry při naplánování ošetřovatelských úkonů a systémem postupů při ošetřování pacienta (Trachtová, 2013, s. 9).

3.1 Definice a dělení potřeb

„Lidská potřeba je stav charakterizovaný dynamickou silou, která vzniká z pocitu nedostatku nebo přebytku, touhou něčeho dosáhnout v oblasti biologické, psychologické, sociální nebo duchovní“ (Šamánková, 2011, s. 12).

Potřeby člověka vznikají hned po narození a trvají až do konce života. Základní rozdělení potřeb sestavil Abraham Maslow ve 40. letech minulého století. (Šamánková, 2006, s. 55; Bašková, 2008, s. 20)

Abraham H. Maslow byl americký psycholog, zabývající se problematikou potřeb člověka a motivacemi, které vedou člověka k jejich následnému naplnění. Propracoval hierarchický systém lidských potřeb. Jeho pyramida lidských potřeb je zobrazena na (Obr. 11) (Bašková, 2008, s. 20).

Potřeby se dají rozdělit na primární a sekundární. Primární neboli základní potřeby jsou pro člověka nezbytné v zachování lidské existence. Jde o potřeby biologické, jako je dostatek vzduchu, vyloučení počiňovaných škodlivých virů, pocit hladu a jeho následné uspokojení, potřeba odpočinku a spánku, potřeba tepla a patří sem i potřeby sexuální s potřebou rozmnožování se. Do této kategorie lze zařadit i potřeba bezpečí. (Šamánková, 2006, s. 56; Bašková, 2008, s. 15)

Do potřeb sekundárních řadíme potřeby, které život obohacují a tvoří ho příjemnějším. Každý jedinec má určitou hodnotovou stupnici, která zdůrazňuje jeho důležitost různých životních hodnot. Tato hodnotová stupnice souvisí s následnými životními motivacemi a se schopností a vůlí překonávat určité překážky. Shoda mezi orientací hodnotovou a jejím naplněním přináší jedinci duševní klid a vyrovnanost (Šamánková, 2006, s. 56).

Dále se uvádí dělení potřeb vyplývající z jejich obsahu. Jsou to potřeby fyziologické, psychické, sociální a spirituální (Šamánková, 2006, s. 57).

Fyziologické potřeby jsou potřeby základní, řadíme zde instinkty, pudy, spánek, hygienu, potřebu tepla, stravy, zdraví, mírnění bolesti, potřebu fyzického kontaktu a uspokojení potřeb sexuálních (Šamánková, 2006, s. 57).

Psychické potřeby vycházejí z individuálního vnímání světa. Jedná se o potřeby naplňování rozvoje osobnosti, určitou potřebu jistoty a psychického bezpečí, potřebu být bez strachu, potřebu lásky, potřebu vyjadřovat se a být vyslechnut (Šamánková, 2006, s. 57).

Sociální potřeby se týkají informovanosti o sobě a okolí, potřeby péče o své zdraví a zdraví svých blízkých, potřeby ekonomické jistoty, potřeby kontaktu s blízkými lidmi, potřeba patřit do nějaké skupiny. K naplnění potřeb zde dochází pomocí aktivity a prožitků. (Šamánková, 2006, s. 57; Bašková, 2008, s. 161)

Spirituální potřeby se týkají duchovního života. Jedná se zde o víru a vyznání každého člověka. (Šamánková, 2006, s. 57; Bašková, 2008, s. 169)

3.2 Ošetřovatelský proces naplnění potřeb v nemoci

Ošetřovatelský proces je systémem pro plánování a poskytování ošetřovatelské péče. Jedná se o proces, kde se jednotlivé fáze vzájemně prolínají a opakují. Smyslem ošetřovatelského procesu je odborné a kvalitní plánování postupu při uspokojování potřeb pacientů. Skládá se z pěti fází (Trachtová, 2013, s. 9).

1. Posuzování, sběr informací a třídění následných údajů. Jedná se zde o sestavení sesterské anamnézy, která se neshoduje s anamnézou lékařskou, i když se vzájemně doplňují (Šamánková, 2006, s. 32-33).
2. Ošetřovatelská diagnóza. Tím se rozumí identifikace potřeb nemocného, posouzení míry jejich naplnění a narušení a hledání cest k nápravě (Šamánková, 2006, s. 33). Rozdělujeme se na aktuální, potenciální a syndromovou, na podporu zdraví a wellness ošetřovatelskou diagnózu (Plevová, 2011, s. 116). Aktuální diagnóza vyjadřuje přítomný problém nebo potřebu v podobě nechutenství, nespavosti, apod. Potenciální diagnóza vyjadřuje zaměření sester na případná rizika ohrožení pacienta v podobě rizika malnutrice, rizika vzniku dekubitů apod. Syndromová diagnóza se zaměřuje na kombinaci aktuálních a potencionálních diagnóz produkující ošetřovatelský

syndrom (Šamánková, 2006, s. 33). Ošetřovatelská diagnóza na podporu zdraví je klinický závěr o touhách, motivaci člověka, rodiny nebo komunity zvětšovat celkovou pohodu a vylepšovat ochotu pro specifické chování na podporu zdraví. Wellness ošetřovatelská diagnóza popisuje reakci člověka, rodiny nebo komunity na celkovou subjektivní pohodu a ukazující se snahu o zlepšení. Měly by zde být splněny dvě kritéria v podobě vykazování známek dobrého tělesného a duševního zdraví člověka, rodiny nebo komunity a dále vyjádřené přání dosahovat lepší úrovně zdraví (Plevová, 2011, s. 198).

3. Plánování ošetřovatelské péče je vytvoření ošetřovatelských strategií a intervencí. Jedná se zde o určení krátkodobých a dlouhodobých cílů péče a plánování metod a cest k naplnění stanovených plánů (Šamánková, 2006, s. 34).
4. Realizace ošetřovatelské péče vyjadřuje užití ošetřovatelských strategií v praxi, kdy se zaměřujeme na dosažení cílených výsledků (Šamánková, 2006, s. 34).
5. Vyhodnocení ošetřovatelské péče znamená vyhodnocení účinku poskytnuté péče. Mělo by obsahovat objektivní zhodnocení sestrou a subjektivní zhodnocení pacientem. Kvalitu dosažených výsledků posuzujeme v porovnání se stanovenými normami (Šamánková, 2006, s. 34).

3.3 Specifikace potřeb v NANDA doménách

Asociace NANDA (North American Nursing Diagnosis Association) vznikla z národní konference skupiny vytvořené v roce 1973 na první národní konferenci o klasifikaci ošetřovatelských diagnóz v St. Louis, Missouri. Vznik NANDA měl zintenzivnit vývoj ošetřovatelské diagnostiky. Hlavním účelem je standardizace terminologie v oblasti ošetřovatelských diagnóz. Tato standardizace v taxonomii II definuje následující domény. (Plevová, 2011, s. 192-194; NANDA International, 2013, s. 56)

3.3.1 Podpora zdraví

Pacient s ulcerózní kolitidou by měl být dispenzarizován v poradně pro léčbu ulcerózní kolitidy. Měl by pravidelně navštěvovat svého lékaře při objevení obtíží v souvislosti s jeho onemocněním a podstupovat potřebná vyšetření. Důležitá je informovanost nemocného o své chorobě například pomocí edukačních letáků, informací od zdravotníků a různých sdružení pro lidi trpící autoimunitními záněty střev. Při každé změně zdravotního stavu je nutné situaci okamžitě řešit a nemocný by měl být informován o příznacích a možných komplikacích

choroby. Pacient by měl dodržovat životosprávu vhodnou pro jeho onemocnění a měl by se vyhýbat kouření či konzumaci alkoholu. Neměl by zapomínat na udržování sebeděče a snahu přizpůsobit se současnému zdravotnímu stavu (NANDA International, 2013, s. 4-5).

3.3.2 Výživa

Pacient s ulcerózní kolitidou ve většině případů čelí nechtěnému úbytku hmotnosti v důsledku častých průjmů a dalších zažívacích potíží. Výživa je velmi důležitou součástí udržování choroby v klidovém stavu a proto by měl být pacient podrobně edukován kompetentními osobami o nutnosti dodržování specifické diety. Důraz je kladen i na pravidelnost stravování a kontrolu následného trávení. Nutností je všítat si frekvence možného zvracení a nausey. Pacient s ulcerózní kolitidou trpí často nechutenstvím, proto se u něho provádí nutriční screening. Na téma dietního stravování při ulcerózní kolitidě vzniklo několik odborných knih, kde se pacient může o vhodnosti stravování dozvědět. Také se nesmí zapomínat na správnou bilanci tekutin, která je při tomto onemocnění ohrožena. Tím, že pacient s ulcerózní kolitidou trpí častými průjmy, může být dehydratován a může docházet k rozvratu vnitřního prostředí organismu (NANDA International, 2013, s. 6-7).

3.3.3 Vylučování a výměna

Z oblasti vylučování je nejpodstatnější sledování odchodu stolice. U nemocného se hodnotí frekvence vylučování stolice za den, příměsi v podobě krve, hlenu nebo nestrávených zbytků potravy. Charakter stolice bývá nejčastěji průjmovitý. Časté průjmy bývají doprovázeny křečovými bolestmi břicha, proto je u takového pacienta důležitý monitoring bolesti a následná úlevová nebo analgetická léčba. Pečuje se i o okolí konečníku, kde můžou v důsledku onemocnění vznikat defekty na kůži a sliznici. Jsou možné i změny ve vylučování moči a také se mohou vyskytovat změny v pocení pacienta (NANDA International, 2013, s. 8-9).

3.3.4 Aktivita/odpočinek

Hodnotí se fyzická kondice a úroveň soběstačnosti pacienta podle Barthelova testu všedních činností. Je důležité se zajímat o volnočasové aktivity člověka s tímto onemocněním a jeho přizpůsobení se na současnou zdravotní situaci. Zjišťuje se například, jestli nemocný navštěvuje kulturní akce, veřejná místa a zda netrpí strachem z návštěvy veřejných míst z důvodu obavy z nedostupnosti toalet. Každý pacient by měl být edukován o vhodnosti všedních aktivit při jeho onemocnění. Sleduje se výskyt únavy, která se u těchto nemocných

vyskytuje. Důležitá je i kvalita spánku, jeho případné poruchy a následná potřeba medikace pro lepší spánek (NANDA International, 2013, s. 10-13).

3.3.5 Vnímání/poznávání

V této oblasti se hodnotí vědomí pacienta, které by nemělo být nijak ohrožené, pokud nedošlo k závažným komplikacím choroby. Orientace a pozornost by měly být zachovány. V této oblasti je důležité hodnocení bolesti pacienta, která se většinou objevuje v podobě křečovitých bolestí břicha. Bolest se hodnotí na vizuální analogové škále bolesti a nezapomíná se na lokalizaci, stupeň a charakter bolesti (NANDA International, 2013, s. 13-15).

3.3.6 Vnímání sebe sama

Zde se klade důraz na to, jaké může mít pacient obavy z budoucnosti nebo ze zařazení se do běžného denního provozu. Je důležité, zda nemocný má společenské kontakty a neizoluje se doma. Také se zjišťuje, jak se pacient s novou situací vyrovnává, jestli je schopen se přizpůsobit této nemoci (NANDA International, 2013, s. 15-16).

3.3.7 Vztahy mezi rolemi

V této oblasti je důležité podporovat pacienta pro lepší zvládnání nastolené situace. Je třeba, aby měl pacient na blízku osoby, které mu pomáhají vyrovnat se s jeho chorobou. Může jít konkrétně o životního partnera nebo blízké přátelé či spolupracovníci z práce, pokud pacient do práce dochází. Svoji důležitost má rodinné zázemí, děti a vztahy, které mezi rodinnými příslušníky panují (NANDA International, 2013, s. 16-19).

3.3.8 Sexualita

Sexualita může být narušena v období zhoršování choroby, kdy pacient může být značně zesláblý a z tohoto důvodu může mít i snížené libido. Časté průjmy mohou narušit intimitu pacienta a může se za příznaky své nemoci stydět. U žen se dbá na nutnost pravidelných gynekologických prohlídek (NANDA International, 2013, s. 19-21).

3.3.9 Zvládnání/tolerance zátěže

Zátěž se zvládá lépe s oporou druhé osoby, a proto můžeme navázat na předchozí oblast vztahů, kde se hledá nejbližší osoba nemocného, která mu pomáhá se situací lépe vyrovnat. Radí se sem i možnost docházet do práce a do společnosti k prevenci izolace nemocného, která by mu mohla přinášet zátěž ve formě stresu. Zjišťují se formy vyrovnání se zátěžovou

situací, ať už ve formě relaxačních technik nebo rozhovoru s blízkou osobou či psychologem (NANDA International, 2013, s. 21-27).

3.3.10 Životní principy

Zde se jedná například o pacientovu víru, pokud je věřící, a jak má seřazené své životní hodnoty. Při propuknutí choroby bude zdraví nejspíše v popředí hodnot. (NANDA International, 2013, s. 27-28).

3.3.11 Bezpečnost/ochrana

Pacienti s ulcerózní kolitidou by měli být co nejvíce srozuměni s informacemi o své chorobě. Při objevení komplikací by měli okamžitě navštívit svého lékaře a tím předejít zhoršení zdravotního stavu (NANDA International, 2013, s. 28-32).

3.3.12 Komfort

Komfort může být u nemocných určován stádiem choroby. Pokud se u nemocného momentálně neprojevují příznaky nemoci a choroba je v klidové fázi, může pacient například cestovat, věnovat se svým koníčkům a docházet do společnosti. Do této oblasti by bylo možné zařadit u onemocnělých žen v produktivním věku i možnost otěhotnět a prožít těhotenství bez komplikací (NANDA International, 2013, s. 32-33).

3.3.13 Růst/vývoj

U nemocných s ulcerózní kolitidou bývá velký výskyt malnutrice z důvodu četných průjmů a nechutenství. Proto se hlavně u dětí s touto chorobou vyskytuje riziko poruchy růstu a vývoje (NANDA International, 2013, s. 33).

II PRAKTICKÁ ČÁST

4 Sběr dat u nemocných s ulcerózní kolitidou

V této části bakalářské práce je popsán sběr dat od pacientů s ulcerózní kolitidou. Jsou zde vytyčeny cíle bakalářské práce. Je zde podrobně popsána i metodika sběru dat. V průběhu sběru informací bylo vypracováno deset ošetřovatelských anamnéz, z nichž byly vybrány tři, které byly zpracovány do kazuistik. Tyto tři kazuistiky byly vybrány pro svou specifičnost v průběhu a léčbě choroby. První kazuistika se týká klienta s nově diagnostikovanou ulcerózní kolitidou. Druhá kazuistika se týká klienta, který dochází na biologickou léčbu formou subkutánních injekcí. Třetí kazuistika se týká klientky, která dochází na biologickou léčbu formou infúzí.

4.1 Metodika

Sběr dat probíhal v nemocnici krajského typu na interním oddělení, v centru biologické léčby a v gastroenterologických poradnách příslušné nemocnice. Pro sběr dat byl vydán souhlas dané nemocnice. Data byla shromažďována v období od března do května roku 2015. Sběr dat byl prováděn s klienty nemocnými ulcerózní kolitidou, kteří byli ochotni poskytnout informace o svém průběhu choroby a dalších okolnostech v souvislosti s chorobou. Ještě před zahájením rozhovoru s klientem byl každý z nich informován o jejich anonymitě při shromažďování dat, o důvodu zjišťování informací, jakou formou budou informace získávány a jak dlouho bude rozhovor přibližně trvat. Dodatečné informace o klientově zdravotním stavu byly získávány ze zdravotnické dokumentace s ústním souhlasem klienta. Souhlas s vyplněním anamnézy probíhal u každého klienta také ústní formou. Každý rozhovor s klientem trval kolem třiceti minut a následná data byla zapisována do předpřipravených anamnéz, které jsou vloženy v příloze (Příloha D – Ošetřovatelské anamnézy).

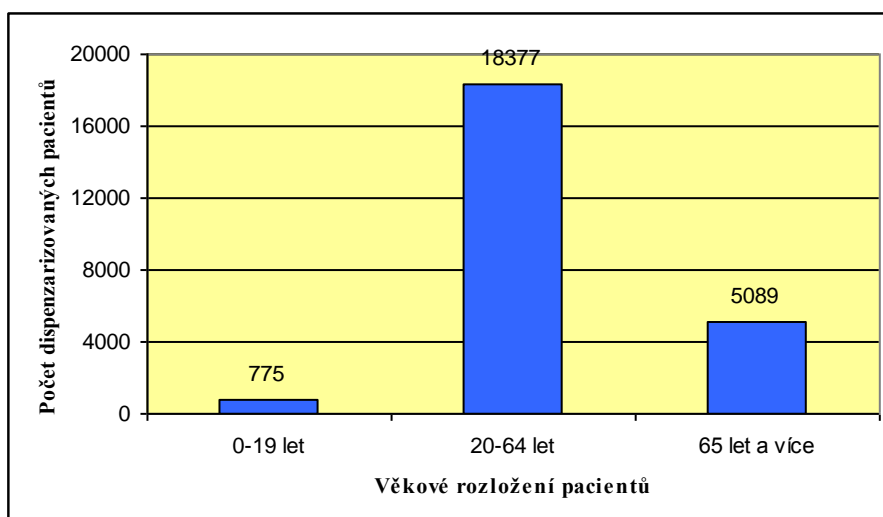
Byla použita ošetřovatelská anamnéza používaná pro výukové účely FZS UPCE, která slouží k získávání informací formou dotazování a pozorování klienta jako celku. Pomocí této anamnézy se zjišťují možné patologie z oblastí všech tělních systémů a dále se posuzuje současný stav potřeb klienta na základě 13 ošetřovatelských domén. Dále zde posuzujeme možná rizika ve stanovených testech a škálách. Tato anamnéza byla ještě obohacena o otázky specifické pro zjištění konkrétní problematiky spojené s nemocí. Před zahájením sběru dat

byla anamnéza zkonzultována s vedoucí práce a se zdravotní sestrou pracující na interním oddělení, konkrétně na sálku pro biologickou léčbu.

K rozhovoru s klientem nebylo vždy možné zajistit úplné soukromí. Rozhovory probíhaly na sálku biologické léčby, na pokoji interního oddělení a v gastroenterologické poradně. Bylo osloveno 11 klientů, ze kterých nesouhlasil se sběrem dat pouze jeden.

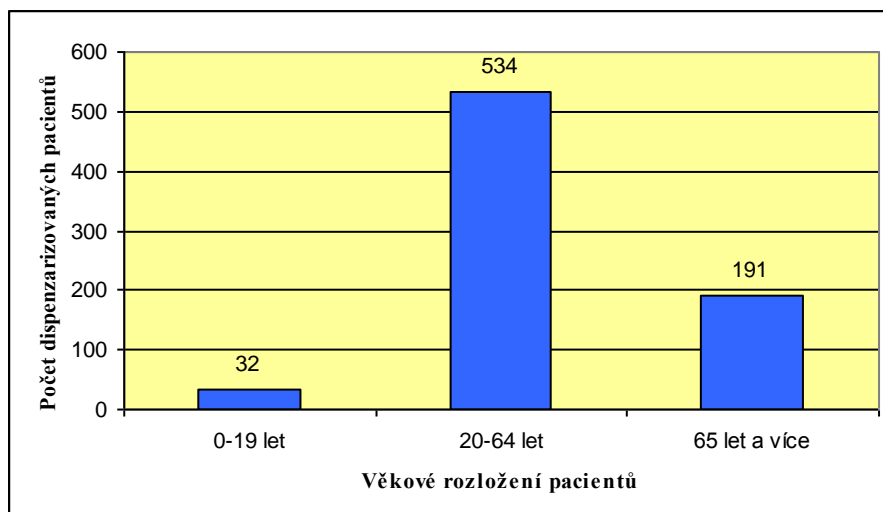
V praktické části bylo zpracováno deset anamnéz a z toho byly vytvořeny kazuistiky, ke kterým je následně zpracováno posouzení současného stavu potřeb. Kazuistiky byly vytvořeny formou ošetřovatelského procesu. Tři nejzajímavější kazuistiky byly zveřejněny v praktické části bakalářské práce. Dále jsou u každého vybraného klienta založeny ošetřovatelské diagnózy, které pomáhají vytvořit plán péče individuálně pro každého klienta.

4.2 Statistické údaje

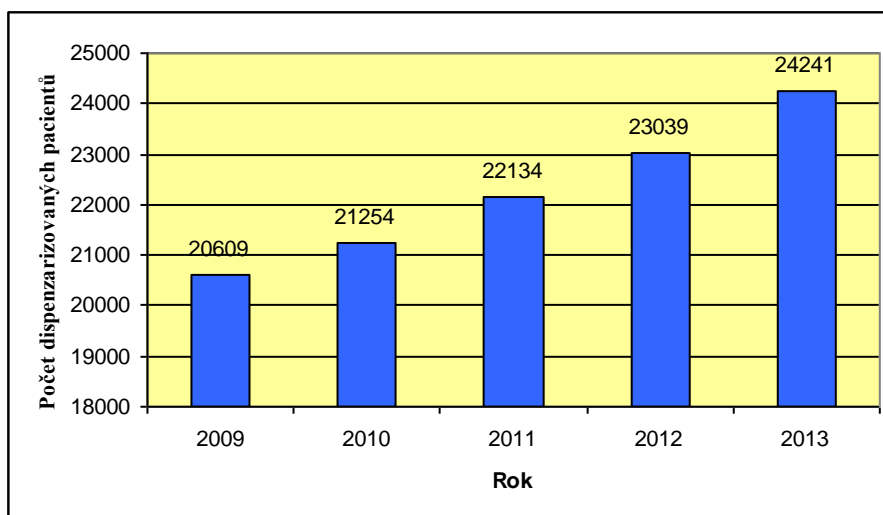
Obr. 1 - Graf počtu dispenzarizovaných pacientů za rok 2013 v ČR podle (ÚZIS ČR, 2015b, s. 76)

Na grafu (Obr. 1) můžeme vidět počty dispenzarizovaných pacientů za rok 2013 pro celou Českou Republiku. Za rok 2013 v České Republice bylo 24 241 dispenzarizovaných nemocných s ulcerózní kolitidou. Je zde názorně vidět, že nejvíce zastoupenou skupinu tvoří nemocní pacienti ve věku 20 až 64 let. Druhou nejvíce zastoupenou skupinou jsou nemocní ve věku 65 let a více a nejmenší zastoupení má skupina věkového rozložení od 0 až 19 let (ÚZIS ČR, 2015b, s. 76).

Obr. 2 - Graf počtu dispenzarizovaných pacientů za rok 2013 v Pardubickém kraji podle (ÚZIS ČR, 2015b, s. 76)

Na grafu (Obr. 2) můžeme vidět skupiny věkového rozložení v Pardubickém kraji za rok 2013. Nejméně zastoupenou skupinu tvoří pacienti ve věku 0 až 19 let, stejně jako v grafu na (Obr. 1). Nejvíce je shodně jako v předchozím grafu zastoupení věkové skupiny 20 až 64 let a střední početnou skupinou jsou pacienti ve věku 65 let a více (ÚZIS ČR, 2015b, s. 76).

Obr. 3 - Graf počtu dispenzarizovaných pacientů za rok 2009 až 2013 v ČR podle (ÚZIS ČR, 2015a)

Na grafu (Obr. 3) je jasně znázorněno, jak prudce v České Republice od roku 2009 stoupá celkový počet dispenzarizovaných nemocných ulcerózní kolitidou, až do roku 2013, kde se výskyt nemocných vyšplhal až na číslo 24 241 z původních 20 609 v roce 2009 (ÚZIS ČR, 2015a).

5 Kazuistika č. 1

63letý muž v invalidním důchodu odeslaný praktickým lékařem na interní oddělení nemocnice s žádostí o dovyšetření pacienta a zvážení opětovné hospitalizace pro přetrvávání průjmů a sklonům k hypotenzi. V době 13.–21. 4. 2015 proběhla hospitalizace klienta na interním oddělení pro akutní renální selhání s mírnou retencí N- katabolitů a dehydratací při průjmovitém onemocnění. Nyní (30. 4.) stále průjmy přetrvávají od doby propuštění z nemocnice, bolesti břicha v místě kýly a u klienta jsou dále sklony k hypotenzi.

Anamnéza

Osobní: dlouhodobě se léčí s ischemickou chorobou srdeční, srdečním selháním NYHA II., arteriální hypertenzí, chronickou renální insuficiencí s mírnou retencí N – katabolitů, dyslipidemií, hyperurikémií, hepatopatií toxonutriční, inquinalní kýlou indikovanou k operaci, normocytární anémií, nově zjištěna hematurie.

Farmakologická: doma užíval: Bisogamma 10 mg 1/2–0–0 (sympatolytika), Anopyrin 100 mg 0–1–0 (antiagregancia), Milurit 300 mg 1–0–0 (antiuratika), Tezeo 80 mg 1–0–0 (hypotensiva), Hipres 10 mg 1–0–0 (hypotensiva), Loradurmite 1–0–0 (diuretika), Rilmenidin 1–0–0 (hypotensiva), Rosumop 40 mg 0–0–1 (hypolipidemika), **za hospitalizace vysazeno:** Tezeo 80 mg, Hipres 10 mg, Loradurmite, Rilmenidin, Rosumop 40 mg, **za hospitalizace nově medikováno:** Prednison F 20 mg 1–1–0 (kortikosteroidy), Helicid 20 mg cps 1–0–0 (antiulcerotika), Asacol 400 mg tbl. 3–3–3–3 (antirheumatica), infúze 500 ml H1/1 i.v. kapat na 5 hod. od 12:00

Alergická: klient neudává žádnou alergii

Rodinná: klient neuvádí žádné závažné onemocnění v rodině

Sociální: klient je ženatý, má dvě již dospělé děti a žije s manželkou ve velkém rodinném domě se statkem

Pracovní: klient je dlouhodobě v invalidním důchodu z důvodu srdečního onemocnění

Hlavní diagnóza: Ulcerózní kolitida – floridní pankolitida

Vedlejší diagnózy: Ischemická choroba srdeční, srdeční selhání NYHA II.
Arteriální hypertenze

Chronická renální insuficience s mírnou retencí N – katabolitů
Dyslipidémie
Hyperrurikémie
Hepatopatie toxonutriční
Inquinální kýla indikovaná k operaci
Normocytární anémie
Hematurie

Vyšetřovací metody během hospitalizace:

- Biochemické vyšetření krve (30.4.2015) – dále odběry obden
Urea 7.6 (ref. meze 2.5 – 6.4 mmol/l), Kreatinin 319 (ref. meze 44 – 110 μ mol/l), Na – natrium 125 (ref. meze 136 – 145 mmol/l), K – kalium 4.5 (ref. meze 3.5 – 5.1 mmol/l), Cl – chloridy 95 (ref. meze 98 – 107 mmol/l), CRP 27.7 (ref. meze 0.0 – 10.0 mg/l)
- Krevní obraz (30.4.2015)
Leukocyty 9.8 (ref. meze 4.0 – 10.0 $10^9/l$), erytrocyty 3.32 (ref. meze 4.00 – 5.80 $10^{12}/l$), Hemoglobin 104 (ref. meze 135 – 175 g/l), Hematokrit 0.321 (ref. meze 0.40 – 0.50)
- Biochemické vyšetření moče (30.4.2015)
ph 5 (ref. meze 5.0 – 6.5), Bílkovina 0, Glukóza 0, Ketolátky 0, Bilirubin 0, Urobilinogen 0, Leukocyty 0, Krev 3, Erytrocyty 11 – 20 μ l, Leukocyty 0 – 4 μ l, Epitele dláždicové 0-4, specifická hustota 1015
- EKG (30.4.2015)
- Výtěr z rekta na K+C, Clostridium difficile (2.5.2015) - negativní
- Kolonoskopie + odběr bioptického materiálu (4.5.2015) – zjištěny vnitřní hemoroidy, těžké zánětlivé změny s ulceracemi svědčí pro ulcerózní kolitidu, floridní zánět postihuje kompletně celý tračník (MAYO 3) – floridní pankolitida
- Sedimentace (5.5.2015)
35 za 1 hod/ 83 za 2 hod
- Biochemické vyšetření krve (5.5.2015)
Urea 17.2 (ref. meze 2.5 – 6.4 mmol/l), Kreatinin 372(ref. meze 44 – 110 μ mol/l), Na – natrium 137 (ref. meze 136 – 145 mmol/l), K – kalium 4.2 (ref. meze 3.5 – 5.1 mmol/l), Cl – chloridy 103 (ref. meze 98 – 107 mmol/l)
- Krevní obraz (5.5.2015)
Leukocyty 10.3 (ref. meze 4.0 – 10.0 $10^9/l$), erytrocyty 3.04 (ref. meze 4.00 –

5.80 $10^{12}/l$)), Hemoglobin 96 (ref. meze 135 – 175 g/l), Hematokrit 0.27 (ref. meze 0.40 – 0.50), Trombocyty 416 (ref. meze 150 – 400 $10^9/l$)

- P+V tekutin/ 24hod

Základní screeningové vyšetření sestrou:

- Celkový vzhled, úprava: klient působí celkem upraveně
- Konstituce: normostenik
- Poloha: aktivní
- Postoj: strnulý
- Chůze: přirozená, zpomalená, ortostatická hypotenze
- Výška: 170 cm, váha: 62 kg, BMI: 21,5 (zhubnutí kolem 10 kg za 2 měsíce)
- Vědomí: při vědomí
- Chápe myšlenky a otázky: ano, ale hůře se získávají potřebné informace, protože klient odpovídá nepřesně, uhýbá k jiným tématům a odpovídá na otázky nekonkrétně
- Závratě: klient poslední dobou závratě udává
- Pozornost: úmyslná, stálá
- Paměť: částečně zapomíná
- Poruchy citlivosti, hybnosti: ne, bez poruchy
- Poruchy řeči: ne, bez poruchy
- Zrak: bez problému, brýle nenosí
- Zornice: izokorické
- Sluch: bez poruchy
- Nos: bez sekrece, bez patologie
- Dutina ústní: rty bledé, ragády v ústních koutcích, chrup vlastní
- Srdce, cévy: TK 100/50, P 95' pravidelný, bolesti na hrudi udává občas a mírně (NYHA II.)
- Dech: 14' bez vedlejších zvukových fenoménů, (saturace 95%), mírná isnpirační dušnost
- Tělesná teplota: 36,7 °C, zvýšeně se potí, hlavně v noci
- Břicho, třísla: inquinální kýla vhodná k operaci
- Močový systém: bez dysurických potíží, ale výdej moče za 24 hod pouze 11, nově zjištěna hematurie
- Defekace: dlouhodobě řídká stolice - průjmy (již přes dva měsíce), 6 – 7 x denně, hnědé barvy, bez příměsí a bez krve, trápí ho tenesmy – časté nucení na stolicí, ale když jde

na toaletu, zjišťuje, že jde jen o pocit nucení na stolicí, ale stolice kolikrát neodchází – někdy pouze hlen, enteroragii udává naposledy před 3 měsíci

- Kůže: zvýšeně se potí přes den i v noci
- Dieta: doma žádnou nedodrží, nyní při hospitalizaci dieta číslo 5, nyní delší dobu (neví, jak dlouho přesně) trpí nechutenstvím, jí poloviční porce než dříve
- Tekutiny: pije málo – kolem 1 l za 24 hodin
- Bolesti: udává bolesti v místě inkuinální kýly, jinak křeče v břiše ho netrápí
- Spánek: má problémy s usínáním a po probuzení se cítí nevyspalý
- Invazivní vstupy: PŽK, G22, zavedený od 1.5.
- Kuřákem do 59 let – skončil s kouřením při objevení se problémů se srdcem
- Omezení v tělesné aktivitě udává z důvodu vyčerpání, občasných závratí, špatného spánku a následné únavy a z častých průjmů.

Testy a škály:

GCS: 15 bodů, bez poruchy vědomí

MNA: 7 bodů (mírné snížení příjmu potravy – 1 b., úbytek váhy větší než tři kilogramy – 0b., samostatná chůze bez omezení – 2 b., závažné onemocnění – 0b., žádné psychické problémy – 2b., BMI od 21 a nižší než 23 – 2b. = 7 bodů podvyživený)

Riziko pádů: MFS 55 bodů (vedlejší diagnóza – 15 b., i. v. vstup – 25 b., chůze, pohyb – slabé – 15 b. = 55b. vysoké riziko)

Hodnocení dekubitů dle Nortonové: 27 bodů (bez rizika vzniku dekubitů)

Úroveň soběstačnosti dle Gordonové:

najít se 0, umýt se 1, vykoupat se 1, obléci se 0, pohybovat se 1

Barthelův test všedních činností: ADL 2 - 95 bodů (lehká závislost)

Vizuální analogová škála bolesti: udává VAS 4 (VAS 0 – 10), bolest ostrá v místě kýly

5.1 Průběh hospitalizace:

1. Den (30.4.2015)

Klient přijat na doporučení obvodního lékaře na interní oddělení. Seznámen s prostředím oddělení, uložen na lůžko. Nejprve se s klientem vyplnila ošetřovatelská anamnéza, byly vyplněny ošetřovatelské škály, dále byl edukován o všech potřebných náležitostech souvisejících s hospitalizací. Pacient si přečetl informace pro pacienta, současně vyplnil souhlasy stran poskytování informací přes telefon atd. Byl mu přiložen identifikační

náramek na PHK a byl seznámen s domácím řádem oddělení a s právy pacientů. Pacient je soběstačný, chodící raději s doprovodem z důvodu ortostatické hypotenze a nižších TK. Orientovaný, spolupracující. Dieta č. 5, pacient v MNA škále vyšel jako podvyživený – vidím potřebu v kontaktování dietní sestry. Udává bolesti břicha v místě kýly (VAS 4). Osobní věci má u sebe a cennosti v podobě mobilu a peněženky s menším peněžním obnosem vyžaduje mít u sebe. Klient byl uložen do pokoje, který je blízko sesterny z důvodu zvýšeného dohledu na klienta a zároveň blízko toalet z důvodu častých průjmů. Poté se dostaví lékař na oddělení a s klientem si sepíše lékařskou anamnézu. Lékař seznámí klienta s důvodem hospitalizace a dá klientovi podepsat souhlasy s hospitalizací a souhlasy s následnou péčí o klienta. Klient souhlasy podepsal, s následnou péčí souhlasí. Lékař ordinuje v tento den odběry biologického materiálu – krev na biochemické vyšetření, hematologické vyšetření, biochemické vyšetření moči. Natočeno EKG. Změřen TK (100/50), P (95'), TT (36,7°C). Lékař vysadil některé léky z chronické medikace klienta (Tezeo 80 mg, Hipres 10 mg, Loradurmite, Rilmenidin, Rosumop 40 mg). Klient odpočívá v lůžku, dnes byl na stolici 4krát – stolice průjmovitá, stálé nucení na stolici, na toaletu dochází v doprovodu NLZP. Na pokoji se klient obslouží sám, potřeba případného doprovodu na wc – poučen o pomalém vstávání z postele.

2. Den (1.5.2015)

Ráno si udělal pacient hygienu sám s malou dopomocí NLZP. Přes den jí poloviční porce. Lékař v tento den shlédnul laboratorní výsledky z odběrů biologického materiálu. Stanovil zejména hyponatrémii a dehydrataci klienta a naordinoval klientovi infúze 500 ml Hartmanova roztoku i.v., kapat na 5 hod od 12:00. Dále naordinoval klientovi P+V tekutin/24hodin (P=900 ml p.o./500 ml i.v., V=1000ml). TK, P 3krát denně. Nově zjištěna hematurie v moči. Dále zjištěno zvýšené CRP v krvi. Ráno změřen TK (105/55), P (80'). Z důvodu naordinované infúze byl klientovi napíchnut PŽK. Dnes byl klient na stolici 5krát – stolice průjmovitá, tenesmy, na toaletu dochází v doprovodu NLZP. Klient měl rodinnou návštěvu odpoledne.

3. Den (2.5.2015)

Ráno si udělal pacient hygienu sám s malou dopomocí NLZP. Ráno změřen TK (105/60), P (65'), TT (36,5 °C). Dnes opět sledováno P+V tekutin (P=1200 ml p.o./500 ml i.v., V=1400ml). Kontrola PŽK – i.v. vstup M 0. Odpoledne od 12:00 opět nasazena infúze 500 ml H1/1 na 5 hod. Dnes byl na stolici opět 5krát – stolice průjmovitá, na toaletu dochází s doprovodem NLZP. Proveden výtěr z rekta na K+C a Clostridie dle ordinace lékaře.

4. Den (3.5.2015)

Ráno si udělal pacient hygienu sám s malou dopomocí NLZP. Ráno změřen TK (110/65), P (68'), TT (36,6 °C). Dnes opět sledováno P+V tekutin (P=1300 ml p.o./500 ml i.v., V=1500ml). Kontrola PŽK – i.v. vstup M 0. Odpoledne od 12:00 opět nasazena infúze 500 ml H1/1 na 5 hod. Dnes poučen lékařem o potřebě kolonoskopického vyšetření a o průběhu tohoto vyšetření a podepsán informovaný souhlas s vyšetřením od klienta. Od sesterského personálu byl poučen o přípravě na vyšetření. Ráno měl lehkou snídani v podobě jogurtu a sucharů, odpoledne dostal polévku – vývar a po obědě začal pít postupně 4 litry roztoku Fortrans dle ordinace lékaře až do půlnoci na vyprázdnění. Od oběda tohoto dne nic nejedl až do dne následujícího do doby vyšetření. Pacient se následovně prázdnil a kontroloval se jeho celkový stav. Zvýšený dohled zdravotnického personálu na pacienta.

5. Den (4.5.2015)

Ráno si udělal pacient hygienu sám s malou dopomocí NLZP. Ráno změřen TK (105/60), P (74'), TT (36,4 °C). Dnes opět sledováno P+V tekutin (P=950 ml p.o./500 ml i.v., V=1000ml). Kontrola PŽK – i.v. vstup M 0. Ráno nic per os dle ordinace lékaře, klient nesnídá, nic nepije a lační. Ráno mu je ještě provedeno 1krát očistné klyzma – odchází pouze voda bez stolice, není třeba opakovat. Kolem 11:00 odjezd na sedačce se sanitářem na kolonoskopické vyšetření. Ve 12:00 návrat z vyšetření. Pacient dostává oběd se svolením lékaře. Odpoledne od 12:00 opět nasazena infúze 500 ml H1/1 na 5 hod. Při kolonoskopickém vyšetření zjištěna ulcerózní kolitida – floridní pankolitida. Změněna medikace lékařem. Nově medikováno: Prednison F 20 mg 1–1–0 (kortikosteroidy), Helicid 20 mg cps 1–0–0 (antiulcerotika), Asacol 400 mg tbl. 3–3–3–3 (antirheumatica). Při odpolední vizitě sděleny klientovi informace o nově diagnostikované chorobě ulcerózní kolitidy. Sdělen důvod nově nasazené medikace a další doporučení. Klient je doporučen na dispenzarizaci do gastroenterologické poradny.

6. Den (5.5.2015)

Ráno si udělal pacient hygienu sám s malou dopomocí NLZP. Ráno změřen TK (115/70), P (63'), TT (36,5 °C). Dnes opět sledováno P+V tekutin (P=1300 ml p.o./500 ml i.v., V=1500ml). Dnes přepíchnutí nového PŽK. Dle ordinace lékaře nabrány nové odběry – krevní obraz, biochemické vyšetření krve, sedimentace, odběr moči na biochemické vyšetření. Pacient dnes na stolicí nebyl vůbec vzhledem k předchozímu vyšetření a potřebné přípravě na proběhlé vyšetření. Na vizitě konzultace lékařů o případné dimisi

v nadcházejících dnech – nutnost klienta poučit a objednat do gastroenterologické poradny k následné dispenzarizaci.

5.2 Posouzení současného stavu potřeb

1. Doména – Podpora zdraví

Klient svůj zdravotní stav hodnotí jako ne moc dobrý. Příčiny současných onemocnění nezná, a ačkoliv byl do svých 59 let kuřákem, nemá pocit, že by se to na jeho zdravotním stavu mohlo podepsat. Alkohol pije jen výjimečně. Při zdravotních problémech většinou navštíví co nejdříve lékaře, ale současné dlouhodobé průjmy ho donutila řešit manželka. Doporučení lékařů dodržuje jen do určité chvíle, když se jeho zdravotní stav zlepší, přestane léčbu důsledně dodržovat. Občas se splete ve své chronické medikaci a užije více léku, než je třeba, nebo naopak zapomene na medikaci úplně. Informace o svých chorobách si moc nezjišťuje, na lékařské prohlídky chodí celkem pravidelně, ale jednou za čas prohlídku také vynechá. S klientem je horší spolupráce stran domluvy a dodržování léčebného režimu.

2. Doména - Výživa

Pacient v domácím prostředí žádnou dietu nedodržuje. Jí přes den v závislosti na hladu či chuti. Pravidelně se nestravuje. Za hospitalizace má dietu číslo 5. Zhubnul za 2 měsíce cca 10 kg, poslední dobou trpí nechutenstvím. V testu MNA klientovy vyšla podvýživa, a proto by měl být založen nutriční screening a přizvat se nutriční sestra. Nauseu nemá, neudává ani zvracení v poslední době. Denní přísun tekutin není ideální, vypije kolem 1 litru za celý den a udává, že se do pití musí nutit. Z důvodu dlouhodobých neřešených průjmů je dehydratován. Poranění kůže, sliznic se mu hojí dobře.

3. Doména – Vylučování a výměna

Klient nemá problémy s močením. Bilance tekutin je však nevyvážená, vydá méně tekutin, nežli přijme. Nově mu byla objevena hematurie. Na stolici klient chodí obvykle 5krát až 6krát za den. Stolice má průjmovitý charakter, ale neobsahuje příměsi krve, klient udává občas hlen ve stolici. Uvádí bolestivé a časté nucení na stolici, i když kolikrát stolice nedopadne a odchází pouze hlen. Křeče v břiše ho netrápí. Nezvrací. Zvýšeně se potí přes den i přes noc.

4. Doména – Aktivita a odpočinek

Svůj odpočinek tráví klient spíše aktivně. Doma celé dny pracuje okolo svého domu a pole. Je to pro něho i odpočinkem, i když poslední dva měsíce se cítí unavený. Spí málo,

protože má problémy s usínáním, usne 2 až 3 hod po ulehnutí do postele. Občas se v noci vzbudí 1 až 2krát kvůli nucení na stolicí. Léky na spaní žádné neužívá.

5. Doména – Vnímání, poznávání

Klient nemá potíže se zrakem. Sluch má v pořádku a k pohybu žádné kompenzační pomůcky nepoužívá. S čichem problémy také nemá. K pohybu vidím potřebu doprovodu nyní v období nízkých tlaků a dehydratace klienta z důvodu možného kolapsu.

6. Doména - Vnímání sebe sama

Klient se nyní cítí celkem dobře. Pobyt v nemocnici ho prý zdržuje od práce doma. Nevidí moc smysl v hospitalizaci v nemocnici. Zdroje ke zvládnutí situace žádné nejmenuje.

7. Doména – Vztahy

Klient bydlí ve velkém rodinném domě se statkem. Bydlí tam s manželkou. Má dvě již dospělé děti a dvě vnoučata. V rodině udává vztahy přátelské. Rodina ho během hospitalizace navštěvuje, hlavně manželka. Kontakt s lidmi udává častý, přátelí se svými sousedy na vesnici.

8. Doména – Sexualita

V oblasti sexuality klient žádné problémy neudává.

9. Doména - Zvládání zátěže, odolnost vůči stresu

Klient vnímá současnou situaci tak, že nechce nadále trávit čas v nemocnici. Udává, že má doma spoustu práce, ale na negativní revers odejít nechce. Stres v souvislosti s nemocemi má. Snižuje to jeho energii k práci.

10. Doména – Životní principy

Klient si nedovede svůj život představit bez práce na zahradě, poli a kolem domu. Na rodině mu také záleží a přeje si, aby byly všichni hlavně zdraví. Věřící není a nechce se vírou zabývat.

11. Doména – Bezpečnost, ochrana

Klient se snaží svoji chronickou medikaci užívat pravidelně, avšak někdy zapomene nebo dávku medikace omylem zdvojnásobí. Na lékařské prohlídky se snaží také docházet, i když to není úplným pravidlem.

12. Doména – Komfort

Klient udává bolesti v místě inkuinální kýly. Bolest se pohybuje okolo VAS 4, charakteru ostrá, vystřelující. Bolest se zhoršuje při pohybu a při zátěži. Klient se snaží svoji bolest nedávat moc najevo.

13. Doména – Růst, vývoj

Klient stárne fyziologicky.

5.3 Plán ošetrovatelské péče – Ošetrovatelské diagnózy

Každá diagnóza a její následný popis jsou čerpány z (NANDA International, 2013).

Průjem (00013)

Diagnostická doména: Vylučování a výměna

Třída: Funkce gastrointestinálního systému

Určující znaky: Bolesti břicha, tekutá stolice minimálně 3x den, naléhavá potřeba

Související faktory: zánět

Cíle: Pacient/ klient (dále pouze P/K) bude chodit na stolicí max. 2x denně a průjmy postupně vymizí při залечení choroby

Intervence: U P/K kontrolujeme častost odchodu stolice, podáváme medikaci dle ordinace lékaře (dále jen OL), zajišťujeme dostatečnou náhradu tekutin v organismu – infuze dle OL, tekutiny

Realizace: Po dobu mé péče jsem u P/K kontrolovala frekvenci odchodu stolice, dohlížela jsem na podávání medikace dle OL, dohlížela jsem na podávání infúzí dle OL, aktivně jsem P/K nabízela tekutiny

Hodnocení: Pro nově nasazenou léčbu a krátkodobou péči o P/K prozatím nešlo porovnat.

Snížený objem tekutin v organismu (00027)

Diagnostická doména: Výživa

Třída: Hydratace

Určující znaky: Snížený krevní tlak, snížený výdej moči, slabost, zrychlený pulz

Související faktory: Aktivní pokles objemu tělesných tekutin, selhání regulačních mechanismů

Cíle: U P/K bude залечена dehydratace organismu po celou dobu hospitalizace, vypije alespoň 1,5 l tekutin denně

Intervence: U P/K pravidelně měříme TK, P, P+V tekutin dle OL, hodnoty TK pod 110/60 hlásíme lékaři, hodnoty pulsu po 60 za minutu hlásíme lékaři, hodnoty příjmu a výdeje tekutin pod 1 l hlásíme lékaři, P/K pobízíme k pití, u P/K podáváme infuze dle ordinace lékaře (dále pouze OL), u P/K provádíme pravidelné odběry biologického materiálu dle OL

Realizace: Po dobu mé péče o P/K jsem mu měřila TK, P, P+V tekutin dle OL, aktivně jsem ho pobízela k pití, dohlížela jsem na podávání infúzí dle OL, doptávala jsem se sester na provedené odběry dle OL

Hodnocení: P/K již aktivně popíjí tekutiny i bez pobízení ošetřovatelským personálem, TK, P, P+V tekutin je mu po celou dobu hospitalizace měřen, infúze jsou podávány dle OL, odběry se pravidelně provádějí dle OL, cíle splněny

Snížený srdeční výdej (00029)

Diagnostická doména: Aktivita/odpočinek

Třída: Kardiovaskulární – pulmonální reakce

Určující znaky: Únava, dyspnoe, oligurie, změny hodnot tlaku

Cíle: U P/K budeme řešit snížený srdeční výdej – informujeme lékaře a řídíme se dle jeho ordinací, a budou se kontrolovat možné příznaky srdeční choroby po celou dobu hospitalizace

Intervence: U P/K sledujeme únavu, tážeme se na možnou dušnost, měříme P+V tekutin, měříme TK, P, podáváme medikace dle OL, informuj lékaře při možných projevech

Realizace: U P/K byla po dobu mé péče objektivně i subjektivně sledována únava, dotazovaly jsme se K/P na dušnosti, měřily jsme P+V tekutin, dále i TK, P a medikace byla pravidelně podávána dle OL

Hodnocení: Lékař byl informován o zvýšené únavě, o bilanci tekutin a o nižších TK, P P/K, medikace byla podávána pravidelně dle OL, dušnosti se neobjevovaly, cíle splněny

Chronická bolest (00133)

Diagnostická doména: Komfort

Třída: Tělesný komfort

Určující znaky: Únava, bolest – VAS 4 v místě kýly, změny ve vzorci spánku

Související faktory: Chronické tělesné postižení

Cíle: P/k se zmenší intenzita bolesti na VAS bolesti alespoň o polovinu subjektivního pocitu klienta po dobu hospitalizace

Intervence: Pomáhej P/K zahájit úlevovou polohu, aplikuj analgetika dle OL, požívej techniky tepla a chladu při zmírňování bolesti, pravidelně zhodnot' bolesti na VAS bolesti

Realizace: Po dobu mé péče P/K zaujímal úlevovou polohu sám, dostával analgetika dle potřeby a dle OL – většinou jednou denně, byla mu pravidelně hodnocena bolest na VAS bolesti – jednou za 12 hod, P/K pomáhaly při bolestech kýly teplé obklady do třísla

Hodnocení: Úlevová poloha byla zaujata, analgetika byly podávány dle potřeby na základě OL, bolesti byly pravidelně zhodnoceny a obklady do třísla přikládány dle potřeby, cíle splněny

Nedostatek spánku (00096)

Diagnostická doména: Aktivita/odpočinek

Třída: Spánek/odpočinek

Určující znaky: Ospalost během dne, snížená schopnost fungovat, zvýšená citlivost vůči bolesti

Související faktory: Přetrvávající nepohodlné prostředí pro spánek

Cíle: P/k se po dobu hospitalizace zkvalitní spánek dle subjektivního pocitu P/K

Intervence: Zajisti příjemné prostředí, zajisti, aby nebyl na oddělení hluk, vyvětrej místnost před spaním, podávej P/K léky na spaní dle OL

Realizace: Sestry na noční službě zajistily P/K tiché prostředí bez hluku, byl na pokoji s přátelskými lidmi v jeho věku, vyvětraly mu místnost před spaním, léky na spaní P/K odmítal

Hodnocení: P/K po dobu hospitalizace postupně rychleji usínal a v noci se tolikrát nebudil, jako ze začátku hospitalizace, byly provedeny všechny intervence, cíl splněn

Nedostatečné znalosti (00126)

Diagnostická doména: Percepce/kognice

Třída: Kognice

Určující znaky: Uvádí problém

Související faktory: Špatná výbavnost, neobeznámenost se zdroji informací

Cíle: P/K získá co nejvíce informací o nově diagnostikované chorobě ulcerózní kolitidě během hospitalizace

Intervence: Zajisti opětovný rozhovor lékaře s P/K, edukuj P/K o nemoci dle svých nastudovaných informací, vyhledej pro P/K informační brožury o nemoci, zajisti informovanost rodiny P/K

Realizace: P/K si o ranní vizitě ještě jednou popovídal s ošetřujícím lékařem o nově diagnostikované nemoci, sestra mu informace poté ještě jednou zopakovala a zjednodušila dle úrovně chápání P/K, P/K jsem sehnala brožury dostupné v gastroenterologických poradnách o ulcerózní kolitidě, P/K informace předal manželce

Hodnocení: P/K ke konci hospitalizace prokazuje větší informovanost o chorobě, cíle splněny

Riziko neefektivní renální perfúze (00203)

Diagnostická doména: Aktivita/odpočinek

Třída: Kardiovaskulární – pulmonální reakce

Související faktory/Rizikové faktory: Renální onemocnění

Cíle: Včasně zachytit možné projevy vzniku neefektivní renální perfúze – oligurie, anurie

Intervence: kontroluj bilanci tekutin, sleduj možný vznik otoků, anurie, příměsí v moči, zajisti každodenní kontakt s lékařem ke zhodnocení zdravotního stavu P/K

Realizace: u P/K se každý den kontrolovala bilance tekutin, byly kontrolovány možné příznaky renálního onemocnění – otoky, výdej tekutin na základě jeho příjmu, příměsí v moči, lékař každý den na vizitě shlédl P/K a provedly mu fyzikální vyšetření v podobě poklepu a pohmatu v okolí uložení ledvin

Hodnocení: U P/K se podařilo předcházet včasnému zachycení možného rizika neefektivní renální perfúze, cíle splněny

Riziko infekce (00004)

Diagnostická doména: Bezpečnost/ochrana

Třída: Infekce

Související faktory/Rizikové faktory: Porušená kůže – invazivní vstupy, nedostatečná sekundární ochrana, změněná peristaltika

Cíle: Předejít riziku infekce u P/K

Intervence: každý den zhodnot' i.v. vstup dle stupnice Maddon, pokud objevíš příznaky možné tromboflebitidy, okamžitě PŽK ex, informovat lékaře

Realizace: U P/K se denně provádělo zhodnocení invazivního vstupu v místě PŽK dle stupnice Maddona

Hodnocení: Během hospitalizace P/K nedošlo ke vzniku infekce v místě i.v. vstupu, cíle splněny

Riziko pádu (00135)

Diagnostická doména: Bezpečnost/ochrana

Třída: Fyzické poškození

Související faktory/Rizikové faktory: Průjem, anémie, potíže s chůzí, ortostatická hypotenze

Cíle: U P/K nedojde během hospitalizace k pádu, zabráníme tomu všemi dostupnými způsoby (edukujeme P/K o ortostatické hypotenzii – pomalé vstávání, zajistíme mu doprovod při

nevolnosti, zajistíme mu co nejvíce bezpečné prostředí jeho pokoje – odstraníme předměty, o které by mohl zakopnout, umístíme ho do pokoje blízko toalet a sesterny, zajistíme signalizaci u lůžka)

Intervence: Doprovázej P/K na toaletu, edukuj P/K o pomalém vstávání z lůžka a pomalém vstávání z lehu do sedu, zajisti signalizaci u lůžka, informuj lékaře

Realizace: P/K byl pokaždé při pocitech nevolnosti doprovázen na toaletu, z lůžka vstával vždy pomalu a bezpečně, když se projevíly příznaky ortostatické hypotenze, okamžitě použil signalizaci a byl doprovázen ošetřujícím personálem na toaletu

Hodnocení: U P/K jsme zabránily všemi možnými metodami riziku pádu, cíle splněny

Riziko osamělosti (00054)

Diagnostická doména: Sebepercepce

Třída: Sebepojetí

Související faktory/Rizikové faktory: Společenská izolace, duševní strádání

Cíle: U P/K nedojde během hospitalizace k pocitům osamělosti

Intervence: Ulož P/K do pokoje s ostatními pacienty, zajisti časté návštěvy členů z rodiny dle jejich časových možností, dělej P/K společnost dle časových možností

Realizace: P/K byl uložen do pokoje s dalšími dvěma pacienty, byla kontaktována rodina a zajistily se pravidelné návštěvy obden P/K, P/K měl společnost v podobě ošetřujícího personálu dle jejich časových možností

Zhodnocení: Bylo dosaženo všech intervencí, u P/K během hospitalizace nevznikly pocity osamělosti

6 Kazuistika č. 2

48letý muž, pracující jako živnostník nyní dochází ambulantně na biologickou léčbu jednou za šest týdnů, jinak si aplikuje subkutánní injekce sám doma. Ulcerózní kolitida se u něho projevila v prosinci roku 2012. Klient popisoval začátek choroby jako neústupný tlak pod hrudním košem, pocity plnosti a postupně se zvyšovala frekvence vyprazdňování stolice až 20krát denně. Stolica byla průjmovitá a obsahovala příměsi ve formě čerstvé nenatrávené krve a hlenu. Trpěl bolestmi v konečníku. Obtěžovala ho nadměrná únava a nadměrné pocení ve dne i v noci. Objevovaly se i bolesti kloubů a projevy lupenky. Rozhodl se včas navštívit svého obvodního lékaře, který ho okamžitě tehdy poslal na interní gastroenterologickou ambulanci. Poté byl hospitalizován na interním standartním oddělení a byla mu provedena kolonoskopie. Po diagnostikované ulcerózní kolitidě byl doporučen k dispenzarizaci na gastroenterologické poradně, byla mu nasazena léčba kortikosteroidy, která však nebyla účinná. V červenci roku 2014 byl indikován k biologické léčbě infliximabem. Pro primární neodpovídavost léčby infliximabem byla nasazena léčba adalimumabem ve formě injekcí Humiry v kombinaci s imunosupresivní terapií, kterou je také aktuálně léčen. Po biologické léčbě udává mírné zlepšení. Na stolici nyní chodí asi 12krát denně, příměsi ve stolici se stále objevují, ale v menším množství dle klienta. Bolesti kloubů se po biologické léčbě zmiňují. Léčba má tedy mírný efekt, ale příznaky choroby P/K stále výrazně obtěžují.

Anamnéza

Osobní: léčí se s ulcerózní kolitidou – levostrannou formou již od roku 2012, trápí ho bolesti kloubů, které po biologické léčbě mírně odeznívají, v dětství prodělal běžné dětské nemoci, jako jsou angíny, chřipky apod.

Farmakologická: Imuran 50 mg tbl 1–1–1 (Imunosupresivum), Pentasa 2 g gra 1–0–1 (intestinální antiflogistikum), Salofalk 1g supp 0–1–1 (intestinální antiflogistikum), Humiran inj. s.c. 40 mg 1krát/2týdny (biologická léčba)

Alergická: neudává

Rodinná: klient neuvádí žádné závažné onemocnění v rodině

Sociální: klient je ženatý, má dvě děti, žije s nimi v rodinném domě

Pracovní: klient je živnostník

Hlavní diagnóza: Ulcerózní kolitida, levostranná forma

Vedlejší diagnózy: Žádné

Vyšetřovací metody během dispenzarizace:

- Rektoskopie
- Kolonoskopie (diagnostikovaný těžký zánět, změny Mayo 3 v rektosigmatu do 20 cm, mírné zánětlivé změny Mayo 1 od 20 do 30 cm)
- UZ ledvin a jater
- Výtěry z rekta na K + C (nález: běžná flora střevního traktu) a Clostridium difficile (negativní)
- Vyšetření stolice na okultní krvácení
- Pravidelné odběry krve na krevní obraz, biochemii a odběry moče na biochemické vyšetření
- Poslední Biochemické vyšetření krve z 2.3.2015
Kreatinin 65 (ref. meze 44 – 110 $\mu\text{mol/l}$), CRP 10.3 (ref. meze 0.0 – 10.0 mg/l), Glukóza 4.67 (ref. meze 4.1 – 6.1 mmol/l), Fe 11.2 (ref. meze 10.0 – 26.0 $\mu\text{mol/l}$), Bilirubin celkový 10 (ref. meze 5 – 25 $\mu\text{mol/l}$), ALT 0.29 (ref. meze 0.17 – 1.10 $\mu\text{kat/l}$), AST 0.27 (ref. meze 0.25 – 0.70 $\mu\text{kat/l}$), GMT 0.53 (ref. meze 0.25 – 1.90 $\mu\text{kat/l}$), ALP 1.53 (ref. meze 0.58 – 1.80 $\mu\text{kat/l}$), Cholesterol 5.16 (ref. meze 2.9 – 5.0 mmol/l), Bílkoviny celkové 80 (ref. meze 62 – 78 g/l), Albumin 43 (ref. meze 36 – 45 g/l)
- Poslední Hematologické vyšetření krve z 2.3.2015
Leukocyty 6.5 (ref. meze 4.0 – 10.0 $10^9/l$), erytrocyty 5.23 (ref. meze 4.00 – 5.80 $10^{12}/l$), Hemoglobin 143 (ref. meze 135 – 175 g/l), Hematokrit 0.44 (ref. meze 0.40 – 0.50)

Základní screeningové vyšetření sestrou:

- Celkový vzhled, úprava: klient působí upraveně
- Konstituce: normostenik
- Poloha: aktivní
- Postoj: vzpřímený
- Chůze: přirozená
- Výška: 194 cm, váha: 108 kg, BMI: 28,7 – nadváha (od počátku choroby zhubnul cca 7 kg)

- Vědomí: při vědomí
- Chápe myšlenky a otázky: ano
- Závratě: ne
- Pozornost: úmyslná, stálá
- Paměť: neporušená
- Poruchy citlivosti, hybnosti: ne, bez poruchy
- Poruchy řeči: ne, bez poruchy
- Zrak: bez problému, brýle nenosí
- Zornice: izokorické
- Sluch: bez poruchy
- Nos: bez sekrece, bez patologie
- Dutina ústní: bez patologie, chrup vlastní
- Srdce, cévy: TK 140/85, P 83' pravidelný
- Dech: 17' bez vedlejších zvukových fenoménů, (saturace 99%)
- Tělesná teplota: 36,4 °C, zvýšeně se nyní nepotí
- Močový systém: bez dysurických potíží, má pocit že málo močí
- Defekace: Nyní chodí na stolici asi 12krát denně, stolice převážně průjmovitá nebo stužkovitá, odchází stolice s krví i s hlenem, často ho trápí tlak v břiše, pocity plnosti, meteorismus, udává bolesti v konečníku, stálé nucení na stolici – ale dochází k minimálnímu vyprázdnění (spíše jen falešné nucení)
- Dieta: preferuje stravu bezlepkovou, vyhýbá se masovým pokrmům, jí 5krát denně, bere vitamín D
- Tekutiny: pije kolem 1,5 l/24 hod. – preferuje bylinkové čaje, více jak 1,5 l nepije, protože má poté pocit, že chodí ještě častěji na stolici
- Bolesti: udává bolest v konečníku, hlavně při defekaci (VAS 4)
- Spánek: v noci se cca 3krát budí kvůli nucení na stolici, spí i přes den cca 2hod, únavu pociťuje zejména večer
- Invazivní vstupy: žádné
- Nekouří, alkohol pouze výjimečně
- Omezení v tělesné aktivitě: má pocit velkého omezení, rád hraje tenis a choroba mu vtom brání, rád by cestoval, ale bojí se stran svých potíží, dříve odpočíval aktivní formou, nyní už spíše pasivně

Testy a škály:

GCS: 15 bodů, bez poruchy vědomí

MNA: 12 bodů (normální výživový stav)

Riziko pádů: 0 bodů (žádné riziko)

Hodnocení dekubitů dle Nortonové: 34 bodů (bez rizika vzniku dekubitů)

Úroveň soběstačnosti dle Gordonové:

najíst se 0, umýt se 0, vykoupat se 0, obléci se 0, pohybovat se 0

Barthelův test všedních činností: ADL 1 - 100 bodů (nezávislý)

Vizuální analogová škála bolesti: udává VAS 4 (VAS 0 – 10), bolest v konečnicku při defekaci

6.1 Posouzení současného stavu potřeb

1. Doména – Podpora zdraví

Klient svůj zdravotní stav hodnotí jako špatný. Netuší, co by mohlo být příčinou jeho onemocnění. Nekouří, alkohol pije zcela výjimečně a v rodinné anamnéze žádné závažné nemoci nemají. Když se objevily příznaky současné nemoci, navštívil svého obvodního lékaře. Lékařská doporučení důsledně dodržuje. Na lékařské prohlídky chodí pravidelně. Je dispenzarizován v gastroenterologické poradně a jednou za šest týdnů dochází na biologickou léčbu k aplikacím injekce. Z časového hlediska uvádí, že ho toho docházení na léčbu vcelku omezuje, ale k své léčbě je zodpovědný. Léky užívá pravidelně a informace o své chorobě si zjišťuje hojně na internetu a také od zdravotnického personálu.

2. Doména - Výživa

Klient doma dodržuje převážně bezlepkovou dietu, vyhýbá se masovým pokrmům a stravě těžké pro žaludek. Snaží se jíst pravidelně, jí 5krát denně a užívá navíc vitamín D jako doplněk stravy. Pije zejména bylinkové čaje, ale má vyzorované, že pokud vypije více jak 1 a půl litru, má pak častější nucení na stolicí. Poranění kůže a sliznic se mu hojí dobře, pocity žízně nemá.

3. Doména – Vylučování a výměna

Klient chodí na stolicí cca 12krát denně. Stolice bývá průjmovitého charakteru, občas i stužkovitá. Příměsi krve a hlenu se i přes dlouhodobou léčbu často objevují. Klient mývá časté nucení na stolicí, avšak se kolikrát vyprázdní zcela minimálně. Trápí ho bolesti

v konečníku při defekaci a někdy i mimo defekaci. Má pocity plnosti a trpí meteorismem. Pocení se u něho už moc neobjevuje, spíše prý dřív na to trpěl, nyní už ne.

4. Doména – Aktivita a odpočinek

Klient tráví odpočinek spíše pasivně. Má v oblibě tenis, ale nemůže se mu moc věnovat, protože ho rychlejší pohyb po čase nutí na stolicí. Cítí se poslední dobou hodně unavený zejména večer. Pracuje jako živnostník a to ho prý stojí hodně času. Rád se věnuje i své rodině a rád cestuje, ale vyhýbá se výletům mimo dosah toalet. Problémy se spánkem má proto, že se v noci často budí s nucením na stolicí. Po probuzení se necítí úplně svěží a to ho trápí.

5. Doména – Vnímání, poznávání

Klient nemá problémy se zrakem. Slyší dobře a k pohybu žádné kompenzační pomůcky nepoužívá. Je soběstačný. Poruchy kožní citlivosti také nemá.

6. Doména - Vnímání sebe sama

Klient udává, že se momentálně cítí mizerně. Na otázku, jaké jsou jeho zdroje síly, odpovídá, že doufá v biologickou léčbu a částečné zmírnění příznaků až úplné vymizení.

7. Doména – Vztahy

Klient je ženatý, má dvě děti. V rodinných vztazích vše klapalo jak má. Klient má časté schůzky s lidmi kvůli své práci. Je přátelský a jeho žena se o jeho nemoc zajímá a pomáhá mu to lépe zvládat.

8. Doména – Sexualita

O této oblasti se klient nechtěl moc bavit.

9. Doména - Zvládání zátěže, odolnost vůči stresu

Stres v souvislosti s nemocí klient udává. Velmi mu to narušuje život, ať už v práci, nebo při rodinných výletech apod. Se stresem se nejlépe vyrovnává rozhovorem s manželkou nebo odpočinkem.

10. Doména – Životní principy

V životě je pro něho velmi důležité, aby to v práci klapalo. Živí rodinu, a proto potřebuje pravidelný finanční přísun. Rodina je pro něho velmi důležitá. Snaží se s ní trávit co nejvíce času. Je pyšný na své dvě děti. A stále doufá v lepší zdravotní stav.

11. Doména – Bezpečnost, ochrana

Na biologickou léčbu už nějaký čas dochází a zná se se zdravotními sestrami i s lékaři, tak má zde pocit bezpečí a plně jim důvěřuje.

12. Doména – Komfort

Nejdůležitější, co ovlivňuje jeho životní komfort, jsou bolesti v konečníku, které udává

v souvislosti s defekací, která je přes den v jeho případě častá. V chronické medikaci aplikuje čípky s léčivou látkou a to mu bolest částečně mírní.

13. Doména – Růst, vývoj

Nejsou žádné patologie v souvislosti s vývojovým obdobím klienta.

6.2 Plán ošetrovatelské péče – Ošetrovatelské diagnózy

Každá diagnóza a její následný popis jsou čerpány z (NANDA International, 2013).

Dysfunkční gastrointestinální motilita (00196)

Diagnostická doména: Vylučování a výměna

Třída: Funkce gastrointestinálního systému

Určující znaky: Průjem

Související faktory: Onemocnění – chronická choroba

Cíle: U P/K se budou příznaky ulcerózní kolitidy postupně zmírňovat během biologické léčby

Intervence: Aplikuj injekce Humiry s.c. dle OL, edukuj P/K o pravidelné potřebě domácí aplikace injekcí Humiry s.c., dotazuj se, zda P/K aplikaci stále zvládá bez problémů, kontroluj, zda P/K pravidelně dochází na biologickou léčbu

Realizace: P/K se aplikovala injekce biologické léčby, byl dotazován, zda dodržuje ordinace lékaře a aplikuje si doma injekce bez obtíží

Hodnocení: U P/K nelze zhodnotit z důvodu jedné ambulantní návštěvy

Chronická bolest (00133)

Diagnostická doména: Komfort

Třída: Tělesný komfort

Určující znaky: bolest – VAS 4, strach z opakovaného zranění

Související faktory: Chronické tělesné postižení

Cíle: U P/K se zmírní bolesti v konečníku, alespoň na polovinu na stupnici VAS během pravidelné aplikace čípků v chronické medikaci dle OL

Intervence: Edukujeme P/K o nutnosti zvýšené péče o oblast konečníku, monitorujeme při každé návštěvě bolest v konečníku na VAS bolesti, informujeme lékaře o účinkách aplikovaných čípků

Realizace: P/K byl edukován o nutnosti zvýšené péče o oblast konečníku, zhodnotila se bolest na VAS škále, lékař byl informován o účinkách aplikovaných čípků

Hodnocení: U P/K nelze zhodnotit z důvodu jedné ambulantní návštěvy

Nedostatek spánku (00096)

Diagnostická doména: Aktivita/odpočinek

Třída: Spánek/odpočinek

Určující znaky: Nervozita, ospalost během dne, únava

Související faktory: Dlouhodobý diskomfort

Cíle: U P/K budeme minimalizovat problémy se spánkem pomocí edukace během ambulantního docházení P/K na biologickou léčbu

Intervence: Doporuč P/K vyvětrat místnost před spaním, doporuč P/K méně spánku přes den a více aktivit během dne, doporuč P/K jíst nejdéle 3 hod před spaním, doporuč P/K relaxaci, informuj lékaře

Realizace: P/K bylo doporučeno vyvětrat místnost před spaním, méně spánku přes den a více aktivit během dne, jíst nejdéle 3 hod před spaním, byla mu doporučena relaxace

Hodnocení: U P/K nelze zhodnotit z důvodu jedné ambulantní návštěvy

Stresové přetížení (00177)

Diagnostická doména: Zvládání/tolerance zátěže

Třída: Reakce na zvládání zátěže

Určující znaky: dává najevo zvýšené pocity netrpělivosti, uvádí pocit napětí

Související faktory: intenzivní stresory – chronické onemocnění

Cíle: U P/K se zmírní pocity stresového napětí vyjádřené jeho subjektivním pocitem spolu s léčbou a postupnému ustávání příznaků během docházení na biologickou léčbu

Intervence: U P/K se dotazuj na intenzitu stresu, hovoř s P/K o příčinách stresu, zjisti jaké má P/K zdroje zvládání stresu, mluvíme s P/K o naději efektu biologické léčby

Realizace: P/K byl dotazován na intenzitu stresu, na zdroje zvládání stresu

Hodnocení: U P/K nelze zhodnotit z důvodu jedné ambulantní návštěvy

Riziko krvácení (00206)

Diagnostická doména: Bezpečnost/ochrana

Třída: Fyzické poškození

Související faktory/Rizikové faktory: GIT poruchy

Cíle: U P/K budeme kontrolovat možnost vzniku krvácení ze zažívacího traktu během ambulantního docházení P/K

Intervence: U P/K se dotazujeme, zda nedochází ke krvácení ze zažívacího traktu při každé

ambulantní návštěvě, poučíme ho o okamžitém informování lékaře, pokud tato situace nastane v domácím prostředí

Realizace: P/K byl dotazován na krvácení ze zažívacího traktu, byl poučen o informování lékaře

Hodnocení: U P/K dochází k mírnému krvácení z konečníku při defekaci, lékař informován

Riziko neefektivní gastrointestinální perfúze (00202)

Diagnostická doména: Aktivita/odpočinek

Třída: Kardiovaskulární-pulmonální reakce

Související faktory/Rizikové faktory: Gastrointestinální onemocnění

Cíle: U P/K budeme kontrolovat možnost vzniku neefektivní gastrointestinální perfúze během ambulantního docházení P/K

Intervence: U P/K se dotazujeme na možné změny ve funkci trávicího ústrojí, ptáme se na projevy hlavní nemoci, poučíme ho o okamžitém informování lékaře, pokud tato situace nastane v domácím prostředí

Realizace: P/K byl dotazován na změny ve vyprazdňování, na projevy nemoci, byl poučen o informování lékaře při potížích

Hodnocení: U P/K stále přetrvávají průjmy asi 12krát denně, má pocity plnosti, trápí ho tenesmy, příměsi ve stolici má, lékař informován, je zde riziko neefektivní gastrointestinální perfúze

Riziko nerovnováhy elektrolytů (00195)

Diagnostická doména: Výživa

Třída: Hydratace

Související faktory/Rizikové faktory: Průjem, nedostatečný objem tekutin

Cíle: U K/P nevznikne nerovnováha příjmu a výdeje v období častých průjmů během ambulantního docházení

Intervence: Dotazujeme se P/K na častosti průjmů, při problému informujeme lékaře, ptáme se na příjem tekutin během dne, provádíme pravidelné kontrolní odběry dle OL

Realizace: P/K byl dotazován na frekvenci průjmů, příjem tekutin, byly mu provedeny odběry krve dle OL

Hodnocení: P/K udává, že chodí na stolici 12krát denně, vypije cca 1,5l denně, nejsou projevy nerovnováhy elektrolytů

Riziko infekce (00004)

Diagnostická doména: Bezpečnost, ochrana

Třída: Infekce

Související faktory/Rizikové faktory: Chronické onemocnění, porušená kůže, nedostatečná získaná imunita

Cíle: U P/K nevznikne infekce a pokud ano, tak ji včas odhalíme během ambulantního docházení

Intervence: Dotazujeme se P/K na zvýšenou tělesnou teplotu, pocení, jiné závažné změny zdravotního stavu a následně při problémech informujeme lékaře

Realizace: P/K byl dotazován na tělesnou teplotu, pocení

Hodnocení: P/K nemá zvýšenou tělesnou teplotu, zvýšeně se nepotí, P/K neměl projevy infekce během ambulantní návštěvy

Riziko pádů (00155)

Diagnostická doména: Bezpečnost/ochrana

Třída: Fyzické poškození

Související faktory/Rizikové faktory: Průjem, nespavost, únava

Cíle: U P/K nedojde k pádu během ambulantního docházení na biologickou léčbu

Intervence: Dotazujeme se P/K, jak zvládá aplikaci s.c. injekce, po aplikaci injekce pozorujeme možné projevy kolapsu P/K, dotazujeme se jak se cítí po aplikaci injekce, po aplikaci ho necháme ještě půl hodiny čekat v čekárně, aby nedošlo k pádu při odchodu z nemocnice

Realizace: P/K byl dotazován na domácí aplikaci s.c. injekce, po aplikaci injekce byly sledovány možné projevy kolapsu, byl poučen o čekání v čekárně po aplikaci injekce

Hodnocení: U P/K nedošlo k pádu během ambulantní návštěvy

7 Kazuistika č. 3

33letá žena pracující jako servírka v baru, ulcerózní kolitidu jí diagnostikovaly v březnu roku 2012. Nemoc se jí začala projevovat jako neústupné křeče v břiše, na stolicí chodila 20krát denně objevovala se i krev a hlen v průjmovité stolici a příznaky se postupně stále zhoršovaly. Objevily se u ní i mimo kloubní příznaky v podobě bolestí kloubů a exantému na hrudi. K remisi postupně došlo nasazením mesalazinu. Když příznaky nemoci postupně ztratily na intenzitě, od listopadu téhož roku klientka přestala medikaci užívat a na pravidelné kontroly nedocházela. Udávala důvod, že měla nedostatek informací o nemoci a myslela si, že už léčbu nepotřebuje, když příznaky nemoci polevily. V prosinci roku 2013 došlo k relapsu nemoci, klientka začala mít stejné příznaky jako v průběhu nemoci. V nemocničním zařízení jí provedly kolonoskopické vyšetření, kde byla odhalena střední aktivita zánětu od sigmatu do transverza s ojedinělými histologickými kryptogenními pseudoabscesy. Byl jí tehdy nasazen Prednison s částečným efektem, užívala ho cca tři měsíce. Dávka Prednisonu se postupně snižovala dle OL, až následně byl Prednison vysazen úplně. Po pěti dnech vysazení Prednisonu došlo opět k relapsu choroby. U klientky se objevovaly četné krvavé stolice po třiceti minutách a dále hořečnaté stavy, které se vystupňovaly až do kolapsu z postupného vyčerpání organismu. Rodina kontaktovala zdravotnickou záchrannou službu a klientka byla následovně hospitalizována na interní gastrometabolické JIP. Zde jí byl nasazen Solu – medrol 80 mg i.v., podáván pět dní. Léčba byla zcela bez efektu. Na sigmoideoskopii byly odhaleny těžké zánětlivé změny Mayo 3, byla jí indikována záchranná terapie infliximabem, kterou se léčí dodnes. Klientka dochází na ambulantní biologickou léčbu jednou za 8 týdnů. Je jí pravidelně podáván Remicade i.v.. Nyní při absolvování biologické léčby příznaky nemoci výrazně ustoupily. Klientka chodí na stolicí pravidelně, většinou 1krát denně a bolesti kloubů výrazně ustávají. Cítí se nyní stran zdravotního stavu velmi dobře.

Anamnéza

Osobní: léčí se s ulcerózní kolitidou – levostranným tvarem od března roku 2012, přetrvávají bolesti kloubů, exantém na hrudi, dále se léčí se sekundární anémií a hypoalbuminemií, v dětství prodělala běžné dětské nemoci jako angínu a běžné rýmy

Alergická: neudává

Rodinná: matka je zdravá, otec se léčí se srdcem

Sociální: svobodná, bezdětná

Pracovní: pracuje jako servírka v baru

Farmakologická: Imuran 50 mg 2–0–1 (imunosupresivum), Asacol 800 mg 2–1–1 (antiflogistika), Sorbifer Durules 1–0–1 (suplementace Fe), Remicade 500 mg inf. i.v. do 200 ml F1/1, kapat dvě hod (biologická léčba – jednou za 2 měsíce)

Hlavní diagnóza: Ulcerózní kolitida – levostranná forma

Vedlejší diagnózy: Sekundární anémie, hypoalbuminémie, exantém na hrudi, bolesti kloubů

Vyšetřovací metody během dispenzarizace:

- Kolonoskopie (12/2013) – endoskopická střední aktivita zánětu, extensivní tvar s postižením od sigmatu k transverzu, histologicky ojediněle kryptogenní pseudoabscesy
- CT enteroklýza (7/2012) – s normálním nálezem
- Kontrolní laboratoř na GE – metabolické JIP - např. CRP 177 (ref. meze 0.0 – 10.0 mg/l)
- Kultivace z rekta na Salmonellu, Campylobacteria, Clostridie difficile – negativní
- Pravidelné odběry na ambulanci biologické léčby (poslední odběry 12.3.2015)
Biochemické vyšetření krve: Kreatinin 74 (ref. meze 44 – 110 $\mu\text{mol/l}$), CRP 2.9 (ref. meze 0.0 – 10.0 mg/l), Glukóza 5.41 (ref. meze 4.1 – 6.1 mmol/l), Fe 22.7 (ref. meze 10.0 – 26.0 $\mu\text{mol/l}$), Bilirubin celkový 6.0 (ref. meze 5 – 25 $\mu\text{mol/l}$), ALT 0.22 (ref. meze 0.17 – 1.10 $\mu\text{kat/l}$), AST 0.26 (ref. meze 0.25 – 0.70 $\mu\text{kat/l}$), GMT 0.43 (ref. meze 0.25 – 1.90 $\mu\text{kat/l}$), ALP 1.09 (ref. meze 0.58 – 1.80 $\mu\text{kat/l}$), Cholesterol 5.40 (ref. meze 2.9 – 5.0 mmol/l), Albumin 34 (ref. meze 36 – 45 g/l)
Hematologické vyšetření krve: Leukocyty 5.2 (ref. meze 4.0 – 10.0 $10^9/l$), erytrocyty 4.33 (ref. meze 4.00 – 5.80 $10^{12}/l$), Hemoglobin 116 (ref. meze 135 – 175 g/l), Hematokrit 0.35 (ref. meze 0.40 – 0.50)

Základní screeningové vyšetření sestrou:

- Celkový vzhled, úprava: klientka působí upraveně
- Konstituce: normostenik
- Poloha: aktivní

- Postoj: vzpřímený
- Chůze: přirozená
- Výška: 172 cm, váha: 92 kg, BMI: 31,1 – obezita 1. stupně (od počátku choroby hubnutí kolísavé – dle léčby)
- Vědomí: při vědomí
- Chápe myšlenky a otázky: ano
- Závratě: ne
- Pozornost: úmyslná, stálá
- Paměť: neporušená
- Poruchy citlivosti, hybnosti: ne, bez poruchy
- Poruchy řeči: ne, bez poruchy
- Zrak: bez problému, brýle nenosí
- Zornice: izokorické
- Sluch: bez poruchy
- Nos: bez sekrece, bez patologie
- Dutina ústní: bez patologie, chrup vlastní
- Srdce, cévy: TK 135/80, P 69' pravidelný
- Dech: 16' bez vedlejších zvukových fenoménů, (saturace 98%)
- Tělesná teplota: 36,7 °C, zvýšeně se nepotí
- Močový systém: bez dysurických potíží
- Defekace: Nyní chodí na stolicí 1krát denně, stolice je tuhá, příměsi nepřítomny, tenesmy netrpí, od zahájení biologické léčby velké zlepšení
- Dieta: Klientka se stravuje 3krát denně, žádné doplňky stravy neužívá
- Tekutiny: pije 3,5 l za 24 hod, pije pravidelně před jídlem, po jídle
- Bolesti: udává VAS 3, bolesti kloubů (lokty, kolena)
- Spánek: má problémy, budí se 3krát za noc, důvod neví, po probuzení se cítí nevyspalá
- Invazivní vstupy: PŽK, G22, zavedený 11.5., M0 (pouze po dobu aplikace infúze)
- Kuřačka už od puberty, kouří cca 10/denně, alkohol příležitostně
- Omezení v tělesné aktivitě: nemá žádné, díky biologické léčbě ohromné zlepšení

Testy a škály:

GCS: 15 bodů, bez poruchy vědomí

MNA: 12 bodů (normální výživový stav)

Riziko pádů: 25 bodů (nízké riziko)

Hodnocení dekubitů dle Nortonové: 34 bodů (bez rizika vzniku dekubitů)

Úroveň soběstačnosti dle Gordonové:

najít se 0, umýt se 0, vykoupat se 0, obléci se 0, pohybovat se 0

Barthelův test všedních činností: ADL 1 – 100 bodů (nezávislý)

Vizuální analogová škála bolesti: VAS 3 (VAS 0 – 10), bolesti kloubů (lokty, kolena)

7.1 Posouzení současného stavu potřeb

1. Doména – Podpora zdraví

Klientka uvádí jako možnou příčinu svého onemocnění stres. Svě zdraví hodnotí jako dobré a mezi aktivity narušující zdraví vnímá svůj návyk v kouření. Alkohol pije pouze občas, příležitostně. Lékařské doporučení dříve nedodržovala, ale nyní se prý snaží dělat vše proto, aby si svůj nynější zdravotní stav zachovala.

2. Výživa

Klientka žádné dietní omezení nedodrzuje. Stravuje se 3krát denně, nepravidelně, dle časových možností. Žádné doplňky stravy neužívá. Pije okolo 3,5 l za 24hod. Pije pravidelně před každým jídlem a po jídle.

3. Vylučování a výměna

Klientka neudává žádné problémy s močením. Na stolici chodí pravidelně 1krát denně, stolice je tuhá, formovaná. Neudává žádné příměsi ve stolici. Tenesmy již netrpí a udává velké zlepšení díky biologické léčbě.

4. Aktivita/odpočinek

Klientka udává, že nemá moc času na odpočinek. V práci tráví jako servírka mnoho času a udává, že práce je její hlavní příčinou stresu. Spánek má narušený, budí se bezdůvodně 3krát v noci. Po probuzení se cítí nevyspalá. Léky na spaní žádné neužívá.

5. Vnímání, poznávání

Klientka nemá problémy se zrakem. Slyší dobře a k pohybu žádné kompenzační pomůcky nepoužívá. Je soběstačná. Poruchy kožní citlivosti také nemá.

6. Vnímání sebe sama

Klientka udává, že se cítí docela dobře, i když má hodně práce a málo času na odpočinek. Jako zdroje své síly udává odpočinek, ke kterému dochází málokdy.

7. Vztahy

Klientka je svobodná, bezdětná. Bydlí sama. Finančně zabezpečená je. Rodina má zájem o její zdravotní stav. Nejbližší osobou je její matka. Klientčino chování působí přátelsky.

8. Sexualita

Menses má pravidelný, antikoncepci neužívá, sexuální obtíže také neudává.

9. Zvládání zátěže/odolnost vůči stresu

Klientka vnímá současnou situaci jako výrazné zlepšení od předchozího zdravotního stavu. Nemoc jí přináší stres, ale ne více jak její práce. Jako strategii zvládání stresu používá odpočinek, kterého se jí ale moc nedostává.

10. Životní principy

Klientka si nedovede představit život bez kontaktu s lidmi. Ve své práci potkává spoustu lidí a naplňuje ji to. Na otázku na co je ve svém životě pyšná odpovídá nevím. Chtěla by do budoucna lepší práci a více volného času.

11. Bezpečnost – ochrana

Na biologické léčbě už se cítí skoro jako doma. Pravidelně sem dochází a už se dobře zná s místním ošetřovatelským personálem. Jelikož jsou na ni všichni milí, cítí se zde bezpečně a v dobrých rukou.

12. Komfort

Udává mírnou bolest kloubů, která ale postupně při biologické léčbě ustupuje. Hodnotí ji jako VAS 3. Jinak žádné bolesti nemá.

13. Růst a vývoj

Nejsou žádné patologie v souvislosti s vývojovým obdobím klientky.

7.2 Plán ošetřovatelské péče – Ošetřovatelské diagnózy

Každá diagnóza a její následný popis jsou čerpány z (NANDA International, 2013).

Chronická bolest (00133)

Diagnostická doména: Komfort

Třída: Tělesný komfort

Určující znaky: Únava – VAS 3, bolest

Související faktory: Chronické tělesné postižení

Cíle: U P/K postupně během aplikací biologické léčby zmírníme bolesti kloubů alespoň na polovinu intenzity na VAS bolesti

Intervence: podávej P/K infúze biologické léčby dle OL, pravidelně provádět hodnocení bolesti na VAS bolesti, dotazuj se, zda P/K pravidelně užívá předepsanou medikaci v domácím prostředí

Realizace: P/K byly aplikovány infúze biologické léčby během ambulantní návštěvy, byla zhodnocena VAS bolesti (VAS 3) bolesti kloubů, P/K byla dotazována, zda dodržuje lékařské doporučení a užívá léky

Hodnocení: U P/K nešlo porovnat z důvodu jednoho ambulantního setkání

Nedostatek spánku (00096)

Diagnostická doména: Aktivita/odpočinek

Třída: Spánek/odpočinek

Určující znaky: Ospalost během dne, únava, nervozita

Související faktory: Dlouhodobý diskomfort

Cíle: U P/K dojde ke snížení frekvence buzení alespoň o polovinu během 1 měsíce

Intervence: doporuč P/K nespát během dne, doporuč P/K zvýšit aktivitu během dne, doporuč vhodná opatření před spaním jako vyvětrání místnosti, zklidňující prostředí, snížit stres, méně služeb v zaměstnání dle možností

Realizace: P/K bylo doporučeno nespát během dne, zvýšit aktivitu během dne a další opatření viz výše

Hodnocení: U P/K nešlo porovnat z důvodu jednoho ambulantního setkání

Únava (00093)

Diagnostická doména: Aktivita/odpočinek

Třída: Rovnováha energie

Určující znaky: Nedostatek energie, snížený výkon

Související faktory: Onemocnění, zaměstnání

Cíle: U P/K se zmírní únava na polovinu jejího subjektivního pocitu během 1 měsíce

Intervence: K/p doporuč zmírnit v profesi – méně služeb, případně změna práce, doporuč relaxační techniky ke zmírnění stresu

Realizace: P/K bylo doporučeno zmírnit v profesi, byla doporučena meditace a jiné zájmové koníčky pacientky

Hodnocení: U P/K nešlo porovnat z důvodu jednoho ambulantního setkání

Nevyvážená výživa: více, než je potřeba organismu (00001)

Diagnostická doména: Výživa

Třída: Příjem potravy

Určující znaky: Soustředění příjmu potravy na konec dne, tělesná hmotnost v poměru k výšce a tělesné konstituci zvýšená o 20% oproti ideálnímu stavu

Související faktory: Nadměrný příjem živin vzhledem k potřebám metabolismu

Cíle: U P/K dojde ke snížení hmotnosti na hmotnost ideální k její výšce během následujících 2 let

Intervence: Edukuj P/K o vhodnosti dietnější stravy, o potřebě pravidelného stravování po 3 hodinách, jíst nejdéle 3 hodiny před spaním

Realizace: P/K byla edukována o vhodnosti dietnější stravy, o pravidelném stravování a posledním jídle před spaním

Hodnocení: U P/K nešlo porovnat z důvodu jednoho ambulantního setkání

Riziko infekce (00004)

Diagnostická doména: Bezpečnost, ochrana

Třída: Infekce

Související faktory/Rizikové faktory: Chronické onemocnění, porušená kůže – i.v. vstup, nedostatečná získaná imunita

Cíle: U P/K nevznikne infekce v místě i.v. vstupu během aplikace infúze

Intervence: Při napichování PŽK dodržuj zásady asepse, používej ochranné pomůcky, dodržuj hygienickou dezinfekci rukou, používej sterilní materiál, kontroluj i.v. vstup během aplikace infúze, dotazuj se P/K na možné obtíže při aplikaci infúze

Realizace: Při napichování PŽK byly dodržovány zásady asepse, byl dodržen postup hygienické dezinfekce rukou a použití ochranných pomůcek, byl hodnocen i.v. vstup dle stupnice Madonna, P/K byla dotazována na možné obtíže během aplikace infúze

Hodnocení: U P/K nevznikla infekce při aplikaci infúze v místě i.v. vstupu

Riziko dysfunkční gastrointestinální motility (00197)

Diagnostická doména: Vylučování a výměna

Třída: Funkce gastrointestinálního systému

Související faktory/Rizikové faktory: Stres, chronické onemocnění

Cíle: U P/K budeme kontrolovat možnost vzniku dysfunkční gastrointestinální motility

během ambulantního docházení P/K

Intervence: U P/K se dotazujeme na možné změny ve funkci trávicího ústrojí, ptáme se na projevy hlavní nemoci, na změny ve vyprazdňování, poučíme ho o okamžitém informování lékaře, pokud tato situace nastane v domácím prostředí

Realizace: U P/K jsme se během ambulantní návštěvy dotazovali na změny ve vyprazdňování, na projevy nemoci, P/K byla poučena o potřebě informování lékaře

Hodnocení: P/K má pravidelnou stolicí bez obtíží, přetrvávají bolesti kloubů

Riziko pádu (00155)

Diagnostická doména: Bezpečnost, ochrana

Třída: Fyzické poškození

Související faktory/Rizikové faktory: Průjem, nespavost

Cíle: U P/K nedojde k pádu během ambulantního docházení na biologickou léčbu

Intervence: Dotazujeme se P/K, jak zvládá napichování PŽK, aplikaci infúze, po aplikaci infúze pozorujeme možné projevy kolapsu P/K, dotazujeme se, jak se cítí po aplikaci infúze, po aplikaci infúze čeká P/K alespoň třicet minut v čekárně pro vznik možných nežádoucích projevů jako postinfúzní reakce

Realizace: P/K byla dotazována na možné nevolnosti při napichování PŽK, aplikaci infúze, pozorovaly se u ní možné příznaky kolapsu, po aplikaci infúze čekala v čekárně třicet minut

Hodnocení: P/K během ambulantní návštěvy nezkolabovala, dodržela doporučení čekat v čekárně

Diskuze

Při léčbě klienta nemocného ulcerózní kolitidou už by neměly být jedinými ukazateli měřitelné aspekty v podobě frekvence průjmů apod. Důležitou součástí je dotazovat se klienta na jeho subjektivní pocity v hodnocení svého života ztíženého touto chorobou. Lidé s ulcerózní kolitidou se snaží přizpůsobovat život své nemoci, avšak nemoc se nikdy nepřizpůsobí jim. Člověk by se měl zamýšlet nad tím, jak moc jsou klienti omezeni v denním životě v domácnosti, v pracovním prostředí, na dovolené v neznámém prostředí bez toalet, na výletech, na setkáních s přáteli, s kolegy z práce, při svých oblíbených zálibách, sportu a dalších aktivitách.

Při mém sběru dat jsem se spíše setkávala s klienty, kteří byli schopni při své nemoci žít normální život, avšak je důležité přihlídnout k tomu, že většina těchto klientů podstupovala biologickou léčbu, která je ze špatného zdravotního stavu do normálního života zase vrátila. Tématem kvality života klientů s ulcerózní kolitidou se ve své bakalářské práci zabývá (Plachá, 2014). Autorka se zde snaží poukázat na to, jaké aspekty nemoci nejvíce ovlivňují kvalitu života nemocného. Další informace ohledně kvality života pacientů s IBD, kam spadá, jak už bylo zmíněno v předchozích kapitolách, i ulcerózní kolitida, lze získat z (Píchová, 2014). Dále lze dohledat článek, ve kterém se autoři článku zmiňují o konkrétních faktorech ovlivňujících kvalitu života se vztahem k IBD (Svítková, 2014).

To, v jakém věku člověk onemocní, hraje také velmi důležitou roli. Propuknutí choroby přichází nejčastěji mezi 20. a 35. rokem života (Pacientská organizace Pacienti IBD z.s., 2013a). To je období, kdy člověk začíná obvykle budovat svoji pracovní kariéru nebo zakládat rodinu. Je to období, podle mého názoru, nejvíce produktivní na vytváření své budoucnosti, a pokud v tomhle období člověk onemocní, ovlivní to nejspíše jeho celý život. Musí se začít přizpůsobovat ve všech oblastech života a gastroenterologická poradna se pro něho stává pravidelným návštěvním místem. Proto je důležité propuknutí nemoci včas diagnostikovat, neotálet s návštěvou lékaře při vyskytujících se příznacích choroby a rozšiřovat lidské povědomí o charakteristice nemoci. Poté je možné brzy začít s léčbou a doufat, že kvalita života klienta zůstane na co nejvyšší úrovni. Myšlenku, že nejčastěji touto chorobou onemocní lidé ve věku mezi 20. a 40. rokem, potvrzuje například literatura (Souček, 2011) a dále to lze vyčíst z dostupných statistik ÚZIS, které jsou v této práci také zmíněny a graficky znázorněny.

K tématu biologické léčby vzniklo již mnoho článků a odborné literatury. O přínosech biologické léčby v oboru gastroenterologie se lze dočíst v článku (Hettnerová, 2014). Problémy, které mohou při této léčbě nastat, jsou uvedeny například v bakalářské práci (Lengyelová, 2014). V otázkách léčby se i tak biologická terapie stává téměř nenahraditelnou, reaguje na ni zhruba osmdesát procent nemocných klientů (Pacientská organizace Pacienti IBD z.s., 2013b).

Při porovnávání vytvořených kazuistik vyplývá, že se začátky choroby u vybraných klientů průběhem podobají. Ambulantní klienti udávali frekvenci vyprazdňování stolice až 20krát za den, při takové situaci není člověk schopen chodit do práce ani plnit úkoly stran domácnosti. U těchto nemocných dochází také rychle k dehydrataci organismu, rozvratu vnitřního prostředí a sklonům k hypotenzi, takový průběh choroby je například znázorněn v kazuistice číslo jedna.

Ve všech kazuistikách se objevuje častý projev nemoci a to neúčelné snižování hmotnosti pacientů. Hmotnost pacientů také kolísá na základě jejich terapie například kortikoidy, kdy se organismus zavodňuje a váha se tak neustále mění. Největší problémy s kolísáním váhy měla pacientka v kazuistice č. 3.

Překvapilo mě, že většina oslovených klientů mně při sběru dat udávala, že nedodrží žádná dietní omezení, většinou se pouze opakoval výběr lehčí, nenadýmavé stravy. Klient v kazuistice č. 2 udával, že se začal stravovat bezlepkovou dietou a maso konzumuje minimálně. Očekávala jsem, že výběr stravy těchto klientů bude přísnější, jak doporučuje literatura (Kohout, 2004).

Všichni dotazovaní klienti mají problémy s únavou. Udávali, že je únava přes den velmi obtěžuje. Klient v kazuistice č. 1 tvrdil, že kvůli únavě se poslední dobou nebyl schopen věnovat potřebným úkonům v domácím prostředí, nicméně u tohoto klienta může být únava způsobena jeho pokročilým věkem nebo přidruženými nemocemi. Uvedení klienti v kazuistikách č. 2, 3 udávali, že nejsou schopni být v práci tolik produktivní, jak by potřebovali.

Zvýšená tělesná teplota se u vybraných klientů objevovala spíše při propuknutí choroby. Nyní problém se zvýšeným pocením neudávali kromě klienta v kazuistice č. 1, u kterého se ulcerózní kolitida aktuálně objevila.

U klientů z nasbíraných informací se často objevovaly bolesti v oblasti konečníku při defekaci nebo pocit neustálého tlaku v dutině břišní. Vybraní klienti nejčastěji udávali křečovitě bolesti břicha v počátku choroby při časté průjmovité stolici. Nyní, při nasazení léčby, se u klientů problémy s bolestí již tolik nevyskytují.

Všichni vybraní klienti pravidelně dochází na kontroly do gastroenterologických poraden nebo na biologickou léčbu a dodržovali léčebná doporučení. Klientovi v kazuistice č. 1 lékař doporučil dispenzarizaci v gastroenterologické poradně, která se mu zařídí při dimisi z interního oddělení. Za zmínku jistě stojí klientka z kazuistiky č. 2, která nyní dbá na pravidelné docházení do poradny a lékařská nařízení zcela dodržuje, ale v minulosti tomu tak nebylo. Klientka jeden čas přestala docházet na kontroly a při ústupu příznaků ulcerózní kolitidy vysadila ordinované léky. Myslela si, že když už příznaky choroby ustoupily, nemusí se dále léčit a na to také doplatila, protože došlo k relapsu choroby a klientka nakonec skončila na gastrometabolické JIP. Myslím si, že to mohlo vzniknout z důvodu nedostatku informací o chorobě, chyba mohla nastat v edukaci od zdravotnického personálu nebo chybou klientky, která přistupovala k chorobě nezodpovědně.

V otázce omezení života chorobou byly odpovědi různorodé. Vybraní klienti nejvíce udávali omezení z hlediska únavy, která je obtěžuje během dne a časté defekace. Jelikož má každý klient jiný průběh choroby, odpovědi se řídili dle aktuálních projevů choroby.

Ve světě, konkrétně i v České republice, se konají dny na podporu pacientů s IBD. Ve světě se slaví světový den IBD 19. května a v České republice 25. května. Existují webové stránky pro pacienty s IBD (Pacientská organizace Pacienti IBD z.s., 2015). Zde si člověk může dohledat informace o charakteristice ulcerózní kolitidy, o možnostech léčby, o různých sdruženích, o zakládání WC karet pro pacienty s tímto onemocněním a různé novinky k tématu. Informovanost lidí je důležitým aspektem, ať už jde o lidi nemocné nebo zdravé. Například světový den IBD propaguje kampaň s názvem „Dej si střeva dohromady“, která má za cíl připoutat pozornost lidí a informovat o nutnosti včasného zachytu nemoci. Lidé mají možnost konzultovat v IBD centrech svoje zdravotní problémy připomínající nemoci IBD. Jsou lidé, kteří se jistě ostýchají jít s problémy trávicího traktu k lékaři, bojí se možných nepříjemných vyšetření, a proto možná raději snáší příznaky nemoci a čekají, až příznaky časem vymizí. Tato kampaň pro ně může být motivující k tomu, aby zašly za lékařem co nejdříve a nemoc neměla šanci propuknout s větší intenzitou. Vnímám takové projekty

jako velký přínos v informovanosti lidí ohledně tematiky ulcerózní kolitidy, protože mohou nemocné podpořit a vrátit jim jejich sebevědomí v boji s chorobou.

Když jsem se dotazovala klientů ze svého vybraného vzorku 10 lidí, nezajímali se o sdružení dle jejich odpovědí nikdo kromě jedné klientky, která tvrdila, že se na světový den IBD v České republice chystá příští rok a nenechá si ho ujít. Přemýšlím o tom, proč se o to lidé nechtějí moc zajímat. Napadá mě více důvodů. Například se k nim ani tyto informace nemusely dostat a klienti netuší o sdružení pacientů s IBD nebo si nemusí chtít přiznat, že se jim to týká a svoji chorobu bagatelizují. Dále mě napadá, že je jejich průběh nemoci stresuje natolik, že o takovýchto věcech zatím neměli možnost ani přemýšlet. Důvodů může být hned několik, ale užitečné by mohlo být například vylepení informačních letáků v poradnách gastroenterologie a větší informovanost od zdravotnického personálu v poradnách a na biologické léčbě, kam klienti pravidelně docházejí. Je důležité, aby věděli, že mají možnost svou nemoc prodiskutovat s osobami stejně postiženými a nabrat od nich i odvalu a sebevědomí, které některým pacientům jistě chybí.

Dále považuji za zajímavé, jaký vztah mezi sebou vytváří lékaři a zdravotní sestry s klienty, kteří pravidelně docházejí do poradny nebo na léčbu. Při sběru dat pro praktickou část práce jsem měla možnost vidět přátelský přístup od zdravotnického personálu ke klientům, kteří potřebují jejich pomoc. Někdy se stává, že zdravotní sestra je v kontaktu s klienty už od diagnostikování choroby a prochází s nimi postupně během docházení na léčbu různé životní etapy. Může pozorovat, jak se vyvíjí klientův zdravotní stav, a díky své empatii může klienta podporovat při zvládnání nemoci. Dovolila bych si tvrdit, že mezi nimi vzniká jakési lidské pouto ve snaze k uzdravení klienta.

Závěr

V mé bakalářské práci jsem popisovala specifika potřeb u pacientů s ulcerózní kolitidou. V mém vzorku vybraných klientů nemocných ulcerózní kolitidou se několikrát opakovaly stejné příznaky a podobný průběh nemoci. Je důležité si uvědomit, jak moc tato choroba zasahuje do života jedince ve všech jeho oblastech.

V praktické části práce jsem si dala za cíl vytvořit plán péče pro vybrané klienty. Byly zde zveřejněny tři kazuistiky z deseti, na základě kterých jsem měla možnost vytvořit plány péče pro každého klienta zvlášť. V plánech péče se často objevují shodně založené diagnózy, které mohou značit specifické postižení klientů při této nemoci. Objevující se příznaky choroby zcela souhlasí s odbornou literaturou, o kterou jsem se opírala hlavně v teoretické části mé bakalářské práce.

Dalším cílem bakalářské práce bylo vyhledat lidi s biologickou léčbou a bez biologické léčby. Jak jsem již zmínila v předchozím odstavci, většinu mého vybraného vzorku nemocných tvořili klienti s biologickou léčbou. Jednalo se o pacienty, kteří pravidelně docházeli na ambulantní biologickou léčbu, a bylo tak možné s každým naplánovat rozhovor v určitou dobu jeho návštěvy. Vyhledávání klientů bez biologické léčby byl těžší úkol. Během opakovaných návštěv interních oddělení jsem měla možnost vyhledat hospitalizovaného klienta s nově diagnostikovanou ulcerózní kolitidou, což hodnotím velmi kladně pro porovnání s klienty, kteří už se nějakou dobu s ulcerózní kolitidou léčí.

Posledním cílem bylo vytvořit mapu péče specificky pro klienty s ulcerózní kolitidou. Vytvoření mapy péče hodnotím jako velmi důležité, protože obvyklá zdravotnická dokumentace nenabízí pro sestry specifické plánování péče pro takto nemocné pacienty. Vytvořená mapa péče může být ulehčením práce pro sestry pracující na oddělení, kde se vyskytují pacienti s touto diagnózou.

Téma ulcerózní kolitidy vnímám jako velmi aktuální, z dostupných statistik vyplývá, že nemocných ulcerózní kolitidou stále přibývá, a proto je důležité o tomto tématu rozšiřovat povědomí lidí, kteří tuto autoimunitní nemoc neznají. Důvodem je upozornění na důležitost vyhnout se rizikovým faktorům, které pravděpodobně mohou tuto nemoc způsobit.

Literatura

ANDĚL, Petr, Matej ŠKROVINA a Vítězslav DUCHÁČ, 2012. *Základy praktické proktologie*. Praha: Galén. 220 s. ISBN 978-80-7262-892-6.

BAŠKOVÁ, Martina, Ivana BÓRIKOVÁ et al., 2008. *Potreby v ošetrovatel'stve*. Martin: Osveta. 196 s. ISBN 978-80-8063-270-0.

ČERVENKOVÁ, Renata, 2009. *Crohnova nemoc a ulcerózní kolitida*. Galén. 111 s. ISBN 978-80-7262-600-7.

DÍTĚ, Petr et al., 2011. *Farmakoterapie v gastroenterologii*. Praha: Galén. 262 s. ISBN 978-80-7262-704-2.

FAKULTA ZDRAVOTNICKÝCH STUDIÍ, 2013. *Ošetrovatelská dokumentace*. Pardubice: Univerzita Pardubice.

FIALA, Pavel, Jiří VALENTA a Lada EBERLOVÁ, 2009. *Anatomie pro bakalářské studium zdravotnických oborů*. Nakladatelství Karolinum. 173 s. ISBN 978-80-246-1491-5.

HETTNEROVÁ, Magda, 2014. Jaké jsou přínosy biologické léčby v oborech revmatologie, dermatologie a gastroenterologie?. *Florence*. 2014, č. 6, s. 38-39. ISSN 1801-464X.

HOCH, Jiří, Jan LEFFLER et al., 2003. *Speciální chirurgie*. 2. vyd. Praha: MAXDORF. 224 s. ISBN 80-85912-06-6.

HORÁK, Ladislav, Tomáš SKŘIČKA, Petr ŠLAUF a Julius ÖRHALMI et al, 2013. *Praktická proktologie*. Praha: Grada. 224 s. ISBN 978-80-247-3595-5.

KOHOUT, Pavel et al, 2004. *Výživa u pacientů s idiopatickými střevními záněty*. MAXDORF s.r.o. 174 s. ISBN 80-7345-023-2.

LATA, Jan, Jan BUREŠ a Tomáš VAŇÁSEK, 2010. *Gastroenterologie*. 1. vyd. Praha: Galén. 256 s. ISBN 978-80-7262-692-2.

LENGYELOVÁ, Martina, 2014. *Problémy biologické léčby u nemocných se zánětlivým onemocněním střev*. Pardubice. Bakalářská práce. Univerzita Pardubice, Fakulta zdravotnických studií.

LUKÁŠ, Karel et al., 2005. *Gastroenterologie a hepatologie pro zdravotní sestry*. GRADA Publishing. 288 s. ISBN 80-247-1283-0.

MOUREK, Jindřich, 2005. *Fyziologie - učebnice pro studenty zdravotnických oborů*. Grada Publishing. 204 s. ISBN 80-247-1190-7.

NANDA INTERNATIONAL, 2013. *Ošetrovatelské diagnózy: Definice a klasifikace*. Praha: Grada. 584 s. ISBN 978-80-247-4328-8.

PACIENTI IBD, 2012. *Všechno, co jste chtěli vědět o idiopatických střevních zánětech, ale báli jste se zeptat*. 1. vyd. Praha: ČGS. 61 s. ISBN 978-80-905120-2-3.

PACIENTSKÁ ORGANIZACE PACIENTI IBD Z.S., 2013a. Základní specifika ulcerózní kolitidy. In: *Crohn.cz - informace pro pacienty s Crohnovou chorobou a ulcerózní kolitidou* [online]. [Cit. 2015-06-20]. Dostupné z: <http://www.crohn.cz/informace-o-onemocnenich/ulcerozni-kolitida/uc-specifikace/>

PACIENTSKÁ ORGANIZACE PACIENTI IBD Z.S., 2013b. Nespecifické střevní záněty sužují desetitisíce lidí. In: *Crohn.cz - informace pro pacienty s Crohnovou chorobou a ulcerózní kolitidou* [online]. [Cit. 2015-06-20]. Dostupné z: <http://www.crohn.cz/informace-o-obcanskem-sdruzeni/napsali-o-nas/n especificke-strevni-zanety-suzuji-desetitisice-lidi/>

PACIENTSKÁ ORGANIZACE PACIENTI IBD Z.S., 2015. *Crohn.cz - informace pro pacienty s Crohnovou chorobou a ulcerózní kolitidou* [online]. [Cit. 2015-06-20]. Dostupné z: <http://www.crohn.cz/>

PAVELKA, Karel et al., 2014. *Biologická léčba zánětlivých autoimunitních onemocnění v revmatologii, gastroenterologii a dermatologii*. 1. vyd. Praha: Grada. 384 s. ISBN 978-80-247-5048-4.

PÍCHOVÁ, Andrea, 2014. *Kvalita života pacientů s idiopatickými střevními záněty*. Praha. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, 1.lékařská fakulta.

PLACHÁ, Tereza, 2014. *Kvalita života pacientů s colitis ulcerosa*. Jihlava. Bakalářská práce. Vysoká škola polytechnická Jihlava, Katedra zdravotnických studií.

PLEVOVÁ, Ilona et al., 2011. *Ošetřovatelství*. Praha: Grada. 288 s. ISBN 978-80-247-3557-3.

SOUČEK, Miroslav, 2011. *Vnitřní lékařství*. Praha: Grada. 850 s. ISBN 978-80-247-2110-1.

SVÍTKOVÁ, Veronika a Lukáš KOBER, 2014. Kvalita života s Crohnovou nemocí. *Sestra*. 2014, č. 5, s. 40. ISSN 1210-0404.

ŠAMÁNKOVÁ, Marie et al, 2006. *Základy ošetřovatelství*. Praha: Karolinum. 353 s. ISBN 80-246-1091-4.

ŠAMÁNKOVÁ, Marie et al., 2011. *Lidské potřeby ve zdraví a nemoci aplikované v ošetřovatelském procesu*. Praha: Grada. 136 s. ISBN 978-80-247-3223-7.

ŠVÁB, Jan, 2000. *Operace tlustého střeva*. Praha: Triton. 118 s. ISBN 80-7254-122-6.

TRACHTOVÁ, Eva et al., 2013. *Potřeby nemocného v ošetřovatelském procesu*. Brno: NCO NZO. 185 s. ISBN 978-80-7013-553-2.

ÚZIS ČR, 2015a. Činnost zdravotnických zařízení ve vybraných oborech. In: *Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR* [online]. [Cit. 2015-06-18]. ISSN: 1211-2585. Dostupné z: <http://www.uzis.cz/katalog/zdravotnicka-statistika/cinnost-zdravotnickych-zarizeni-ve-vybranych-oborech>

ÚZIS ČR, 2015b. Činnost zdravotnických zařízení ve vybraných oborech zdravotní péče 2013. In: *Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR* [online]. [Cit. 2015-06-18]. ISSN: 1211-2585. Dostupné z: <http://www.uzis.cz/system/files/cinzdrz2013.pdf>

ZBOŘIL, Vladimír et al., 2012. *Biologická terapie v léčbě idiopatických střevních zánětů*. Praha: Mladá fronta a.s.. 167 s. ISBN 978-80-204-2656-7.

Seznam příloh

Příloha A – Tabulka Mayo index hodnocení aktivity ulcerózní kolitidy.....	80
Příloha B – Obrázky fyziologických a patologických nálezů ulcerózní kolitidy.....	81
Příloha C – Maslowova hierarchie potřeb.....	83
Příloha D – Ošetřovatelské anamnézy	84
Příloha E – Mapa péče.....	96

Příloha A – Tabulka Mayo index hodnocení aktivity ulcerózní kolitidy

Tab. 1 - Mayo index hodnocení aktivity ulcerózní kolitidy. (Zbořil, 2012, s. 68)

Frekvence stolice	
normální počet stolic/den	0
1 - 2 nad normální počet/den	1
3 - 4 nad normální počet/den	2
>5 nad normální počet/den	3
Rektální krvácení	
žádná krev	0
krev méně než 1/2 defekačního času	1
krev více než 1/2 defekačního času	2
pouze krev	3
Endoskopický nález	
fyziologický nález	0
mírný zánět (erytém, mírně setřelá vaskularizace, mírná fragilita)	1
střední zánět (erytém, setřelá vaskularizace, fragilita, eroze)	2
silný zánět (spontánní krvácení, ulcerace)	3
Celkový stav	
normální stav	0
mírné zhoršení	1
střední zhoršení	2
vysoké zhoršení	3
Celkem	

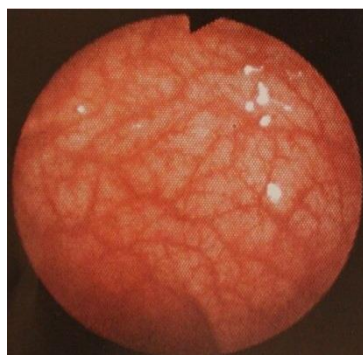
Příloha B – Obrázky fyziologických a patologických nálezů ulcerózní kolitidy

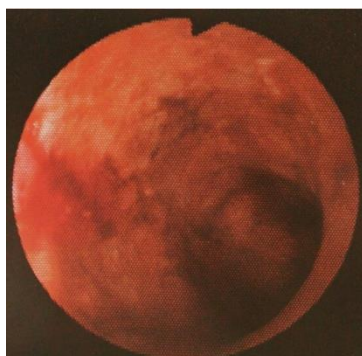
Obr. 4 - Fyziologický irigografický obraz. (Souček, 2011, s. 348)

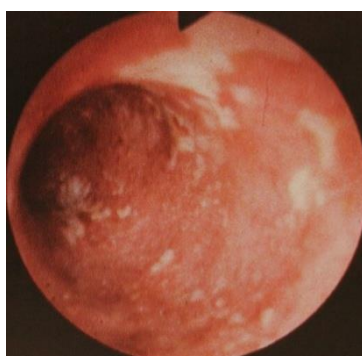
Obr. 5 - Irigografický obraz chronických změn v terénu ulcerózní kolitidy. (Souček, 2011, s. 348)

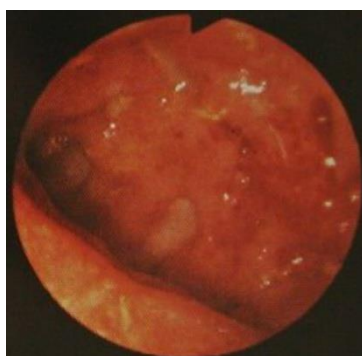
Obr. 6 - Fyziologický obraz sliznice tračnicku. (Souček, 2011, s. 349)

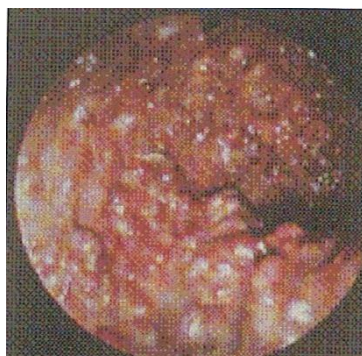
Obr. 7 - Hemoragické stádium A I. (Souček, 2011, s. 349)

Obr. 8 - Hnisavé stádium A II. (Lata, 2010, s. 94)

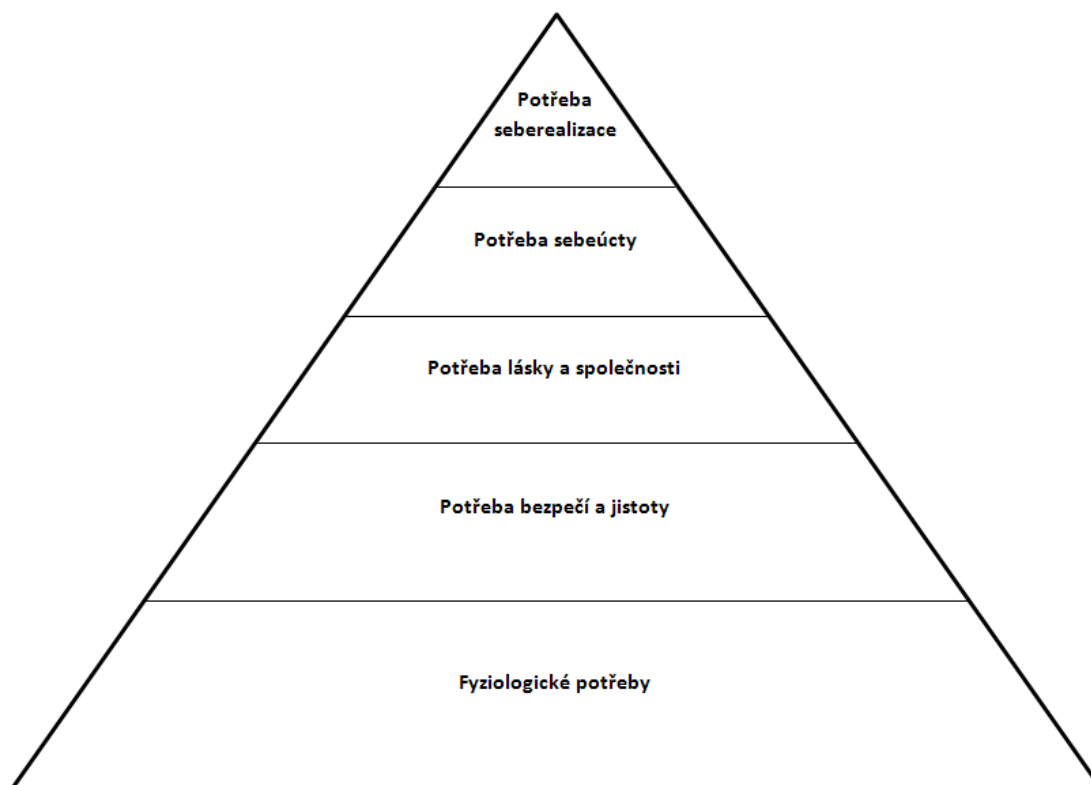

Obr. 9 - Ulcerativní stadium A III. (Lata, 2010, s. 95)

Obr. 10 - Ulcerativně - polypózní stádium A IV. (Lata, 2010, s. 95)

Příloha C – Maslowova hierarchie potřeb

Obr. 11 - Maslowova hierarchie potřeb (Šamánková, 2006, s. 55)

Příloha D – Ošetřovatelské anamnézy

Zdroj ošetřovatelské dokumentace: (Fakulta zdravotnických studií, 2013)

Univerzita Pardubice, Fakulta zdravotnických studií, Průmyslová 395, tel. 466 670 550

Jméno a příjmení studenta/ky:		
Ročník, obor:	Datum zpracování: Doba péče o pacienta (od-do):	Hodnocení:

OŠETŘOVATELSKÁ DOKUMENTACE

Jméno a příjmení (iniciály): ..... **Věk:** ..... **Pohlaví:** .....

Povolání, vzdělání: ..... **Oddělení, pokoj:** .....

Datum přijetí: ..... **Operační výkon:** .....

Plánované přijetí: | ano | ne | **Pooperační den:** .....

Hlavní diagnóza: .....

Vedlejší diagnózy: .....

Důvod přijetí: (vyjádření dle klienta) .....

Celkový vzhled, úprava: .....

Konstituce: astenická normostenická hyperstenická **Výška:** ..... **Hmotnost:** ..... **BMI:** .....

MNA: .....

Poloha: | aktivní | pasivní | úlevová (jaká).....

Postoj: vzpřímený hemiparetický hemiplegický strmý parkinsonský jiný.....

Chůze: přirozená antalgická kolébavá paretická spastická ataktická parkinsonská bizarní jiná.....

Riziko pádu: | bez rizika | nízké riziko | střední riziko | vysoké riziko

ADL: počet bodů (+ zhodnocení míry závislosti) .....

Chybějící části těla: ne ano.....

Známky akromegalie: ne ano.....

Edém celého těla: ne ano.....

Vědomí + Neurologický systém:

Patologie: ne ano.....

GCS: ..... (E...../V...../M.....)

Orientace: v čase | plně orientovaný/a | částečně | dezorientovaný/á **Oční kontakt:** udržuje | neudržuje

v prostoru | plně orientovaný/a | částečně | dezorientovaný/á

v osobě | plně orientovaný/a | částečně | dezorientovaný/á

Chápe myšlenky a otázky (podstatu, abstraktní výrazy, konkrétní pojmy) | ano | ne .....

Poruchy kvantitativní: somnolence sopor koma synkopa

Poruchy kvalitativní: delirium | amence | obnubilace

Závratě: ne ano

Pozornost: záměrná nezáměrná stálá nestálá je roztržitý/á jiné:

Změny v kognitivních funkcích: | MMSE.....

Paměť: neporušená zapomíná částečně zapomíná špatně si vybavuje staropaměť

Poruchy citlivosti: ne anestezie hypestezie parestezie hyperstezie alodynie

Poruchy hybnosti: ne paréza P/L hemiparéza quadruparéza paraparéza plegie P/L hemiplegie P/L quadruplegie paraplegie

Abnormální pohyby: tremor choreatické atetoidní akineze tiky jiné .....

křeče tonické klonické tonicko-klonické

Poruchy řeči: ne afázie motorická afázie senzorická bradylálie polylálie dyslálie dysartrie mutismus

Poruchy zraku, postavení, pohyb očních bulbů: | v normě exoftalmus P/L enoftalmus P/L | strabismus divergentní P/L strabismus konvergentní P/L

strabismus divergentní P/L nystagmus | hemianopsie P/L amauroza P/L diplopie P/L hypermetropie myopie

Poruchy očních víček: ne ptóza P/L lagofthalmus P/L

Poruchy zornic: izokorie anizokorie mnióza P/L mydriáza P/L fotoreakce přítomna P/L fotoreakce chybí P/L

Kompenzační pomůcky: .....

Jiné: .....

Hlava, ORL:

Patologie: ne ano.....

Velikost lebky: normocefalická mikrocefalická makrocefalická

Výraz tváře: febrilis | hippokratika | myxedematosa | tyreotoxica | adenoida cushingoida parkinsonica | .....

Uši

Patologie: ne ano.....

Boltec: | fyziologický zvětšený zmenšený | patologické změny: .....

Zevní zvukovod: fyziologický zarudlý krvácení výtok serózní výtok seropurulentní výtok purulentní jiný: .....

Poruchy sluchu: ne nedoslýchavost P/L hluchota P/L tinnitus P/L kompenzační pomůcka: .....

Jiné: .....

Nos

Patologie: ne ano.....

Deformity: | ne | ano.....

Sekrece: bez sekrece hlenová hnisavá vodnatá epistaxe jiná.....

Poruchy čichu: ne ano – jaké.....

Jiné: .....

Dutina ústní
Patologie: ne ano.....
Rty: růžové |bledé| cyanotické |rozpraskané |jiné.....
Tvar: soulměrný rozštěp.....
Ústní koutky: fyziologické ragády anguli infectiosi ptóza P/L
Inervace jazyka: ve střední čáře k jedné stravě P/L nevyplazí
Povrch jazyka: vlhký bělavě povleklý hnědě povleklý trudý s prasklinami suchý jiný.....
Problémy s otevíráním úst: ne ano.....
Sliznice dutiny ústní: růžová| vlhká soor| leukoplakie afaty grafitové skvrny jiné.....
Dásně: fyziologické zduřené krvácivé nekrózy recese dásně jiné.....
Postavení čelisti: fyziologické prognacie| prognie
Chrup: vlastní sanován kariézní protéza horní protéza spodní parodontóza
Zápach z úst: bez zápachu foeter hepaticus uremický zápach zápach po acetonu hnusobný jiný.....
Jiné:.....
Krk
Patologie: ne ano.....
Lymfatické uzliny: fyziologické zvětšené (bližší specifikace).....
Konzistence: měkké tuhé tvrdé
Fixace k okolí: volně pohyblivé| pevně fixované
Náplň krčních žil: fyziologická snížená jednostranně P/L snížená oboustranně zvýšená jednostranně P/L zvýšená oboustranně
Štítná žláza: hmatná nehmatná bolestivost povrch hladký povrch hrboletý tvar symetrický asymetrický
Porucha polykání: ne ano
Poruchy hlasu: ne ano dysfonie lafonie jiné.....
Jiné:.....
Hrudník:
Patologie: ne ano.....
Tvar: fyziologický atletický lastenický hyperstenický patologický soudkovitý| ptačí| trychtýřovitý skoliotické| kyfoskoliotický
gibbus krátký s odstávajícími lopatkami jiný.....
Prsa
Patologie: gynekomastie ablace částečná P/L ablace celková P/L
Kůže: fyziologická změna barvy..... změna kůže.....
Prsní bradavky: fyziologické| vpáčené jiné.....
Sekrece: bez sekrece sekrece (jaká).....
Bolestivost prsní žlázy: ne ano.....
Jiné:.....
Dýchání
Dýchání: spontánní NIPV UPV:.....
Dech: frekvence ..... kvalita ..... hloubka ..... SpO₂.....
Poslechové změny:.....
Dušnost: ne ano inspirační expirační
Vedlejší dechové fenomény: nepřítomny suché chropy vlhké chropy krepitace pleurální šelest jiné.....
Kašel: nepřítomen| suchý vlhký dráždivý záchvatovitý hemoptýza jiný.....
Sputum: ne charakter:..... množství.....
Srdce, cévy
TK ..... **Periferní pulz:** frekvence ..... kvalita ..... pravidelnost ..... kapilární návrat .....
Apikální pulz: frekvence:..... kvalita ..... pravidelnost.....
Ortostatická hypotenze: ne ano
Edémy: ne ano lokalizace + rozsah.....
Palpitace: ne ano (bližší specifikace).....
Cyanóza: ne periferní..... centrální.....
Bolest na hrudi: ne ano.....
NYHA: 1 2 3 4
Jiné:.....
Břicho:
Patologie: ne ano.....
Kýla: ne ano.....
Peristaltika: bez poruchy střevní pasáže obleněná zrychlená obstrukční vymizelá jiná.....
Patologie: ne ano.....
Ascites: ne ano (bližší specifikace).....
Kolaterální oběh: ne ano.....
Krvácení ze zažívacího traktu: ne| ano enteroragie| meléna jiné.....
Stomie:.....
Jiné:.....
Močový systém
Patologie: ne ano.....
ano..... **Stomie:**.....
Močový měchýř: nezvětšený zvětšený bolestivost.....
Močová trubice, zevní pohlavní ústrojí u muže
Vyústění uretry: fyziologické epispadie hypospadie
Výtok z uretry: bez výtoku hnusavá krvavá mléčný výtok jiná.....
Odchytky: fimóza parafimóza jiné.....
Scrotum odchytky:.....

Jiné: .....

Močová trubice, zevní pohlavní ústrojí u ženy

Výtok z uretry: ne hnisavý krvavý mléčný jiný.....

Výtok z pochvy: ne hnisavý krvavý mléčný jiný.....

Patologie: .....

Jiné: .....

Končetiny

Patologie (deformity, svalová síla, klouby, omezení pohybu...): .....

Edémy končetin: ne asymetrické HK/DK L/P symetrické HK/DK L/P (bližší specifikace).....
 měkké tuhé nebolestivé bolestivé

Kloubní deformity: ne ano.....

Periferní pulzace na HK: hmatná nehmatná..... **Periferní pulzace na DK:** hmatná nehmatná.....

Varixy: ne ano.....

Kloubní náhrady: ne ano.....

Kompenzační pomůcky: .....

Jiné: .....

Kůže a kožní deriváty

Patologie: ne ano.....

Tělesná teplota: .....

Riziko vzniku dekubitů: .....

Akutní rána: ne ano.....

Chronická/nehojící se rána: ne ano.....

Barva kůže: .....

Barva sliznic: .....

Vlhkost kůže: .....

Vlhkost sliznic: .....

Změny: exantém petechie ekchymózy, sufuze hematomy pajizévky jizvy exkoriace vesiculy

Kožní deriváty: změny a defekty .....

Pocení změny: .....

Jiné: .....

Invazivní vstupy:

Periferní venózní vstup: ne ano datum zavedení: ..... **Hodnocení přítomnosti infekce dle Maddona:** .....

Hodnocení okolí místa vpichu: .....

Centrální vstup: ne ano datum zavedení: ..... **Hodnocení přítomnosti infekce:** .....

Hodnocení okolí místa vpichu: .....

Arteriální vstup: ne ano datum zavedení: ..... **Hodnocení přítomnosti infekce:** .....

Hodnocení okolí místa vpichu: .....

Port: venózní..... arteriální..... datum zavedení: ..... **Heparinová zátka:** ne ano
 datum proplachu: .....

Hodnocení přítomnosti infekce: ..... **Hodnocení okolí místa vpichu:** .....

PICC: ne ano..... **Hodnocení přítomnosti infekce:** .....

Hodnocení okolí místa vpichu: .....

AV shunt: ne ano..... **Hodnocení přítomnosti infekce:** .....

Hodnocení okolí místa vpichu: .....

Drény, drenáže: ne ano.....

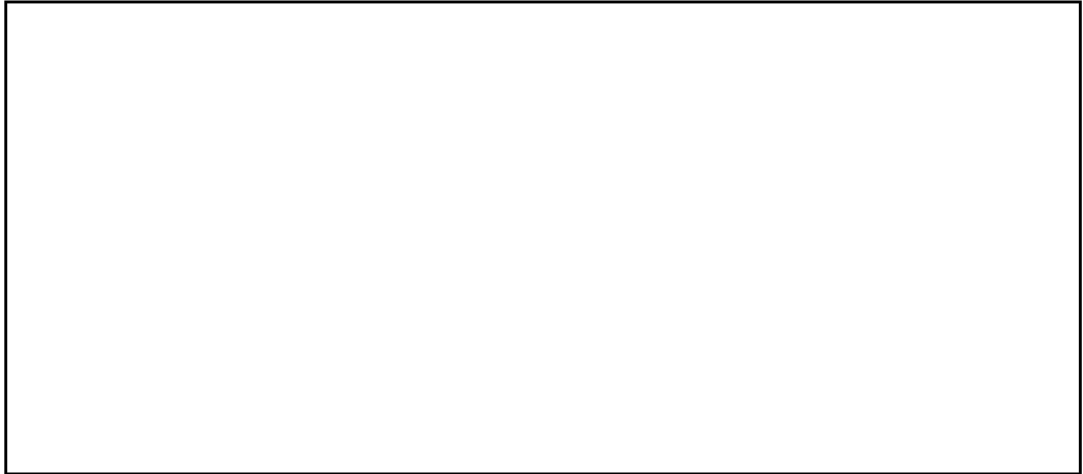
Močový katétr: ne ano číslo + typ katétru..... datum zavedení..... datum výměny.....

NGS/NJS/PEG/PEJ: ne ano datum zavedení..... **důvod zavedení:** .....

ETK: ne ano datum zavedení: ..... **TSK:** ne ano datum zavedení: .....

Jiné: .....

Jiné důležité informace o pacientovi:

Vysvětlivky:

MNA: Mini Nutritional assessment

ADL: Activity daily living

GCS: Glasgow coma scale

NIPV: neinvazivní plicní ventilace

UPV: umělá plicní ventilace

NYHA: New York Heart Association

Chronická/nehojící se rána: nevykazuje tendence k hojení déle jak 6-9 týdnů

PICC: periferně zavedený centrální žilní katétr (Peripherally Inserted Central Catheter)

AV shunt: arteriovenózní zkrat

NGS: nazogastrická sonda

NJS: nazojejunální sonda

PEG: perkutánní endoskopická gastrostomie

PEJ: perkutánní endoskopická jejunostomie

ETK: endotracheální kanyla

TSK: tracheostomická kanyla

POSOUZENÍ SOUČASNÉHO STAVU POTŘEB

Podpora zdraví	<p>Nemoci, úrazy, které mají vliv na současný zdravotní stav: .....</p> <p>Riziková povolání: .....</p> <p>Příčiny současného onemocnění (slovy pacienta).....</p> <p>Své zdraví hodnotím jako: velmi dobré dobré ne moc dobré špatné</p> <p>Aktivity podporující (narušující) zdraví.....</p> <p>Kouření: ☐ ne ☐ ano: druh:..... množství:..... doba:..... frekvence:.....</p> <p>Alkohol: ☐ ne ☐ ano: druh:..... množství:..... doba:..... frekvence:.....</p> <p>Při objevení současné nemoci jsem: .....</p> <p>Dodržujete nyní a dodržovala jste v minulosti doporučení lékařů a sester?.....</p> <p>Co bude pro Vás důležité po dobu pobytu u nás: .....</p> <p>Preventivní opatření: .....</p>
Výživa	<p>Dieta: ..... dodržování diety: ☐ ano ☐ ne (důvod)..... Chuť: ☐ normální ☐ narušená</p> <p>Alergie na potraviny ☐ ne ☐ ano:.....</p> <p>Typický denní příjem jídla: ☐ snídaně ☐ svačina ☐ oběd ☐ svačina ☐ večeře ☐ II. večeře</p> <p>Přidávky, doplňky: ☐ ne ☐ ano.....</p> <p>Forma stravy: ☐ normální ☐ kašovitá ☐ tekutá</p> <p>Způsob přijímání stravy: ☐ parenterálně (množství): .....</p> <p style="padding-left: 20px;">☐ enterálně (množství): ☐ per os ☐ sipping.....</p> <p style="padding-left: 40px;">☐ NGS..... ☐ NJS..... ☐ kontinuálně ☐ bolus</p> <p style="padding-left: 40px;">☐ PEG..... ☐ PEJ..... ☐ kontinuálně bolus</p> <p>Potíže související s jídlem a příjmem potravy: ☐ říhání ☐ pálení žáhy ☐ nevolnost ☐ zvracení ☐ jiné.....</p> <p>Zvyklosti při stravování: .....</p> <p>Příjem tekutin za 24 h: ☐ < 0,5 l ☐ 0,5 – 1 l ☐ 1 – 1,5 l ☐ 1,5 – 2 l ☐ 2 – 2,5 l ☐ jiné.....</p> <p>Preferuji: druh/množství: ☐ čaj..... ☐ voda..... ☐ min. vody..... ☐ pivo..... ☐ mléko..... ☐ káva..... ☐ ovoc. šťávy.....</p> <p>Pocit žízně: ☐ ano ☐ zvýšený ☐ snížený ☐ nemám</p> <p>Poranění kůže a sliznic se hojí: ☐ dobře ☐ špatně (projevy, v minulosti, v současnosti).....</p> <p>Deficit sebepečce, potřeba dopomoci: .....</p>
Vylučování a výměna	<p>Způsob močení: ☐ sám na WC ☐ s pomocí na WC ☐ v lůžku ☐ permanentní katétr ☐ toaletní křeslo</p> <p>Mikce: ☐ bez problémů problémy: ☐ dysurie strangurie polakisurie nykturie (jak často?)..... ☐ zápach.....</p> <p style="padding-left: 20px;">☐ inkontinence: ☐ částečná ☐ úplná ☐ druh..... ☐ retence ☐ jiné.....</p> <p style="padding-left: 20px;">☐ stomie.....</p> <p style="padding-left: 20px;">☐ pomůcky..... léky (jaké).....</p> <p>Diuréza: .....</p> <p style="padding-left: 20px;">Příměsí moči: .....</p> <p>Defekace: ☐ pravidelná nepravidelná frekvence:..... charakter: ☐ průjem ☐ zácpa (za kolik dní):.....</p> <p style="padding-left: 20px;">☐ inkontinence: ☐ částečná ☐ úplná ☐ příměsí:..... ☐ stomie.....</p> <p style="padding-left: 20px;">☐ problémy:.....</p> <p style="padding-left: 20px;">☐ pomůcky.....</p> <p>Zvyklosti a prostředky k vyprazdňování: .....</p> <p>Deficit sebepečce, potřeba dopomoci: .....</p>
Aktivita - odpočinek	<p>Faktory bránící tělesné aktivitě: .....</p> <p>Odpocinek: .....</p> <p>Spím: ☐ celou noc ☐ problémy s usínáním (za jak dlouho usínám po ulehnutí)..... ☐ budím se brzo a už neusnu (kdy).....</p> <p style="padding-left: 20px;">☐ budím se v noci (frekvence)..... důvod.....</p> <p style="padding-left: 20px;">☐ spím přes den (kolik hod.)..... ☐ spánková inverze: ☐ ne ☐ ano ☐ hypersomnie narkolepsie parasomnie</p> <p>Po probuzení se cítím: ☐ odpočatý/á nevyspalý/á jiné: .....</p> <p>Zvyky pro usínání: .....</p> <p>Léky: ☐ ne ☐ ano (jaké, kolik, jak dlouho, jak často).....</p>
Vnímání - poznávání	<p>Kompenzační pomůcky a prostředky (jaké): .....</p> <p>Pacient je: ☐ používá ☐ nepoužívá ☐ zapomenuté doma</p> <p>Faktory bránící komunikaci: .....</p> <p>Potřeba pomoci: .....</p>
Vnímání sebe sama	<p>Jak se cítíte? (tělesně i duševně): .....</p> <p>Jaké jsou Vaše zdroje a síly ke zvládnutí situace?.....</p> <p>Potřeba pomoci: .....</p>

Poznámka: **x modrý** (fyziologie, norma)   **x červený** (patologie, abnormalita)

Zkratky: NGS – nasogastrická sonda; NJS – nasojejunální sonda;
PEG – perkutánní endoskopická gastrostomie; PEJ – perkutánní endoskopická jejunostomie

Vztahy a sociální zážemí	Bydlí (kde/s kým): ..... Propuštění plánováno do: ☐ domácího prostředí ☐ zařízení následné péče ☐ soc. zařízení ..... datum: ..... Faktory bránící návratu: Péče po propuštění: ☐ nezajištěna ☐ zajištěna (kým) ..... Finanční zabezpečení: ☐ ne ☐ ano ..... Vzájemná spolupráce s rodinou nebo doprovázející osobou: ☐ ano ☐ ne ..... Reakce rodiny na onemocnění: ☐ zájem ☐ nezájem ☐ ochota pomoci ..... Lidé, kteří jsou mi nejbližší: ..... Kontakty s lidmi během hospitalizace: ☐ časté ☐ zřídka ☐ vůbec ☐ jsem samotář ..... jiné: ..... Chování k lidem (pozorování studentem): .....
Sexualita	Ženy Menstruace: menarche ..... ☐ pravidelná ☐ nepravidelná poslední menstruace: ..... ☐ bolestivá ☐ nebolestivá ☐ silná ☐ slabá ☐ krvácení mezi cykly Antikoncepce: ☐ ne ☐ ano (jaká) ..... Těhotenství: ☐ ne ☐ ano týden ..... Počet porodů ..... Počet potratů (jaký) ..... Klimakterické obtíže: ☐ ne ☐ ano ..... menopauza (od kdy) : ..... Hormonální léčba: ☐ ne ☐ ano ..... Operace: ..... Choroby: ..... Muži Operace: ..... Choroby: .....
Zvládání zátěže – odolnost vůči stresu	Jak vnímáte současnou situaci? ..... Má stres souvislost s nemocí? ..... Jaká je strategie zvládání: ..... Jak Vám můžeme aktuálně pomoci? .....
Životní princip (spiritualita)	Co je pro Vás v životě důležité. Máte problém s dosažením toho? ..... Bez čeho si to nedovedete představit? ..... Na co jste pyšný/á? ..... Čeho jste dosáhl/a a co byste chtěl/a ještě dosáhnout? ..... Jak Vám můžeme aktuálně pomoci? .....
Bezpečnost - ochrana	Orientujete se v prostředí během hospitalizace: ..... Máte pocit bezpečí ..... Jak Vám můžeme aktuálně pomoci? .....
Komfort	Bolest: ☐ ne ☐ ano ..... Potřeby spojené s bolestí ..... Další faktory ovlivňující komfort ..... Jak Vám můžeme aktuálně pomoci? .....
Růst a vývoj	Růst: ☐ v normě ☐ ano ☐ ne ..... Vývoj: ☐ v normě ☐ ano ☐ ne ..... Co je pro Vás v současném období nejdůležitějším vývojovým úkolem? .....

Poznámka: **x modrý** (fyziologie, norma)

x červený (patologie, abnormalita)

<i>Kód</i>	<i>Zvažovaná ošetřovatelská diagnóza (OD)</i>	<i>Určující znaky (UZ)</i>	<i>Související faktory (SF) Rizikové faktory (RF)</i>	<i>Přijetí / nepřijetí OD</i>

<i>Kód</i>	<i>Očekávaný výsledek / cíl</i>	<i>Ošetřovatelské intervence</i>	<i>Vyhodnocení ošetřovatelské péče studentem a pacientem/klientem</i>

Vyšetřovací metody:

Terapie (léčebný přípravek, dávkování, indikační skupina):

Perorální	Parenterální	Enterální

Poznámky:

Zdroj ošetrovateľskej špecifickú dokumentácie: vlastní

Ošetrovateľská špecifická dokumentácia – Pacient s ulceróznou kolitídou

Jméno a příjmení:

Věk:

Pohlaví:

Povolání, vzdělání (dochází do zaměstnání?):

Alergie:

Oddělení x ambulantní docházení:

Hlavní diagnóza:

Vedlejší diagnózy:

- **Celkový vzhled, úprava:**

Konstituce:

Výška, váha:

BMI:

Zhubnutí:

- **Podpora zdraví**

Dispenzarizace v poradně(kde):

Informovanost o chorobě(způsob):

Navštěvuje sdružení : (např. Občanským sdružením Pacienti s IBD)

Kouření:

Alkohol:

Přizpůsobení se současnému stavu(subjektivní vyjádření):

- **Výživa**

Dieta (dodrží dietu?):

Alergie na potraviny:

Typický denní příjem stravy:

Přidávky, sipping, vitamíny:

Potíže související s jídlem a příjmem potravy:

Preferování nějaké stravy:

Strava, která mu činí potíže:

Příjem tekutin za 24 hodin:

Pocit žízně:

- **Vylučování a výměna**

Pocení, TT:

Močení – problémy:

Příměsí v moči:

Defekace: (pravidelnost, frekvence, charakter, příměsí(krev,hlen), tenesmy/Nyní/Dříve?)

Břicho:

Patologie:

Jízvy:

Peristaltika střevní:

Bolesti: (VAS,charakter,lokalizace)

Krvácení ze zažívacího traktu:

Stomie:

- **Aktivita, odpočinek**

Omezení v tělesné aktivitě:

Odpočinek:

Spánek – patologie:

Únava:

Brání hlavní diagnóza pohybovým zálibám:

- **Vnímání sebe sama**

Jak se cítí?

Zdroje ke zvládnutí situace?

- **Vztahy a sociální zázemí:**

Rodinný stav:

Frekvence sociálních kontaktů:

Omezuje ho hl. dg v sociálním životě:

Vyhýbá se společnosti (důvod):

Cestování:

- **Sexualita**

Menstruace(pravidelnost):

Porody:

Potraty:

Menopauza (průběh, komplikace):

Omezení v oblasti sexuální:

- **K hlavní dg**

Rodinná anamnéza:

Osobní anamnéza (prodělané nemoci, operace, patologie):

Nynější onemocnění(hospitalizace x ambulantní docházení, medikace, nynější problémy, proběhlé komplikace-i dříve):

Proběhlá vyšetření:

Kdy vznikla nemoc, příznaky nemoci v úvodu onemocnění:

Jak je tlusté střevo a konečník postižen:

Příměsy ve stolici(krev, hlen, hnis):

Tenesmy :

Mimostřevní příznaky(záněty podkoží, kloubní komplikace, záněty oční, ..):

Léčba: (Aminosalicyláty, Glukokortikoidy, Imunosupresiva, biologická léčba – přípravky, chirurgická léčba,ATB, probiotika)

Biologická léčba: (doba léčby, frekvence, způsob aplikace, zdravotní stav po biolog. léčbě – srovnání)

Jak často dochází k lékaři, omezuje ho to nějak:

Příloha E – Mapa péče

Zdroj: vlastní

**IDENTIFIKAČNÍ ŠTÍTEK
PACIENTA**

MAPA OŠETŘOVATELSKÉ PÉČE – AMBULATNÍ PACIENT S ULCERÓZNÍ KOLITIDOU DOCHÁZEJÍCÍ NA BIOLOGICKOU LÉČBU

Datum:							
Fáze nemoci:	V jaké fázi nemoci se pacient nachází?	remise relaps rekurence	remise relaps rekurence	remise relaps rekurence	remise relaps rekurence	remise relaps rekurence	remise relaps rekurence
Vylučování a výměna:	Defekace						
	Frekvence stolice (frekvence/24h)						
	Charakter stolice						
	Tenesmy ano x ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne
	Příměsí ve stolici						
	Pocity plnosti ano x ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne
	Meteorizmus	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne
	Flatulence	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne
	Anální ekzém	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne
	Hemorhoidy	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne
	Anální ragády	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne
	Mložení						
	Problémy s močením?						
	Pocení						
Přes den		ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne
V noci		ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne

Výživa:	Dieta (typ) :								
	Strava, která mu činí potíže:								
Bolest:	Příjem tekutiny za 24hod:								
	VAS škála bolesti								
	Lokalizace:								
	Charakter:								
	Intenzita VAS:								
Hubnutí:	Zhubnutí za poslední 3 měsíce:								
Mimostřevní projevy:	Bolesti kloubů? Lokalizace?								
	Kožní projevy? Lokalizace?								
	Oční záněty?								
	Bolesti pánve?	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne
	Jiné:								
Spánek:	Potíže se spánkem	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne
	Jaké:								
	Léky na spaní:								

Únava:	Cítí se přes den výrazně unaven?	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne
	Spí přes den? Kolik hodin?					
Informovanost:	Má dostatek informací o své chorobě?	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne
	Potřebuje si promluvit s lékařem?	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne
Pohybový režim:	Je chodící soběstačný?	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne
	Částečně soběstačný?	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne
	Nesoběstačný?	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne
	Barthelův test všedních činností:					
	Dochází pravidelně na kontroly?	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne
	Dochází pravidelně na léčbu?	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne
	Dodržuje léčebný režim?	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne
	Užívá pravidelně léky?	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne
Podpora zdraví:	Při domácí biologické léčbě - Aplikuje léčebné přípravky v domácím prostředí?	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne
	Kouří?	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne
	Pije alkohol?	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne
	TK					
	P/min					
	Dýchání/min					
	TT					
Monitoring:	Odběry dle OL v tento den (vypsat typ laboratorních odběrů):					

Plán ošetrovateľskej péče

Ošetrovateľské diagnózy	Ciele	Intervence	Hodnocení
Dysfunkční gastrointestinální motilita (00196)	<ul style="list-style-type: none"> U P/K se budou příznaky ulcerózní kolitidy postupně zmiřňovat během biologické léčby 	<ul style="list-style-type: none"> Aplikuj subkutánní injekce biologické léčby, aplikuj infuze biologické léčby dle OL Edukuj P/K o potřebě domácí aplikace injekcí při domácí aplikaci biologické léčby dotazuj se, zda P/K aplikaci zvládá bez problémů, kontroluj, zda P/K pravidelně dochází na biologickou léčbu 	<ul style="list-style-type: none"> P/K je pravidelně podávána biologická léčba dle OL P/K rozumí nutnosti aplikovat si biologickou léčbu v domácím prostředí P/K zvládá aplikaci biologické léčby v domácím prostředí P/K dochází na pravidelnou léčbu
Chronická bolest (00133)	<ul style="list-style-type: none"> U P/K se zmiří bolest, alespoň na polovinu na stupnici VAS během pravidelné léčby dle OL 	<ul style="list-style-type: none"> Edukujeme P/K o nutnosti dodržování léčebného režimu dle OL Hodnotíme P/K bolest na stupnici VAS při každé návštěvě Informujeme lékaře o P/K bolesti 	<ul style="list-style-type: none"> P/K dodržuje léčebný režim dle OL P/K nám na pravidelných ambulantních návštěvách hodnotí svou bolest dle stupnice VAS Pokud má P/K bolesti, vždy je lékař informován
Nedostatek spánku (00096)	<ul style="list-style-type: none"> U P/K budeme minimalizovat problémy se spánkem pomocí edukace během ambulantního docházení P/K na biologickou léčbu 	<ul style="list-style-type: none"> Doporuč P/K vyvětrat místnost před spaním doporuč P/K méně spánku přes den a více aktivit během dne doporuč P/K jíst nejdříve 3 hod před spaním doporuč P/K relaxaci informuj lékaře 	<ul style="list-style-type: none"> P/K si pokaždé před spaním vyvětrá místnost P/K se snaží přes den nespát P/K jí poslední jídlo nejdříve 3 hod před spaním P/K ví o možnostech účinné relaxace Lékař je vždy informován o zvýšené únavě P/K

Stresové přetížení (00177)	<ul style="list-style-type: none"> U P/K se zmírní pocity stresového napětí vyjádřené jeho subjektivním pocitem spolu s léčbou a postupnému ustávání příznaků během docházení na biologickou léčbu 	<ul style="list-style-type: none"> U P/K se dotazuj na intenzitu stresu Hovoř s P/K o příčinách stresu Zjistí jaké má P/K zdroje zvládnutí stresu mluvíme s P/K o naději efektu biologické léčby 	<ul style="list-style-type: none"> P/K nám sděluje informace o svém stresovém napětí P/K jsou doporučeny určité změny v denním životě ke zmírnění stresu P/K nám sděluje zdroje síly ke zvládnutí stresu P/K dáváme naději v účinnosti biologické léčby
Riziko krvácení (00206)	<ul style="list-style-type: none"> U P/K budeme kontrolovat možnost vzniku krvácení ze zažívacího traktu během ambulantního docházení P/K 	<ul style="list-style-type: none"> U P/K se dotazujeme, zda nedochází ke krvácení ze zažívacího traktu při každé ambulantní návštěvě poučíme ho o okamžitém informování lékaře, pokud tato situace nastane například i v domácím prostředí 	<ul style="list-style-type: none"> P/K je dotazován na krvácení ze zažívacího traktu při každé ambulantní návštěvě sestrou i lékařem P/K ví o nutnosti informovat lékaře, pokud tato situace nastane
Riziko neefektivní gastrointestinální perfúze (00202)	<ul style="list-style-type: none"> U P/K budeme kontrolovat možnost vzniku neefektivní gastrointestinální perfúze během ambulantního docházení P/K 	<ul style="list-style-type: none"> U P/K se dotazujeme na možné změny ve funkci trávicího ústrojí ptáme se na projevy hlavní nemoci poučíme ho o okamžitém informování lékaře, pokud tato situace nastane v domácím prostředí 	<ul style="list-style-type: none"> P/K je na každé návštěvě dotazován na funkci trávení Je dotazován na projevy nemoci sestrou i lékařem P/K ví o nutnosti informování lékaře, pokud tato situace nastane
Riziko nerovnováhy elektrolytů (00195)	<ul style="list-style-type: none"> U K/P nevznikne nerovnováha tekutin v období častých průjmů během ambulantního docházení 	<ul style="list-style-type: none"> Dotazujeme se P/K na častosti průjmů při problému informujeme lékaře ptáme se na příjem tekutin během dne provádíme pravidelné kontrolní odběry biologického materiálu dle OL 	<ul style="list-style-type: none"> P/K nám sděluje častost průjmů P/K informuje při potížích lékaře P/K nám sděluje, kolik vypije tekutin za den a ví, jaká je norma P/K jsou prováděny pravidelné odběry biologického materiálu dle OL

Riziko infekce (00004)	<ul style="list-style-type: none"> U P/K nevznikne infekce a pokud ano, tak ji včasné odhalíme během ambulantního docházení 	<ul style="list-style-type: none"> Dotazujeme se P/K na zvýšenou tělesnou teplotu, pocení, jiné závažné změny zdravotního stavu a následně při problémech informujeme lékaře Dotazujeme se P/K, jak zvládá aplikaci s.c. injekce a dodržuje aseptické zásady 	<ul style="list-style-type: none"> P/K je dotazován na již zmíněné oblasti sestrou i lékařem a pokud jsou zde patologie, lékař nastavuje léčebná opatření P/K udává zvládání aplikace s.c. injekce a dodržuje zásady aseptiky
Riziko pádů (00155)	<ul style="list-style-type: none"> U P/K nedojde k pádu během ambulantního docházení na biologickou léčbu 	<ul style="list-style-type: none"> Po aplikaci injekce/ infuze pozorujeme možné projevy kolapsu P/K Dotazujeme se, jak se cítí po aplikaci injekce/ infuze Po aplikaci ho necháme ještě půl hodiny čekat v čekárně, aby nedošlo k pádu při brzkém odchodu z ambulance 	<ul style="list-style-type: none"> Sestra objektivně hodnotí P/K stav po aplikaci biologické léčby P/K je vždy po aplikaci biologické léčby dotazován na subjektivní fyzický stav P/K vždy vyčká v čekárně po aplikaci biologické léčby alespoň půl hodiny
Nedostatečné znalosti (00126)	<ul style="list-style-type: none"> P/K získá co nejvíce informací o nově diagnostikované chorobě ulcerózní kolitidě během ambulantního docházení 	<ul style="list-style-type: none"> Zajisti opětovný rozhovor lékaře s P/K Edukuj P/K o nemoci dle svých nastudovaných informací Vyhledej pro P/K informační brožury o nemoci Zajisti informovanost rodiny P/K 	<ul style="list-style-type: none"> P/K má možnost rozhovoru s lékařem P/K je edukován sestrou o jeho nemoci v rámci její kompetence P/K jsou poskytnuty informační brožury o jeho nemoci Pokud má P/K zájem, je informována i jeho rodina o jeho nemoci od lékaře
Případně další diagnózy:			